

348.1
8614
1.3

สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในทัศนะของ
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา

ปริญญานิพนธ์

ของ

นิพนธ์ วรรณเวช

15 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา

ธันวาคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒, ๕๑๑๒๐

๒ ๑๑๓๐๖

สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในทัศนะของ
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

นิพนธ์ วรรณเวช

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ และเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่ปฏิบัติงานและศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 383 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 87 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ t-test และ one - way analysis of variance

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้านเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า ผู้บริหารมีทัศนะ ไม่แตกต่างกับเกณฑ์ ส่วนอาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านต่ำกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีทัศนะโดยรวมทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ พบว่า อาจารย์กับนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้การจัดสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้ถึงขีดสูงสุด บุคลากรทุกฝ่ายของสถาบันควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถาบัน ในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในทุก ๆ ด้าน ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้สถาบันควรจะทำให้การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร บำรุงขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร

และมีการติดตามประเมินผลโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมสถาบันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจตรงกัน เพื่อความร่วมมือในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งสี่ด้านให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

RACHAPAD INSTITUTE MHU BAN CHOMBUNG ENVIRONMENT AS PERCEIVED
BY ADMINISTRATORS INSTRUCTORS AND STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

NIPON WONNAWED

Persented in partial fullfilment of the requirements for the
Master of Education Degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University

December 1995

The purposes of this study were to investigate the perception of administrators, instructors, and students at Rachapad Institute Mhu Ban Chombung towards the four aspects of the campus environment : physical, administration, learning and teaching, and social peer groups. Moreover, the study intended to evaluate the perception of the three sample groups towards the campus environment in the total four areas and in each area comparing to the constructed criteria. Finally, it also aimed to compare the perception among the three groups towards the four aspects of the campus environment. The study sample consisted of 383 administrators, instructors, and students at Rachapad Institute Mhu Ban Chombung. Five rating scales questionnaire of 87 items was used as an instrument of the study. Statistics utilized for data analysis were arithmetic mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The study findings were as follows:

1. The four aspects of the environment at Rachapad Institute Mhu Ban Chombung as perceived by administrators, instructors, and students were at the moderate level.

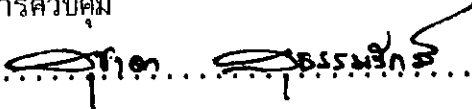
2. Administrators evaluated the total four areas of environment at Rachapad Institute Mhu Ban Chombung not different from the criteria. However, instructor's perception was significantly lower than the criteria at .05 level. On the other hand, the perception of students was significantly higher at .05 level.

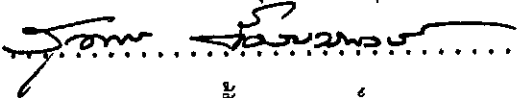
3. The perceptions of administrators, instructors, and students towards the four aspects of the campus environment were significantly different at .05 level. According to the Schheffe' test, it was found that the pereceptions of instructors and students were significantly different at the .05 level.

To encourage efficiency and progress of the environment at Rachapad Institute Mhu Ban Chombung for developing the students ultimate personalities and potentiality, all staff members of the institute should be actively participated in management process in order to present the appropriate proposal for the improvement of the environment at Rachapad Institute Mhu Ban Chombung. Furthermore, resources and morale supports from administrators should be included. Program evaluation regarding campus environment redesigning should be encouraged. Effective public relations for mutual understanding among the institute personnel will also draw better cooperation to improve the four areas of the campus environment.

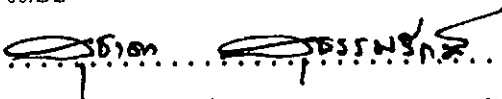
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

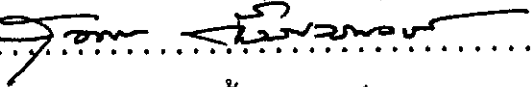
คณะกรรมการควบคุม

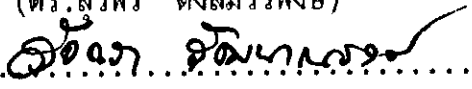
..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์)

..........กรรมการ
(ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์)

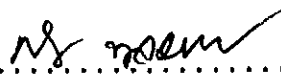
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์)

..........กรรมการ
(ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.อัจฉรา วัฒนางรงค์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 19 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ท่วงไຍและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความรู้ รวมทั้งข้อคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้สามารถดำเนินการวิจัยสำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.จารุวรรณ สกุลคู รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารมย์ สนานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาของแบบสอบถาม ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ไพศาล กมลฉ่ำ ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และขอขอบพระคุณภาควิชาคอมพิวเตอร์ที่ให้ความสะดวกแก่ผู้วิจัย ในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทุกท่าน ที่กรุณาอนุเคราะห์ เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามให้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่มีส่วนช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ พี่ น้อง และเพื่อน ๆ วิชาเอกการอุดมศึกษาทุกคน ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะเพื่อน ๆ การอุดมศึกษารุ่นที่ 19 รวมทั้ง อาจารย์สุวารี วรรณเวช ที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และเป็นกำลังใจให้อย่างดียิ่ง ขอขอบคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลสำหรับผู้วิจัยใช้ศึกษาอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมรำลึกและบูชาพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู - อาจารย์ ผู้ที่มีพระคุณยิ่งในการให้การศึกษาอันเป็นพื้นฐานในความสำเร็จครั้งนี้

นิพนธ์ วรรณเวช

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้น	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ความหมายของสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา	11
การศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา	13
สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	17
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	20
สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน	28
สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	36
สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	39
สมมติฐานการวิจัย	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	49
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การจัดกระทำข้อมูล	52

การวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
ความมุ่งหมายของการวิจัย	68
วิธีดำเนินการวิจัย	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	85
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	86
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	100
ภาคผนวก ก หนังสือแนบและแบบสอบถาม	101
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบแบบสอบถาม	121
ภาคผนวก ค คู่มือของแบบสอบถาม	123
ภาคผนวก ง ค่าความถี่ของความคิดเห็นเพิ่มเติม	125
ประวัติย่อผู้วิจัย	130

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ	49
2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง ไปและ ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ จำแนกตาม สถานภาพ	52
3 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนะผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นรายด้าน และรวมสี่ด้าน	56
4 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	57
5 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	58
6 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	58
7 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	59
8 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม โดยรวมทุกด้านเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	60
9 การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ	61
10 การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพเป็นรายคู่	62
11 การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านการบริหาร	62
12 การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารเป็นรายคู่	63

13	การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านการเรียนการสอน	64
14	การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	64
15	การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม โดยรวมทุกด้าน	65
16	การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อม โดยรวมทุกด้านเป็นรายคู่	65

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้เดิมและสร้างความรู้ใหม่ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้มีความรู้ทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ (สมชัย วุฒิปรีชา. 2534 : พ 11) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ามีสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ดังวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ระบุว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญา ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาบุคคล ท้องถิ่น และประเทศ สามารถผลิตกำลังคน พัฒนาองค์ความรู้และศาสตร์ทุกสาขา รวมทั้งการวิจัยเพื่อการพึ่งพาตนเอง ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและเป็นผู้นำในการทบทวน ปรับปรุง ศึกษาวิจัย เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีปัญญา มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะ ตลอดจนบุคลิกภาพที่พึงประสงค์เพื่อให้สามารถนำและรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 70)

สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในวิชาชีพชั้นสูงมีคุณลักษณะทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ ให้เป็นผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตลอดจนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏพุทธศักราช 2538 มาตรา 7 ได้บัญญัติไว้ว่า "ให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะ" (ราชกิจจานุเบกษา. 2538 : 2)

สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ตั้งอยู่ที่ อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 310 ไร่ เริ่มก่อตั้ง เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2497 เดิมมีชื่อว่า "วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง"

โดยก่อตั้งเป็นสถานศึกษาในท้องถิ่นทุรกันดาร ตามแนวความคิดเกี่ยวกับวิทยาลัยหมู่บ้าน
 ของประเทศตุรกี มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในชนบท อีกทั้งมุ่งพัฒนาปลูกฝัง
 นักศึกษาครูให้รักอาชีพครู รู้จักปฏิบัติตนในการเข้าสังคม มีสติ ใช้ปัญญา และอยู่ร่วมกันแบบ
 ประชาธิปไตย เคารพนับถือช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้สถาบันเป็นศูนย์กลาง
 การศึกษาในท้องถิ่นใกล้เคียง (วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง. 2534 : 2) สถาบันราชภัฏหมู่บ้าน
 จอมบึงจึงเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีปัญญา มีคุณธรรม
 จริยธรรม มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีความสามารถในการประกอบอาชีพและพึ่งตนเองได้
 ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตและปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม
 และการเมือง และมุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางการอุดมศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ไปสู่ผู้ด้อย
 โอกาสให้มากขึ้น ทั้งนี้โดยการพัฒนาสถาบันราชภัฏให้มีศักยภาพความพร้อม ความคล่องตัวในการ
 ปฏิบัติภารกิจ ทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง
 ศิลปวัฒนธรรมให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลัก (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
 2538 : 5) ในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัย
 หลายอย่างเป็นองค์ประกอบ ได้แก่คุณภาพอาจารย์ คุณภาพนักศึกษา บรรยากาศทางวิชาการ
 การบริหารงาน รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษานั้นด้วย สภาพแวดล้อม
 สถาบันอุดมศึกษาจึงนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ดังที่ วิจิตร ลีนลิริ (2534 : 46)
 ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนาบุคคลหรืออินทรีย์ให้ได้ผลดีจะต้องพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย
 สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด
 การเรียนรู้และพัฒนาตนเองจนสุดขีดความสามารถเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา ไปสู่
 เป้าหมายที่ต้องการ คือ การเป็นศิษย์ดี (วิจิตร ลีนลิริ. 2534 : 39) ซีเกอร์ (Seager.
 1961 : 5 - 6) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ดีไว้ว่า สถานศึกษาควรมีขนาดกว้าง
 พอเหมาะกับโครงการปัจจุบันและพร้อมที่จะขยายได้ในอนาคต อยู่ในสถานที่ปลอดภัย สวยงาม
 และสามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมกลางแจ้งและสันทนาการได้มากที่สุด การวางแผนสามารถ
 เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม มีการจัดแยกบริเวณที่มีเสียงดังและสงบแยกออกจากกัน
 ตั้งอยู่ในที่ที่มีปัญหาการจราจรน้อยที่สุด ระบบการจราจรภายในควรจัดให้ทางรถยนต์ รถจักรยาน
 ยนต์ และทางเท้าแยกออกจากกัน ภายในอาคารเรียนควรคำนึงถึงการระบายอากาศ และ
 แสงสว่างให้เป็นไปตามธรรมชาติ สร้างด้วยวัสดุอย่างดีและทนทาน มีวัสดุอุปกรณ์การเรียน

การสอนสมบูรณ์แบบใช้ประโยชน์ได้มากในด้านการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น ควรเป็นการบริหารและการจัดการที่มุ่งเน้นการปูพื้นฐานสู่การบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพของความคิดและจิตสำนึกของบุคลากรอย่างแท้จริง และมุ่งสู่การบริหารและการจัดการกระบวนการภาวะแวดล้อมทั้งหลายที่เป็นสิ่งซึ่งชีวิตประจำวันของแต่ละคน จำเป็นต้องมีการสัมผัสและความผูกพันเพื่อการพัฒนาไปสู่ความอุดมด้วยความคิดและจิตสำนึก ซึ่งจำเป็นต้องถือหลักในการให้อิสระและเสรีภาพด้วยใจจริง (ระพี สาคริก. 2530 : 72 - 79)

ในด้านการเรียนการสอนสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละคนนั้นจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของแต่ละคน ประสบการณ์กับการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ประสบการณ์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และขณะเดียวกันผลจากการเรียนรู้ทำให้คนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ แต่ก็ต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่ดีพอจึงจะทำให้คนได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างเต็มที่ ผู้สอนใช้วิธีการสอนชนิดต่าง ๆ ที่หลากหลายสามารถกระตุ้นผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ตามต้องการ ทำให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดี (กรรณิการ์ สุวรรณไศต. 2534 : 8)

ในด้านสังคมกลุ่มเพื่อน สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันทางสังคม เป็นสังคมกลุ่มใหญ่และเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาในสถาบัน ซึ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มบุคลากรที่สำคัญและมีจำนวนมากที่สุด ฉะนั้นสภาพแวดล้อมสถาบันจึงมุ่งเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเป็นประการสำคัญในการที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความสะดวกในความเป็นอยู่นานับการ ตลอดจนพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษาบรรลุสัมฤทธิ์ผลได้รวดเร็วยิ่งขึ้นตามที่ อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533 : 9 - 10) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยเป็นเรื่องสำคัญ เรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจนเป็นการเรียนรู้ ตามหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาที่มีการศึกษาถึงเรื่องพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบว่า นอกเหนือจากลักษณะต่าง ๆ ที่คนได้รับถ่ายทอดมาทางพันธุกรรมทำให้คนแตกต่างกันแล้ว ยังมีอิทธิพลอื่น ๆ อีกโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สำคัญ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ดินฟ้า

อากาศ ที่อยู่อาศัย อาหารน้ำ สื่อมวลชน โรคภัยไข้เจ็บ อุบัติเหตุ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าสภาพแวดล้อมทำให้พฤติกรรมของคนเป็นไปทั้งทางดีและร้าย

สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีบทบาทหน้าที่ในการผลิตบุคลากรที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคมส่วนรวมและออกไปช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมจึงจำเป็นต้องกระทำทั้งทางด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาให้เต็มศักยภาพสูงสุด

สำหรับสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จากการสังเกตของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร หัวหน้าภาควิชาคณิตศาสตร์ หัวหน้าสำนักงานกิจการนักศึกษาและหัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่ (เอกลักษณ์ ขำดี, พัทธ์ อาจคุ้มวงศ์, สมหญิง จันทฤทธิ์, มนตรี ชุนรักษ์ : สัมภาษณ์) พบประเด็นที่เป็นปัญหา ดังนี้

ด้านกายภาพ พบว่า อาคารเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น และสภาพของอาคารส่วนใหญ่มีสภาพเก่า ไม่ได้รับการซ่อมแซมและบำรุงรักษาให้สามารถใช้งานได้ดีมีการนำห้องเรียนมาปรับสภาพให้เป็นห้องสำนักงานต่าง ๆ มาก ทำให้อาคารเรียนบางอาคารเหลือห้องเรียนสำหรับการเรียนการสอนน้อย นอกจากนั้นบริเวณภายในสถาบันมีถนนสาธารณะผ่ากลางทำให้เกิดเสียงรบกวน ได้แก่ เสียงรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และเสียงรถไถหนาค้าง ๆ ที่วิ่งผ่านไปมาตลอดวัน ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศและทางเสียง ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพจิตของทั้งผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งนำไปสู่ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร และทรัพย์สินของทางราชการ ทั้งนี้เนื่องจากการดูแลรักษาโดยทั่วถึงนั้นกระทำได้ยาก นอกจากนั้นสถานที่ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้รับการดูแลรักษาความสะอาดโดยเฉพาะห้องอาหาร เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนจึงทำให้ไม่อาจจัดสรรบุคลากรดูแลได้อย่างทั่วถึง การสัญจรไปมาภายในสถาบันไม่สะดวกเนื่องจากถนนภายในชำรุดทรุดโทรมและคับแคบ ในฤดูฝนน้ำจะท่วมถนนภายในสถาบันหลายสาย และยังมีปัญหาเรื่องการระบายน้ำซึ่งยังใช้วิธีระบายแบบธรรมชาติอยู่ คือ การปล่อยน้ำให้ซึมลงดิน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วไม่สามารถระบายได้ตามทันตามความต้องการ สภาพห้องเรียนยังไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม กล่าวคือห้องเรียนมีขนาดไม่เท่ากันบางห้องมีขนาดใหญ่สามารถบรรจุนักศึกษาได้มาก แต่ขาดโต๊ะเก้าอี้ภายในห้องอย่างเพียงพอกับขนาดของห้อง และไม่มีเครื่องขยายเสียงที่ช่วยให้อาจารย์สามารถ

บรรยายทางวิชาการได้ยินทั่วถึงกันได้ สนามกีฬา โรงยิมมีสภาพเก่าชำรุดมาก นอกจากนั้นจากการประชุมสัมมนา เรื่อง กรอบอัตราค่าจ้างกรรมการฝึกหัดครู ณ ห้องประชุมสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2537 (กรมการฝึกหัดครู. 2537) พบประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาทางด้านกายภาพของวิทยาลัยครูพบสรุปได้ว่า ห้องปฏิบัติการของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ อาคารไม่เคยได้รับการอนุมัติให้จัดทำห้องปฏิบัติการและห้องเรียนเลยตลอดระยะเวลา 20 ปี และหอพักก็ถูกปรับปรุงเป็นโรงเรียนสาธิต

ด้านการบริหาร พบว่า การบริหารบุคคลภายในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ได้แก่ ขาดบุคลากรสนับสนุนทางการบริหารอย่างเพียงพอ เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดจ้าง อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานที่ทันสมัย มีน้อย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโทรสาร ทำให้การดำเนินงานไม่มีความคล่องตัว ระบบบริหารยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางวิชาการอย่างแท้จริงกล่าวคือ ภาควิชาไม่ได้รับอิสระในการบริหารหลักสูตร งานวิชาการถูกควบคุมโดยระบบบริหาร ระบบการบริหารงานมีลักษณะที่มีความไม่ชัดเจนในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารส่งผลให้ บางครั้งทำให้เกิดความสับสนต่อผู้ปฏิบัติ ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน นักศึกษาเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ น้อยมากเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทำให้ปัญหาของนักศึกษาไม่ได้รับการแก้ไข นักศึกษายัง ไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในการบริหารงานของวิทยาลัย นอกจากนั้นบรรยากาศองค์การที่เกิดขึ้นซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานและการสร้างแรงจูงใจของบุคลากร ยังมีปัญหาหลายด้านคือ ด้านโครงสร้างองค์การ ถึงแม้จะมีแผนภูมิการบริหารที่ชัดเจนพอสมควรแต่วิธีการบริหารงานไม่เป็นระบบตามสายการบังคับบัญชา การประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ และการสื่อสารระหว่างอาจารย์ล่าช้า ขาดการวางแผนและการกระจายอำนาจ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2531 : 59)

ด้านการเรียนการสอน พบว่า สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา โดยเฉพาะสื่อที่สามารถใช้ได้โดยทั่วไป เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และไมโครโฟนบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยที่จะกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน กล่าวคือ มีเสียงรบกวนขณะมีการเรียนการสอน ห้องสมุดมีตำราและเอกสารใหม่ ๆ น้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา โดยเฉพาะตำราภาษาต่างประเทศ อาจารย์บางคนรับผิดชอบวิชาสอนมากเกินไป เช่น สอนหลายวิชา มีชั่วโมงสอนมาก ทำให้ส่งผลกระทบต่อ

ประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันโดยรวมอีกด้วย อาจารย์บางคนใช้เวลานอกเหนือจากการสอนไปทำงานอื่นเพื่อเสริมรายได้เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจของอาจารย์แต่ละคน จำนวนนักศึกษาแต่ละห้องมากเกินไปทำให้อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถให้ความเอาใจใส่นักศึกษาได้อย่างทั่วถึง การประสานงานระหว่างภาควิชาและคณะเกี่ยวกับการเรียนการสอนเกิดปัญหาติดขัดต่าง ๆ เช่น ขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างอาจารย์กับอาจารย์ อาจารย์กับนักศึกษาซึ่งทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนไม่บรรลุตามเป้าหมายเท่าที่ควร และเนื่องจากอาจารย์รับภาระในการสอนมาก ทำให้มีผลกระทบต่อการวัดผล การออกข้อสอบและการตรวจส่งคะแนนเพื่อให้ตรงตามกำหนดเวลา นอกจากนั้นการวัดผลโดยรวมยังขาดความลึกซึ้งและไม่สามารถประเมินคุณภาวะทางวิชาการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ปัญหาที่ได้รับการเน้นกันอยู่เสมอ ๆ จากการวิจัยและการประชุมวิชาการต่าง ๆ (ทบทวนมหาวิทยาลัย. 2530 : 145 - 160) คือ การสอนที่เน้นทฤษฎีมากเกินไปเป็นเหตุให้นักศึกษาขาดประสบการณ์ด้านการปฏิบัติในสภาพการณ์จริง การเรียนการสอนที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นการขาดบูรณาการในการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ทางวิชาชีพ และความรู้ทั่วไปของมนุษย์ที่สมบูรณ์ การที่อาจารย์ขาดคุณภาพด้านทักษะและเทคนิคในการสอน รวมทั้งไม่เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านจริยธรรม และคุณธรรม

ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับวิชาการน้อย นักศึกษาขาดการประสานงานและการจัดระบบงานในเรื่องการจัดกิจกรรม นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เข้าใจบทบาทของการเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา กล่าวคือ ขาดการตรวจสอบตัวเองเกี่ยวกับการเรียน และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่ วัฒนธรรมรุ่นพี่รุ่นน้องมีน้อย กลุ่มสัมพันธ์ของนักศึกษายังมีไม่เพียงพอส่งผลให้นำไปสู่การขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรม นักศึกษาขาดความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมและไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดการประสานงานกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาทำให้เกิดปัญหา เรื่องที่นักศึกษา ไปทำกิจกรรมในเวลาเรียน ทำให้เกิดผลกระทบกับนักศึกษา กับอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ผู้สอนกับอาจารย์ที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรม นอกจากนั้นนักศึกษาบางส่วนยังมีการคบเพื่อนที่ไม่สนใจในการเฝ้าหาความรู้ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ กล่าวคือ การไม่เห็นคุณค่าในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การกระทำที่ผิดระเบียบวินัยและ

การประพฤติปฏิบัติที่ผิดระเบียบแบบแผนของสถาบัน เช่น การดื่มสุรา และคลุกคลีกับอบายมุข (ทองคำ หงส์พันธุ์. 2529 : 4)

จากสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงใน 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เพื่อนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการศึกษา และบุคลากรภายในสถาบันให้มีศักยภาพถึงขีดสูงสุดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้คือ

1. ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นรายด้าน และรวมสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน
2. ประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในแต่ละด้านและรวมสี่ด้าน โดยทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์
3. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้านและรวมสี่ด้าน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในระดับสูง รวมถึงฝ่ายวางแผนและพัฒนาฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักศึกษา และฝ่ายบริการของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายการ จัดดำเนินการสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงให้เหมาะสมทั้งสี่ด้าน และเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงให้มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาสภาพแวดล้อมสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร 40 คน อาจารย์ 90 คน นักศึกษาภาคปกติของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 1,758 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,888 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของประชากร ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้งสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอนและด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ถ้าสภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้านและรวมสี่ด้าน สูงกว่าค่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตราวัดทัศนคติของลิเคอร์ทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์
2. ถ้าสภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้านและรวมสี่ด้านต่ำกว่าค่า 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์
3. ถ้าไม่พบว่าสภาพแวดล้อมแตกต่างจากค่า 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพแวดล้อมสถาบัน หมายถึง ลักษณะสิ่งเร้าที่มีศักยภาพ ได้แก่ บุคคล สิ่งของ วัตถุ สภาพการณ์ทั้งที่เป็นรูปธรรม แนวความคิด ความรู้สึก บรรยากาศและลักษณะของบริเวณ อาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ทั้งไปซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการของ

นักศึกษา ในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ในการวิจัยนี้ หมายถึง สภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้ง 4 ด้าน คือ

1.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง ลักษณะสภาพการณ์ที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่ในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนานักศึกษา การเรียนการสอน และการปฏิบัติงานของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงอาหาร ร้านค้า ระบบกำจัดขยะมูลฝอย ที่นั่งพักผ่อน การตกแต่งสถานที่ และสภาพความปลอดภัย ความสะอาดของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในสถาบัน

1.2 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร หมายถึง ลักษณะสภาพการณ์การจัดการดำเนินงานบริหารสถาบันในด้านนโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับที่มีผลใช้บังคับนักศึกษา และบุคลากรของสถาบัน การบริหารบุคคล นโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของสถาบัน ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงตลอดจนการจัดดำเนินการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาการและการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้

1.3 สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์หรือบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ เช่น วิธีการสอนการวัดผลประเมินผล และการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ อย่างเหมาะสมบรรยากาศทางวิชาการทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ตลอดจนการให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ แก้ปัญหา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนการสอน

1.4 สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน หมายถึง ลักษณะสภาพที่เกี่ยวกับการคบเพื่อนในสถาบัน สัมพันธภาพของนักศึกษา กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความสามารถในการทำงานกลุ่ม การรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ การยอมรับในรุ่นพี่ รุ่นน้อง การเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา

2. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏพุทธศักราช 2538 มาตรา 7 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้การศึกษาวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ในวิจัยนี้ หมายถึง สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงประกอบด้วยหน่วยงานที่จัดการศึกษารวม 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะอีก 6 หน่วยงาน คือ สำนักงานอธิการบดี สำนักส่งเสริมวิชาการ สำนักงานกิจการนักศึกษา สำนักงานวางแผนและพัฒนา ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา

3. ทศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ซึ่งอาจจะเกิดความรู้สึกประทับใจ ไม่ประทับใจ ชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เป็นในทางบวก หรือทางลบ ในวิจัยนี้ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่มีต่อสภาพแวดล้อม สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารของสถาบันอุดมศึกษาในการวิจัยนี้ หมายถึง อธิการบดี รองอธิการบดี หัวหน้าสำนัก รองหัวหน้าสำนัก คณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาค รองหัวหน้าภาค หัวหน้าฝ่าย ที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2537

5. อาจารย์ หมายถึง ผู้ทำการสอนประจำในสถาบันอุดมศึกษาในการวิจัยนี้ หมายถึง อาจารย์ประจำที่ทำการสอนหรือปฏิบัติงานในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในปีการศึกษา 2537 และมีได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

6. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ในการวิจัยนี้ หมายถึง นักศึกษาภาคปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2537 ของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ความหมายของสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา

นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางและได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาไว้โดย อรรถพร คุณพันธ์ (2521 : 24) ได้ให้ความหมายว่า สภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาหมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของสถาบัน ได้แก่ ชื่อเสียงของสถาบัน การบริหาร บริรยาภาศในการเรียนการสอนพฤติกรรม เกี่ยวกับเพื่อน และอาคารสถานที่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และการพัฒนาการของสมาชิกในสถาบันซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้สามารถตรวจสอบได้ นัยนา อ่างสันติกุล (2522 : 17) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่ารวมถึงพฤติกรรม เหตุการณ์หรือลักษณะใด ๆ ที่นักศึกษารับรู้ว่าจะก่อให้เกิดผลหรือขัดขวางความก้าวหน้าของการพัฒนาความรู้ ความคิด ทศนคติและทักษะในวิชาชีพ ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน ไพ พัฒนสระคู (2529 : 14) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่า เป็นลักษณะสภาพทางวัตถุ เหตุการณ์ ความคิดที่เกี่ยวกับระบบการปกครองและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์โดยตรง เกิดการพัฒนาตนเอง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติและความสนใจ บรรจุแต่งให้นักศึกษาเป็นคนที่สมบูรณ์ สันต์ อู่อรุณ (2530 : 11) ได้เห็นว่าสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ได้แก่ บุคคล สิ่งของ วัตถุ สภาพการณ์ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม แนวความคิด ความรู้สึก เหตุการณ์ บริรยาภาศ และลักษณะของบริเวณอาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ทั่วไปภายในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และการพัฒนาการของนักศึกษา ฮาโรลด์ (Harold. 1964 : 233) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่า สภาพแวดล้อมนั้นหมายรวมถึงระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการพัฒนาตนเองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติ และความสนใจ ส่วนแอสติน และลี (Astin and Lee. 1972 : 67) ได้กล่าวถึงสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมของสถาบันที่มีผลต่อการรับรู้ของนักศึกษาไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรม เหตุการณ์ หรือ คุณลักษณะอื่น ๆ ของสถาบันที่มีศักยภาพทำให้การรับรู้ของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไป

ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถจะยืนยันโดยการสังเกตเห็นได้อย่างอิสระและแบ่งสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมทางด้านบริหาร 3) สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน 4) สภาพแวดล้อมทางด้านกลุ่มเพื่อน

จรรยา จัวนาน (2528 : 55) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาได้ว่า หมายถึง วัตถุ พลัง และเงื่อนไข ทั้งหมดที่มีผลต่อตัวบุคคลโดยอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก ป่าไม้ ที่ลุ่ม ที่ดอน เป็นต้น
2. สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมซึ่งหมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่เป็นวัตถุ เช่น ถนน อาคาร สนาม สวนหย่อม และที่ไม่ใช่วัตถุ เช่นระเบียบ ข้อบังคับ ลักษณะการบริหารงาน อุดมการณ์ เป็นต้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528 : 85) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไว้ว่าหมายถึง สิ่งเร้าอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้สึกประสาทสัมผัสของนิสิตนักศึกษา สภาพที่เป็นอยู่หรือสิ่งเร้าในเชิงสภาพแวดล้อมเหล่านี้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตการณ์ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความประทับใจในมหาวิทยาลัยโดยรวม
2. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน
4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร
5. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่และบริการทางวิชาการ

บุรุษชัย จงกลนี้ (2531 : 26) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูล สนับสนุน สร้างสรรค์ รักษาและถ่ายทอดวิชาการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติรวมทั้งถาวรวัตถุ สภาพทางสังคม จิตใจและสติปัญญาของบุคลากรทุกฝ่ายที่ประกอบกิจการงานและดำเนินชีวิต ร่วมกันอยู่ในมหาวิทยาลัย จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการที่ดี

สภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีความหมายใกล้เคียงกัน ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ได้แก่ บริเวณอาคารสถานที่ แนวความคิดความรู้สึก และบรรยากาศในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจของนักศึกษา ทั่วไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ได้

การศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา

การศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา มีเทคนิควิธีและเครื่องมือที่แตกต่างกันออกไปตามเป้าหมายของการศึกษาโดยปัจจุบัน ยังไม่สามารถบอกได้ว่าวิธีใดดีที่สุด วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2519 : 22 - 23) ได้ศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาโดยได้อธิบายตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาและเครื่องมือมาตรฐานที่ใช้ พบว่า มีเทคนิควิธีการประเมินสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาแตกต่างกันออกไปหลายวิธี โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 วิธีใหญ่ ๆ คือ

1. การวัดภาพพจน์มหาวิทยาลัย (The Image Approach) กระทำโดยให้สมาชิกในมหาวิทยาลัย ได้แก่ นิสิตนักศึกษา คณาจารย์ หรือผู้บริหารมหาวิทยาลัย ได้แสดงความรู้สึกความประทับใจต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่ซึ่งเป็นคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยในทัศนะหรือความคิดเห็นของมวลสมาชิกในสถาบันนั้น มวลสมาชิกดังกล่าวเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สามารถบรรยายคุณภาพและคุณลักษณะสถาบันของตนได้ถูกต้องตามความเป็นจริงโดยอาศัยเครื่องมือ ดังต่อไปนี้ได้

- 1.1 ดัชนีวัดคุณลักษณะมหาวิทยาลัย (The College Characteristic Index หรือ CCI) ซึ่งเพสและสเตอร์น (Pace and Stem. 1965 : 260 - 277) เป็นผู้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยความคิดเห็นพื้นฐานจากทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ และความกดดันจากสภาพแวดล้อม แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 300 ข้อ มุ่งวัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ 30 ชนิด โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่าแต่ละข้อถูกหรือผิดไปจากคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ถ้าต้องการทราบถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของมหาวิทยาลัย จะสรุปได้จากคำตอบที่เห็นด้วยกับข้อคำถามต่อไปนี้ เช่น อาจารย์และผู้บริหารได้ประกาศเวลาการทำงานให้ทราบอย่างแน่ชัด นักศึกษาต้องนั่งเรียนตามที่จัดไว้ให้ โดยปกติอาจารย์จะเรียกชื่อนักศึกษาก่อนสอน และข้อคำถามอื่น ๆ ในลักษณะนี้ เป็นต้น ถ้านักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่าเห็นด้วยกับข้อคำถามเหล่านี้ แสดงว่าลักษณะเหล่านี้บ่งถึงลักษณะของสถาบันที่ตนสังกัดอยู่

- 1.2 มาตรฐานวัดสภาพแวดล้อมวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (The College and University Environment Scales หรือ CUES) การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยวิธีนี้เป็นการศึกษาลักษณะมหาวิทยาลัย 5 ประการคือ การนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง

ความสามารถติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน ความรับผิดชอบและสำนึกในหน้าที่ของตน ความมีระเบียบแบบแผนและสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และความเป็นผู้ใฝ่หาความรู้และค้นคว้าอยู่เสมอ แบบสอบถามมาตราส่วนวัดสภาพแวดล้อมวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมีข้อความครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของมหาวิทยาลัย 5 ประการข้างต้น และให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าข้อความเหล่านั้นถูกหรือผิด จากสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัย เป็นข้อความที่มุ่งความประทับใจเกี่ยวกับภาพพจน์ของมหาวิทยาลัย แห่งนั้นนั่นเอง

1.3 แบบสำรวจภาระหน้าที่ของสถาบัน (The Institutional Functioning Inventory หรือ IFI) ซึ่งเซนตรา อาร์เนท และปีเตอร์สัน (Centra, Hartnett and Peterson. 1970 : 405 - 416) เป็นผู้สร้างขึ้นโดยมีความเชื่อว่าคุณลักษณะของมหาวิทยาลัย มีหลายลักษณะ เช่น แผนการจัดการศึกษา ควรจะประเมินความคิดเห็นจากอาจารย์หรือผู้บริหารมหาวิทยาลัยแทนที่จะประเมินจากนักศึกษา เครื่องมือแบบสำรวจหน้าที่สถาบันนี้ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ 132 ข้อ ซึ่งแยกออกเป็น 11 มิติ หรือมาตรา เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร โปรแกรมการศึกษาและอื่น ๆ ในระดับปริญญาตรีที่มีความเชื่อมั่น (Reliability) และมีความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ของเครื่องมืออยู่ระหว่าง .83 - .96 ปรากฏว่าคำตอบ ของอาจารย์มีความสัมพันธ์ตามความคาดหวังกับเกณฑ์ของสถาบันและข้อมูลจากมาตราส่วนวัดสภาพแวดล้อมวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

2. วิธีวัดคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา (The Student Characteristics Approach) ซึ่ง แอสติน และฮอลแลนด์ (Asin and Holland. 1961 : 308 - 316) เป็นผู้สร้างขึ้นด้วยความเชื่อที่ว่าบุคคลเป็นผู้สืบทอดสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารตลอดจนมวลสมาชิกอื่นของมหาวิทยาลัยนั้น ในการประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยตามวิธีนี้ กำหนดให้นักศึกษาแต่ละคนตอบแบบสอบถามเพื่อบรรยายถึงสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับตนเองและสถาบัน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาในแต่ละสถาบัน เครื่องมือที่นิยมใช้ในการวัดคุณลักษณะตามวิธีนี้ ได้แก่ เทคนิคการประเมินสภาพแวดล้อม (The Environment Assessment Technique หรือ EAT)

3. วิธีวัดสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อม (The Stimulus Approach) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย โดยวัดสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า ซึ่งพัฒนามาจากความเชื่อที่ว่าอย่างน้อยที่สุด ผู้วัดจะสามารถตีความหมายข้อมูลที่วัดได้จากวิธีนี้ในเชิงเหตุผลได้ดีกว่าข้อมูล

หรือสภาพแวดล้อมที่วัด โดยการวัดภาพพจน์มหาวิทยาลัยหรือวิธีวัดคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในวิธีนี้ได้แก่ แบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัย (The Inventory of College Activities หรือ ICA) เป็นแบบสำรวจที่แอสติน (Asin. 1968 : 9 - 14) สร้างขึ้นเพื่อหาสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อม โดยแอสตินได้นิยามว่า สภาพแวดล้อมเชิงสิ่งเร้า หมายถึง พฤติกรรม เหตุการณ์หรือคุณลักษณะใด ๆ ของสถาบันที่สังเกตเห็นได้ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ด้านประสาธสัมพันธ์ของมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษา สภาพที่เป็นอยู่หรือสิ่งที่เกิดขึ้นสามารถจะตรวจสอบได้โดยการสังเกตอิสระ

แบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัยนี้ ใช้เป็นเครื่องมือสอบถามนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อหาสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมทั้งหลาย แบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัยมีลักษณะครอบคลุมสาระ 3 ด้าน ที่ต้องการประเมิน คือ

1. สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย (The College Environment) แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ
 - 1.1 ด้านสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน (Peer Environment) เช่น พฤติกรรมของเพื่อน ที่พ้องอาศัยด้วยกัน เป็นต้น
 - 1.2 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน (Classroom Environment) เช่น พฤติกรรม การสอนของอาจารย์ในห้องเรียน ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน เป็นต้น
 - 1.3 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร (Administrative Environment) เช่น กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบัน เป็นต้น
 - 1.4 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ (Physical Environment) เช่น ระยะทางไปห้องเรียนหรือห้องสมุด อาคารเรียน ห้องเรียน เป็นต้น
2. ด้านความประทับใจมหาวิทยาลัย (The College Image) เช่น ความซาบซึ้งในมหาวิทยาลัย ความภาคภูมิใจ เป็นต้น
3. ด้านอุปนิสัยส่วนตัวของนักศึกษา (Personal Characteristics of the Students) เช่น สถิติปัญญา ลักษณะนิสัย เป็นต้น

การศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ได้มีผู้สนใจศึกษาไว้มาก โดยศึกษาสภาพแวดล้อมในลักษณะต่าง ๆ กัน สำหรับในประเทศไทยได้มีผู้เริ่มสนใจศึกษากันแต่

ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษา อาจารย์ เป็นต้น อรรถพ คุ้มพันธ์ (2521 : 61) ได้สร้างแบบสำรวจสภาพแวดล้อมวิทยาลัยโดยอาศัย แบบสำรวจที่เที่ยงตรงตามทฤษฎี (Construct Validity) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) การสร้างแบบสำรวจนี้ได้ยึดหลักการสร้างตามแบบมาตราส่วนวัดสภาพแวดล้อมวิทยาลัย และตั้งเป็นทฤษฎีเฉพาะของลักษณะวิทยาลัยที่ดี 5 ทฤษฎี คือ

ทฤษฎีเฉพาะที่ 1 มหาวิทยาลัยจะมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อเมื่อนักศึกษาที่เป็นมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัยนั้น มีความรู้สึกพึงพอใจมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่ กล่าวคือ นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการที่ได้เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้น ซึ่งเป็นการมีศรัทธา หรือทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่

ทฤษฎีเฉพาะที่ 2 บรรยากาศการเรียนการสอนก็เป็นส่วนหนึ่งในการเอื้ออำนวยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ถ้าบรรยากาศในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพก็ย่อมทำให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้เป็นบัณฑิตที่ทรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมตามความมุ่งหวังของมหาวิทยาลัย

ทฤษฎีเฉพาะที่ 3 สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ดี จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งในด้านวิชาการ สันทนาการ กีฬา ศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งกิจกรรมเสริมสร้างนักศึกษาให้รอบรอบ และเป็นบัณฑิตทั้งกายและจิตใจ กล่าวคือ ให้เป็นผู้มีความรู้และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในบทบาทของผู้นำและผู้ตามที่ดี

ทฤษฎีเฉพาะที่ 4 สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ดีจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารที่ดี กล่าวคือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเคารพต่อกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย อีกทั้งผู้บริหารให้คำปรึกษา แก่นักศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหาร

ทฤษฎีเฉพาะที่ 5 อาคารสถานที่เป็นสิ่งสำคัญทางกายภาพที่จะช่วยผลักดันให้การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสัมฤทธิ์ผล มหาวิทยาลัยจะมีสภาพแวดล้อมที่ดี จะต้องมียาคารสถานที่ที่ดีทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ กล่าวคือ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องอาหาร ที่นั่งพักผ่อนและที่อื่น ๆ เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา อีกทั้งตึกเรียนห้องสมุดอยู่ไม่ไกลเกินไปนัก

วิธีการและเครื่องมือในการศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบันหรือมหาวิทยาลัย มีอยู่หลายวิธี และมีเครื่องมือวัดต่าง ๆ กันแล้วแต่เป้าหมายของการศึกษา

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง สภาพแวดล้อมโดยธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น เช่น บริเวณสภาพพื้นที่ของสถานที่ตั้ง ลักษณะของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงอาหาร โรงฝึกงาน หอพัก สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การตกแต่งสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งสภาพแสงเสียง ที่มีอิทธิพลต่อสภาพความเป็นอยู่ ในการสร้างอาคารสถานที่ภายในมหาวิทยาลัยนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น สถาปนิก และวิศวกร เพื่อศึกษาค้นคว้าตลอดจนวางโครงการล่วงหน้า เพื่อให้การขยายตัวของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการ

โดยทั่วไปบริเวณภายในมหาวิทยาลัยควรแบ่งเป็นบริเวณต่าง ๆ เช่น บริเวณการศึกษา ที่พักอาศัย สนามกีฬา ที่จอดรถ ที่พักผ่อนหย่อนใจ และบริเวณที่เตรียมไว้สำหรับการขยายตัวในอนาคต ในการเลือกที่ตั้งของสถาบันการศึกษาควรพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างที่ดินของสถาบันการศึกษากับชุมชนในย่านนั้น ๆ โดยถือว่าสถาบันการศึกษาเป็นศูนย์กลางชุมชน มีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร สามารถให้บริการด้านการศึกษาอย่างทั่วถึงระยะทางระหว่างบ้านกับสถาบันไม่ห่างไกลจนเกินไป ขนาดของสถาบันการศึกษาเมื่อถึงจุดอิ่มตัว ควรคำนึงถึงสวนสาธารณะและบริเวณที่ใช้ทำกิจกรรม คงสภาพต้นไม้และสิ่งที่มีอยู่แล้ว ให้มีสภาพคงที่ ดินอยู่ในสภาพที่ดีเหมาะสมสำหรับปลูกต้นไม้ ที่ดินมีขนาดเพียงพอสำหรับการขยายตัวได้ในอนาคต มีบริการสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอโดยเฉพาะเรื่องน้ำ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาเลือกสถานที่ตั้ง นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงเรื่องการจราจรและสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ ประกอบอีกด้วย (ปริญญ์ อังศุสิงห์, 2521 : 11)

สถานศึกษาที่ดีในทัศนะของ ซีเกอร์ (Seager, 1961 : 5 - 6) ควรประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้ คือ มีขนาดกว้างพอเหมาะกับโครงการปัจจุบันและพร้อมที่จะขยายได้ในอนาคต อยู่ในสถานที่ปลอดภัย สวยงามและใช้ประโยชน์ในกิจกรรมกลางแจ้งและสันตนาการได้มากที่สุด การวางผังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม จัดส่วนที่มีเสียงดังและสงบแยกให้แยกออกจากกัน เช่น ฝ่ายบริหารแยกออกจากฝ่ายวิชาการ ตั้งอยู่ในที่ที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการจราจรน้อยที่สุด ระบบการจราจรภายในมหาวิทยาลัยควรแยกเป็น ทางรถยนต์ จักรยาน ทางเท้า ภายในอาคารเรียนควรคำนึงถึงการระบายอากาศและแสงสว่างให้เป็นไปตาม

ธรรมชาติ สร้างด้วยวัสดุอย่างดี ทนทาน มีวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสมบูรณ์แบบใช้ประโยชน์ได้มาก

แอสติน (Astin. 1968 : 84) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่า หมายถึง ที่พักของนักศึกษา ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวพันโดยตรงต่อการดำรงชีวิตหรือต่อการเรียนการสอนในสถาบัน นอกจากนั้นยังรวมถึงสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะทำให้เกิดความสะดวกสบายต่าง ๆ ภายในสถาบันด้วย เช่น สภาพเมือง ชุมชนที่อยู่รอบ ๆ สถาบัน และสภาพทางภูมิศาสตร์ของสถาบัน ที่ตั้งสถาบัน ซึ่งลักษณะทางอาคารสถานที่ของสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา ดังนั้นสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่จึงอาจแบ่งออกเป็น 1) สถานที่ตั้ง 2) บรรยากาศของชุมชนรอบ ๆ สถาบัน 3) สภาพทางภูมิศาสตร์ของสถาบันและเมืองที่ตั้งอยู่ 4) สถานที่พักของนิสิต

ระวี ภาวิไล (2515 : 12 - 13) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมจะเกื้อกูล สนับสนุน สร้างสรรค์ รักษาและถ่ายทอดวิชาการในมหาวิทยาลัย ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่หรือสภาพตามธรรมชาติและวัตถุนั้น ได้แก่

1. ภูมิประเทศหรือสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยควรตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมาะสม มีความสงบเงียบเพียงพอสำหรับการใช้ความคิด ห่างจากเสียงรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียงของยานพาหนะหรือของโรงงานต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยควรมีสวนหย่อมและบริเวณที่ร่มรื่น

2. อาคารสถานที่เนื่องจากมีกิจการและกิจกรรมหลายประเภทดำเนินอยู่ในมหาวิทยาลัย การกำหนดสถานที่สำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาไม่ให้เกิดการรบกวนกันขึ้น เช่น สถานที่สำหรับการประชุมหรือสถานที่ที่ต้องการบรรยากาศทางวิชาการไม่ควรอยู่ใกล้กับสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมกีฬา ซึ่งจะมีการเชียร์ส่งเสียงดัง ที่เรียนกับที่เล่น หรือพักผ่อนหย่อนใจควรแยกจากกัน ผู้ใช้อาคารสถานที่จึงควรระมัดระวังใช้สถานที่ต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ให้เหมาะสม

3. อุปกรณ์สนับสนุนการศึกษา เช่น ห้องสมุด หนังสือ ไมโครฟิล์ม เครื่องคอมพิวเตอร์ ควรจัดสรรให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

จรรยา จัวนาน (2528 : 55 - 56) ได้กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่หรือทางวัตถุที่สร้างขึ้นในสถานศึกษาว่า เป็นสิ่งแวดล้อมที่สามารถสัมผัสได้ เช่น ถนน สนาม บริเวณอาคาร สถานที่ สวนหย่อม เป็นต้น และวิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2530 : 2) ยังได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่ไว้ว่าสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ประกอบด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ ทำขึ้น เช่น ภาชนะ เครื่องเรือน อาคาร ถนน ชุมชนหรือเมือง สภาพแวดล้อมทางอุณหภูมิ แสงสว่าง ระดับเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ฯลฯ และสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ พืชพันธุ์ต่าง ๆ แม่น้ำลำธาร ที่ราบ ฯลฯ ตลอดจนภูมิอากาศ เป็นต้น สภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่ของสถานศึกษามีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่และการเรียนรู้ของนักศึกษาเพราะสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความรู้สึกของมนุษย์ (วิจิตร วรุตบางกูร . 2524 : 151) และมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างและหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมของมนุษย์ (จรรยา จัวนาน . 2528 : 57) หรือ มีผลกระทบกับพฤติกรรมและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร . 2530 : 5) ในส่วนที่เกี่ยวกับอาคารเรียนและสภาพของสถานศึกษานั้น วิจิตร วรุตบางกูร (2524 : 2,45) กล่าวว่า ครูไม่ใช่ตัวจักรสำคัญที่จะสร้างความเจริญเติบโตทุกด้านให้แก่ผู้เรียน เพียงอย่างเดียว อาคารเรียนและสภาพของสถาบันการศึกษาก็มีส่วนเสริมความเจริญงอกงามให้แก่ผู้เรียนอยู่มาก อาคารเรียนมีความสำคัญต่อการจัดสิ่งแวดล้อมที่ช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของผู้เรียน และช่วยเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นแรงจูงใจให้ ผู้เรียนรักสถาบัน ห่วงแทน และภูมิใจสถาบันลักษณะเช่นนี้จะช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของผู้เรียนได้ ด้วยเหตุนี้อาคารเรียนควรมีองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เป็นต้นว่า ขนาด รูปร่าง รูปลักษณะ วัสดุอุปกรณ์ สี แสง ทิศนัยภาพ ทิศทางลม การจัดระเบียบภายในอาคาร สุขลักษณะ ความปลอดภัย ความสดชื่น ความสุขสบายและความอบอุ่น บรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความรักใคร่สามัคคีกัน และวิถีทางในการดำเนินชีวิตของผู้ใช้บริการ เช่น ความเจริญเติบโต ความเห็นดีเห็นงามเมื่อยล้า การอยู่ร่วมกัน เล่นด้วยกัน กินด้วยกัน พักผ่อนด้วยกัน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ข : 21) ได้กล่าวถึงอาคารสถานที่ไว้ว่าอาคารสถานที่สะอาด มีระเบียบ ถูกหลักและสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย ย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารสถาบันในการหาทรัพยากรในด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่การเรียน

การสอน การค้นคว้า และสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นการที่สถาบัน การศึกษามีห้องเรียนห้องทำงานเพียงพอ ย่อมส่งเสริมสมรรถภาพการทำงานของคนในสถาบัน นั้น ๆ อรรถพร คุณพันธ์ (2521 : 23 - 24) ได้ประเมินสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยในด้านความประทับใจในมหาวิทยาลัย พบว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและ อาคารสถานที่มีลักษณะเด่นที่สุด ประภาศรี สุฉันทบุตร (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนิสิตในส่วนของสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคาร และสถานที่ พบว่าห้องเรียนร้อนอบอ้าวและแออัดมาก มีเสียงรบกวนจากภายนอกเข้ามาใน ห้องเรียนเสมอ จำนวนนักศึกษามีมากเกินไป มีส่วนทำให้การเรียนของนักศึกษาไม่บรรลุผล ตามที่ต้องการ สำหรับบริการห้องสมุดจัดได้ดี และใช้ได้สะดวก และมีหนังสือพอเพียงกับที่ ต้องการศึกษาค้นคว้า และผกาทิพย์ เกษรากุล (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าห้องเรียนสะอาดไม่แออัด มีการใช้ประโยชน์ของห้องเรียนในการเรียนการสอนปานกลาง แต่ที่นั่งพักผ่อน สถานที่เล่นกีฬา และอุปกรณ์น้อย โรงอาหารและสถานที่รับประทานอาหารยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของ นิสิต การให้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ในการศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันการศึกษา พยาบาลของ ดุษฎี สรรประเสริฐ (2529 : 130) ในกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของ นิสิตและอาจารย์ ในส่วนของสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ พบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง แต่มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง คือความไม่เหมาะสมของห้องเรียนกับจำนวนนักศึกษา ความ ไม่พอเพียงของห้องน้ำ ห้องส้วม สถานที่ซักรีดเสื้อผ้า และสนามกีฬา

กล่าวโดยสรุปอาคารสถานที่นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เป็นสภาพแวดล้อมสถาบัน อุดมศึกษา อันสำคัญยิ่ง อาคารสถานที่ที่อำนวยความสะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิตและการ เรียนรู้ของนักศึกษา อาคารสถานที่ที่ดีและเหมาะสมจะสามารถช่วยส่งเสริมสมรรถภาพการ ทำงานของบุคลากรทุกฝ่ายในสถาบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษา ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งทางด้านบุคลิกภาพและการเรียนรู้ ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีความรัก ห่วงเห่น ภูมิใจในสถาบัน และศึกษาอยู่ในสถาบันนั้น ๆ จนสำเร็จการศึกษา

สภาพแวดล้อมทางด้านการบริหาร

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานด้านการบริหารของสถาบัน อุดมศึกษา รวมทั้งนโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ ที่มีผลบังคับใช้กับนักศึกษา อาจารย์และ

ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระบบบริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ถ้าระบบบริหารในระดับอุดมศึกษา ระบบบริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ถ้าระบบบริหารมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ ระบบบริหารที่จะต้องทำให้สถาบันมีอิสระในการดำเนินงาน อาจารย์ และนักศึกษา มีเสรีภาพทางวิชาการ ฝ่ายบริหารจะต้องเข้าใจลักษณะของการอุดมศึกษา เข้าใจหลักการบริหารทั้งในด้านเกี่ยวกับผู้เรียนและลักษณะการเรียนการสอน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น สร้างระบบบริหารให้มีความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย มีโอกาสได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (วิจิตร ศรีสอ้าน. 2518 : 46)

ลักษณะสำคัญขององค์การของสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างจากองค์กรอื่น ๆ คือ เรื่อง หลักการบริหาร (Governance) ที่ใช้สำหรับการดำเนินการกิจกรรมทั้งปวงของสถาบันอุดมศึกษา จอห์น มิลเลต (John Millet) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารในระดับอุดมศึกษาไว้ว่า เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย และการปฏิบัติที่เป็นหลักพื้นฐานสำคัญในด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ได้แก่ การกำหนดจำนวน มหาวิทยาลัยและที่ตั้งเป้าหมายจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าเรียน การเข้าเรียนในโปรแกรมต่าง ๆ ของนักศึกษา การรับบริการทางวิชาการของประชาชน การกำหนดมาตรฐานปริญญา การกำหนดโครงสร้างและองค์การ การจัดสรร ทรัพยากรสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนถึงการสนับสนุนด้านการเงิน (Millet. 1985)

ลักษณะของการบริหาร มีรูปแบบที่ปรากฏอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปอยู่ 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบราชการมีโครงสร้างที่ยึดหลักเหตุผล ยึดอำนาจหน้าที่ตามสายบังคับบัญชาตามลำดับชั้น และการสื่อสารตามสายงานบังคับบัญชา 2) รูปแบบชุมชนวิชาการ (Collegial Model) เน้นการมีอำนาจและค่านิยมร่วมกันในชุมชนวิชาการที่มีความเสมอภาคกัน 3) รูปแบบทางการเมือง (Political Model) ยึดหลักการกำหนดวัตถุประสงค์และการแข่งขันเพื่อให้ได้อำนาจและทรัพยากร และ 4) รูปแบบที่ไม่มีใครมีอำนาจแท้จริง (Organized Anarchy) ถือหลักการหาความหมายในชุมชนวิชาการของสมาชิกที่มีความเป็นอิสระ ในลักษณะขององค์การที่มีเป้าหมาย ลักษณะซับซ้อนมีเทคโนโลยีไม่ชัดเจนและมีการร่วมมือที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นการให้ความร่วมมือตามเวลาและความพยายามที่จะอุทิศตัวเพื่อองค์การ (ประเสริฐ จริยานุกุล. 2535)

ระบบบริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้สถาบันเจริญรุ่งเรือง และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่
ได้วางไว้ ภิญญู สาร (2514 : 309) ได้ให้ความเห็นว่าการบริหารทางวิชาการมีความ
สำคัญที่สุดที่ผู้บริหารจะต้องสำนึกอยู่ตลอดเวลา บรรยาการการบริหารวิชาการที่ดีนั้น ควรให้
อาจารย์ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีโอกาสได้เขียนได้อ่านและฟังทัศนะใหม่ซึ่งขึ้น
อยู่กับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารทั้งสิ้น ระบบการบริหารจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัด
การศึกษา

ปวีย อึ้งภากรณ์ (2517 : 53 - 55) กล่าวว่า การบริหารมหาวิทยาลัยหรือสถาบัน
อุดมศึกษาที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ควรจะทำให้หรือเกิดสิ่งต่อไปนี้ในสถาบันอุดมศึกษา คือ

1. มีนักศึกษาที่ประกอบด้วยสติปัญญาพื้นฐานดีพอสมควร
2. นักศึกษาที่มีความชอบในสาขาวิชาที่เรียนมิใช่ว่าขอให้ได้มาเรียนในสถาบันอุดม
ศึกษาเท่านั้น

3. มีอาจารย์ที่ดีพอ และมีอาจารย์ประจำมากพอ เมื่อเทียบกับจำนวนนิสิต
4. มีบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย
5. มีวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้วิชาความรู้แตกฉาน มิใช่แต่ส่งเสริมการท่องจำ

อย่างเดียว

6. มีการประสานงานระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทั้งภายใน
และภายนอกของสาขาวิชา

7. มีระบบบริหารที่ดี และเป็นระบบที่มีสมรรถภาพหรือประสิทธิภาพ เพราะสิ่งที่จะ
เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษานั้นจะต้องอาศัยระบบบริหารที่ดี เช่น ถ้าระบบบริหารบกพร่องย่อมนจะ
มีอาจารย์ที่ดีและเพียงพอไม่ได้ นอกจากนั้นบรรยาการต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาจะขึ้นอยู่กับ
ระบบบริหารเป็นสำคัญ

สำหรับระบบบริหารมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพนั้นควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. ผู้บริหารในตำแหน่งสำคัญมีคุณสมบัติ และสามารถอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานได้
มากพอ
2. การควบคุม การบริหารและการวางนโยบายเป็นไปโดยหลักประชาธิปไตย
3. ระบบบริหารสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการ
4. การเงินคล่อง
5. การบริหารบุคคลเหมาะสมสำหรับบุคคลประเภทอาจารย์

ปฐมพงศ์ นฤพิพิงค์ (2528 : 88 - 89) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยควรจะได้พัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือจากสังคมโดยทั่วไป เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีลักษณะและรูปแบบที่เอื้ออำนวยให้มีเสรีภาพทางการบริหารวิชาการอย่างแท้จริงและอย่างกว้างขวาง ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงิน เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยเพียงพอ ครบบริบูรณ์ และนอกจากเสรีภาพทางวิชาการแล้ว สถาบันจะต้องมีเสรีภาพทางการบริหารที่สอดคล้องกับทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ซึ่งรวมไปถึงการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นและเร่งด่วน ซึ่งก็รวมไปถึงเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาวิจัยในระดับสูง ในอันที่จะนำผลจากการศึกษาวิจัยนั้นมาประยุกต์ใช้ให้บังเกิดประโยชน์เพื่อพัฒนาประเทศชาติและสังคมด้วย

พรุสี อาชาวารุง (2525 : 251) กล่าวว่าในการบริหารมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ควรให้คณาจารย์และนิสิตมีส่วนร่วมมากขึ้นเป็นแบบแนวนอน (Horizontal) การให้นิสิตรู้จักวิธีการมาตรฐานในการบริหารงานวิชาการและบริหารงานอื่น ๆ ในสถาบัน การจัดศูนย์การเรียนรู้จะทำให้คณาจารย์มากขึ้น การปฐมนิเทศ การปกครองน้อยลง นานินิตน้อยลง ให้งานและภาระในการรับผิดชอบมากขึ้น มีความคาดหวังสูงขึ้น สนับสนุนกิจกรรมให้ประสบการณ์ทางอาชีพโดยตรงมากขึ้น จะช่วยให้นิสิตบรรลุถึงควมมีประสิทธิภาพการเป็นตัวของตัวเอง การวางจุดประสงค์ของตัวเองอย่างชัดเจน

ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีสภาพที่คล่องตัว และมีอิสระในการดำเนินงานทางด้านการบริหารงานบุคคล งบประมาณและวิชาการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา แต่ในปัจจุบันการบริหารงานในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในระบบราชการ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยตลอดทั้งอาจารย์และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เป็นข้าราชการต้องทำงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ไม่มีอิสระเพียงพอในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษานั้นถูกดึงเข้าสู่ระบบราชการด้วย แต่นักศึกษาไม่ใช่ข้าราชการจึงไม่ยอมรับสภาพดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาหนักใจแก่ฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา (ไพยมวรรณศิริ. 2516 : 4) นอกจากนั้น โจเซ่ (Jose. 1978 : 59 - 60) ยังได้กล่าวว่า การที่นักศึกษาไม่พึงพอใจสถาบันนั้น เนื่องมาจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ 1) ผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันไม่มีเมตริจิต ไม่สุภาพและถือตัว 2) บุคลากรของสถาบันผัดนักศึกษาน้อย ๆ

3) นักศึกษาไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานและกฎระเบียบต่าง ๆ ของสถาบัน 4) ผู้บริหารและอาจารย์ไม่ต้องการและไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายหรือพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของสถาบันและของนักศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นักศึกษาออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา ดังนั้นการมีชื่อเสียง หรือมีมาตรฐานทางวิชาการ ของสถาบัน การดำเนินนโยบายและการดำเนินงานที่เหมาะสมของสถาบันโดยให้นักศึกษารับรู้ ด้วยตลอดจนการจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาอย่างเพียงพอ และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายในสถาบันกับนักศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อการ ผูกพันและการคงอยู่หรือออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา (Lenning, Lauer and Beal. 1980 : 44)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ก : 3 - 4) กล่าวว่าในปัจจุบันภารกิจหลัก ของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เน้นการฝึกอบรมและให้การศึกษาด้านวิชาการและ วิชาชีพชั้นสูง เพื่อเตรียมคนให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และดำรงตนในสังคมอย่างมี ค่า มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น จึงมีความรับผิดชอบต่องานหลัก 4 ประการ คือ

1. งานบริหารงาน ซึ่งเป็นการควบคุมกลไกและควบคุมการดำเนินงานให้กิจกรรม มหาวิทยาลัยเป็นไปตามจุดประสงค์ และตามแผนที่กำหนดไว้ งานด้านแรกนี้จึงควบคุมบุคลากร การเงิน อาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม อันจะทำให้สถาบันธำรงความเป็นแหล่ง วิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. งานวิชาการ อันเป็นงานที่ควบคุมส่งเสริม และจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียน การสอน อาจารย์ ตำแหน่งวิชาการ การพัฒนาอาจารย์ ตลอดจนการวิจัยเพื่อค้นหาความรู้ ทั้งความรู้บริสุทธิ์และความรู้ประยุกต์ เพื่อให้สังคมได้รับประโยชน์อันไพศาลจากวิชาการต่าง ๆ เหล่านี้

3. งานนักศึกษา โดยที่นักศึกษาเป็นประชากรที่มากที่สุดภายในสถาบันอุดมศึกษาและเป็น ทรัพยากรที่ล้ำค่าของประเทศชาติ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงเห็นความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่ และพยายามหาวิธีการในการที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากรนี้ให้ได้รับการอบรมสั่งสอนเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความรู้และความคิด จนกระทั่งสามารถที่จะก้าว ไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีความมั่งคั่งด้วย จริยธรรม ความประพฤติ และมีความสมบูรณ์ด้วยความคิดที่ขอบธรรม กว้างขวาง มีเหตุผล

4. งานประชาสัมพันธ์และติดต่อกับองค์กรภายนอก สถาบันอุดมศึกษานับว่าเป็นสถาบันที่สำคัญของชุมชน เป็นกลไกที่จะช่วยชุมชนรอบด้าน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อประสานงานกับแหล่งงานอื่น ๆ ในชุมชนนั้น หรือชุมชนอื่น ๆ ก็ตาม

จากงานทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวถือว่างานบริหารหรือการบริหารมีความสำคัญมาก เพราะผู้บริหารเป็นฝ่ายที่เป็นผู้วางแผน กำหนดและดำเนินนโยบาย และจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีผลบังคับใช้กับบุคลากรและนักศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ดังที่ ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 65) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญ และการบริหารกิจการนิสิตจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารด้วยเป็นสำคัญ และภิญโญ สาร (2514 : 229) ก็กล่าวว่า บรรยาการการบริหารไม่เหมาะสมจะทำให้การบริหารงานทางด้านวิชาการไม่ได้ผลเช่นเดียวกัน

การบริหารงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีผลต่อนักศึกษาในสถาบันมาก ดังที่ แซนด์ฟอร์ด (Sandford. 1972 : 17) กล่าวว่า คุณลักษณะของนักศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายหรือหลักการบริหารของสถาบัน และแอสติน (Astin. 1972 : 67) ก็กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางด้านการบริหารที่เป็นสิ่งเร้า ได้แก่ นโยบายการบริหารงานของสถาบัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ซึ่งสถาบันจะต้องสื่อสารให้นักศึกษาทั่วไปในสถาบันได้ทราบเพราะการรับรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับนักศึกษา

* สำหรับงานหรือการบริหารที่สำคัญและมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษาและมีผลต่อการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาโดยตรง คืองานหรือการบริหารกิจการนิสิต ซึ่งเป็นงานหลักอย่างหนึ่งในการกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน เพราะงานบริหารกิจการนิสิตนักศึกษา มีจุดมุ่งหมาย การกิจหลักและมิจานที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาอยู่หลายประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ในด้านจุดมุ่งหมายกิจการนิสิตนั้น ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 4 - 5) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปของกิจการนิสิตตามแนวคิดของ เฮอร์รอน (Herron. 1970) ดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นให้ผลิตเกิดการบูรณาการการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ พร้อมทั้งสนับสนุนให้การศึกษา เพื่อความเป็นคนโดยส่วนรวม (Whole Man)
2. เพื่อปรับปรุงประสบการณ์ให้แก่ผลิตทุกคน โดยทำเป็นโครงการพัฒนานิสิต กระตุ้นให้ผลิตได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษแก่นิสิตที่มีปัญหา

3. เพื่อกระตุ้นให้มีการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารและนิสิต ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การสื่อสาร รวมทั้งการตัดสินใจที่ดีต่อไป
4. เพื่อสร้างบรรยากาศซึ่งจะทำให้ให้นิสิตทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน ในการที่จะได้รับการศึกษาภายในมหาวิทยาลัย
5. เพื่อให้ให้นิสิตได้รู้จักตัวเอง พร้อมทั้งสร้างสรรค์แนวทางให้นิสิตได้แสดงออกซึ่งความเป็นเอกลักษณ์บุคคล
6. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในรูปของการทำทนาย ที่ให้นิสิตได้พัฒนาตนเองในด้านสติปัญญา สังคม และส่วนตัว

ในด้านการระงับข้อพิพาทของงานกิจการนิสิตนั้น มีผู้กล่าวไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

ไนลส์ (Knowles. 1970 : 4 - 7) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการนิสิตและงานที่ควรทำโดยจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ 4 ประเภท คือ

1. การให้สวัสดิการ (Welfare Functions) ได้แก่ การให้คำปรึกษาสุขภาพ การช่วยเหลือ ด้านการเงิน การทดสอบ การวางตัวบุคคล การบริการทั่วไปแก่ศิษย์เก่า
2. การควบคุม (Control Functions) ได้แก่ การรับนิสิต การเก็บระเบียบระเบียบวินัย ความเป็นอยู่ของนิสิตและกิจการหอพัก
3. กิจกรรมร่วมหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร (Cocurriculum Activity) ได้แก่ การจัดให้มีองค์การนิสิต รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม และให้บริการแก่ชุมชนด้านต่าง ๆ
4. การสอน (Teaching Functions) ได้แก่ การปฐมนิเทศ บริการสอนซ่อมเสริมทางวิชาการ

ทองเรือน อมรัชกุล (2525 : 3) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานกิจการนิสิตนั้น ครอบคลุมในด้านการรับนิสิต ระเบียบ การลงทะเบียน การให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน การจัดปฐมนิเทศ การให้คำปรึกษา งานเกี่ยวกับอาหาร พยาบาล รักษาพยาบาล หอพัก องค์การนิสิต การปกครอง การพิจารณาเกี่ยวกับตุลาการนิสิต การแปลความหมาย และการให้นิสิตปฏิบัติตามกฎระเบียบ การประสานงานทางด้านโปรแกรมทางวัฒนธรรม และสันติภาพของนิสิต ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นงานเสริมงานหลักของมหาวิทยาลัย เป็นงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ไปสู่เป้าประสงค์ต่อไป

กล่าวโดยสรุปภารกิจงานหรือการบริหารกิจการนิสิตจะเกี่ยวข้องกับการจัดการบริการ การจัดสวัสดิการ และการพัฒนานิสิตในด้านต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. งานบริการในด้านต่าง ๆ เช่น ที่พักอาศัย บริการห้องสมุด บริการไปรษณีย์ บริการร้านค้า บริการสอนซ่อมเสริมทางวิชาการ
2. งานสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เช่น การให้สวัสดิการในด้านสุขภาพ สุขภาพจิต ด้านการเงิน โภชนาการ การกีฬา
3. งานควบคุม เช่น การรับนิสิต ระเบียบวินัย การเก็บระเบียบ
4. งานกิจกรรมนิสิต เช่น การจัดให้มีองค์การนิสิต การส่งเสริม เสนอแนะและดูแล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิต เป็นต้น

การบริหารสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหาร เอกชัย สุขภักดิ์ (2527 : 106 - 107) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่หลัก 5 ประการ คือ

1. งานบริหารบุคลากร ได้แก่ การบริหารบุคคลทุกประเภทที่อยู่ในสถานศึกษา คือ นิสิตนักศึกษา อาจารย์ นักการภารโรง และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง
2. งานบริหารวิชาการ ได้แก่ การบริหารงานที่เกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การนเทศการศึกษา กิจกรรมเสริมวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนการบริหารสื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษา
3. งานบริหารธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ และบริการต่าง ๆ ได้แก่ งานสารบรรณ รับส่งหนังสือ งบประมาณ บัญชี การซื้อวัสดุครุภัณฑ์ การดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการที่สถานศึกษาจัดให้บุคลากรในสถานศึกษา
4. งานบริหารกิจการนักศึกษา ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับนักศึกษาทั้งหมด กิจกรรมนักศึกษาทุกประเภท และสวัสดิการที่จัดให้นักศึกษา
5. งานด้านสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา การติดต่อผู้ปกครองและสังคมภายนอก เป็นต้น

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขต นครศรีธรรมราช ในทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารของ สุวรรณ สุขสมภักดิ์ (2530 : 74) พบว่า นักศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร เห็นด้วยในระดับปานกลางกับ

สภาพแวดล้อมวิทยาลัยด้านการบริหารโดยรวม และเห็นด้วยมากสอดคล้องกันว่า นักศึกษา
 ภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของวิทยาลัย และผู้บริหารยังเห็นด้วยมากกว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ประพฤติ
 ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของวิทยาลัย ลอคคลิน (Locklin. 1976 : 149 - A) ได้ศึกษา
 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับ นโยบาย กฎ ระเบียบ การบริหาร การแบ่งหน้าที่ หน่วยงาน
 การปกครองสถาบันที่มีผลกระทบต่อนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย 4 แห่ง พบว่า มีมหาวิทยาลัย
 2 แห่ง ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันอย่างเต็มที่ อีก 2 แห่ง ให้นักศึกษามีส่วนร่วม
 เพียงเล็กน้อย แต่นักศึกษาทั้ง 4 แห่ง ก็ไม่มีการรวมตัวกันเพื่อต่อต้านนโยบายการบริหารของ
 สถาบันแต่อย่างใด และเมื่อเปรียบเทียบกันปรากฏว่ามหาวิทยาลัยที่ให้นักศึกษาเข้าร่วมในการ
 บริหารอย่างเต็มที่นั้นมีกฎระเบียบน้อยและไม่เคร่งครัดนักศึกษาและอาจารย์ให้ความร่วมมือกัน
 เป็นอย่างดี ส่วนมหาวิทยาลัยที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารน้อยนั้น จะมีกฎระเบียบที่
 เคร่งครัดมากมีนักศึกษาที่ฝ่าฝืนระเบียบมากกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วม
 ในการบริหารอย่างเต็มที่ ฮอลแลนด์ (Holland. 1972 : 6155 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ
 การบริหารงานและหน้าที่ของหน่วยบริการนิสิตในวิทยาลัยชุมชนในสหรัฐอเมริกาจำนวน 27 แห่ง
 พบว่า บริการที่วิทยาลัยชุมชนของรัฐจัดให้นิสิตมีหลายอย่างคือ การบริการข่าวสารก่อนเข้าศึกษา
 การประชาสัมพันธ์ การปฐมนิเทศ การให้คำปรึกษาหารือ การบริการข่าวสารด้านอาชีพ
 การช่วยเหลือด้านการเงิน การเก็บรวบรวมข้อมูลการบริการเกี่ยวกับกิจการนิสิต และบริการ
 ทดสอบทางด้านการศึกษา

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

/ สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอน
 และการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้
 ไปปฏิบัติได้ ประกอบกับการจัดหลักสูตร พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ องค์ประกอบเหล่านี้มี
 ความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่ วิจิตร ศรีสอาน (2518 : 71) ได้เน้นว่า ปัจจัยสำคัญที่สุด
 ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานในการศึกษาสูง คือคุณภาพและประสิทธิภาพของอาจารย์
 ดังนั้น มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา จึงควรพยายามแสวงหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ
 ในสาขาวิชาต่าง ๆ มาเป็นอาจารย์ สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอนเมื่อพิจารณาต่อการ
 เรียนรู้ และความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษา เพราะการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญ

ในการถ่ายทอดความรู้และทักษะรวมทั้งแนวคิดและอุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรและปรากฏอยู่ในตัวของบัณฑิต กระบวนการดังกล่าวนี้จึงรวมถึงกิจกรรม และวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ผู้สอน (ทพวงมหาวิทยาลัย. 2530 : 37)

คุณลักษณะของครูที่จะเอื้ออำนวยต่อการสร้างสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่ดีนั้น ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 164 - 168) ให้ความเห็นว่า ควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. การมีความรู้ ครูต้องมีความรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพครูเป็นอย่างดี
2. การมีประสบการณ์และทักษะในการสอน กล่าวคือ ประสบการณ์ช่วยให้ครูได้

เข้าใจปัญหาและสภาพการณ์ตามความเป็นจริงมากขึ้น ส่วนด้านทักษะในการสอนครูต้องมีความสามารถในการสอน รู้จักใช้วิธีการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสภาพสังคม

3. การปฏิบัติหน้าที่ในงานของครูให้สมบูรณ์ 3 ประการ
 - 3.1 งานด้านปกครอง หรืองานเกี่ยวกับตัวนักศึกษา
 - 3.2 งานด้านวิชาการ หรืองานเกี่ยวกับการสอน
 - 3.3 งานด้านธุรการ

ประธาน มาลากุล ณ อยุธยา (2519 : 29) ได้เน้นว่ากระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญของส่วนประกอบพื้นฐาน 4 ส่วน คือ 1) การวางวัตถุประสงค์ของการสอนให้ชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของสถาบัน 2) สืบหาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ แรงจูงใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 3) ดำเนินการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระของวิชา 4) เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมต่อสภาพผู้เรียนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การให้ทำรายงาน การนำอุปกรณ์สื่อการสอนและเทคโนโลยีมาประกอบการสอน และการประเมินผลโดยวิธีที่เที่ยงตรงเหมาะสม เพื่อความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน

องค์ประกอบของการเรียนการสอน ได้มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนที่เหมาะสมเป็นที่ต้องการของนักศึกษารวมทั้งอาจารย์ และมีผลต่อการเรียนตลอดจนความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาไว้อย่างต่าง ๆ กันดังนี้

แอสติน (Astin. 1968 : 50 - 51) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอนที่จัดเป็นสิ่งจำเป็น สภาพแวดล้อมและมีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนานักศึกษามี

3 องค์ประกอบ คือ 1) พฤติกรรมของผู้สอน 2) พฤติกรรมของนักศึกษา 3) โครงสร้างและการจัดสภาพห้องเรียน ส่วน ฮีส์ท์ (Heist. 1970 : 40) กล่าวว่าองค์ประกอบที่นักศึกษามักแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อสถาบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนคือ 1) หลักสูตร 2) บรรยากาศในการเรียนการสอน 3) คุณภาพของผู้สอน 4) วิธีสอน 5) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนซึ่งคล้ายคลึงกัน ความเห็นของ แซนด์ฟอร์ด (Sandford. 1972 : 17 - 18) ที่กล่าวว่านักศึกษามักจะแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนในองค์ประกอบต่อไปนี้คือ 1) พฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอน 2) หลักสูตร 3) กฎระเบียบวินัย 4) การบริการวิชาการ

อุทุมพร ทองอุทัย (2523 : 57 - 58) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลการสอนระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศไว้ 6 ประการ คือ

1. ลักษณะของอาจารย์
2. วิธีสอน
3. สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต
4. อุปกรณ์การสอนและการเรียน
5. การวัดผล
6. ทักษะของอาจารย์ต่อการสอนและต่อนิสิต

ส่วน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ข : 59 - 60) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการเรียนการสอนมีอยู่ 5 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้เรียน
2. ผู้สอน ได้แก่ บุคลิกภาพของผู้สอน และความรู้ของผู้สอน
3. อุปกรณ์การเรียนการสอน
4. สภาพแวดล้อม เช่น เสียง แสง สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ความร้อน หรือการบริหารงานต่าง ๆ
5. เงื่อนไขอื่น ๆ เช่น หลักสูตร เนื้อหาวิชา และช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนของแต่ละวิชา

องค์ประกอบทางด้านการเรียนการสอนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และความสำเร็จในการศึกษาของนิสิตนักศึกษานั้นเมื่ออยู่หลายประการ สามารถสรุปออกเป็นองค์ประกอบได้

6 องค์ประกอบ

1. ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา หลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาเป็นเสมือนแนวทางในการพัฒนากาลังคนระดับสูงของประเทศให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติอันพึงประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม หลักสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน ความสำเร็จด้านการศึกษาของผู้เรียน ย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นประการสำคัญ เพราะหลักสูตรจะกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เพื่ออะไร สำหรับหลักสูตรอุดมศึกษานั้นจะครอบคลุมเนื้อหาวิชา รายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาและรายวิชาเหล่านั้น (สุปราณี สนธิรัตน์. ม.ป.ป. : 7) ด้วยเหตุนี้หลักสูตรที่ดีจึงเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ ที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด (Saylor and William. 1974 : 17)

รุ่งทิพา จักรกร (2527 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงหลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ คือ

- 1) ต้องสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและการปกครองของประเทศ
- 2) ต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3) ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักสูตร 2 อย่าง คือ ใช้ประโยชน์ได้ และเป็นจริง
- 4) หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น
- 5) ต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์และประสบการณ์ที่มีความหมาย
- 6) ควรส่งเสริมค่านิยมในระบอบการปกครองประเทศ
- 7) ต้องช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
- 8) ควรมีผู้จัดทำหลักสูตรหลายฝ่าย ดังนั้น ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา (2530 : 169) ได้กล่าวว่าการจัดหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาดงาน คือเป็นผู้รอบรู้ รู้จักวิเคราะห์สร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถออกไปประกอบอาชีพและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ในการสอน ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานการศึกษาสูงเพียงใดหรือไม่ คือ คุณอาจารย์ ถ้ามีคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมเพรียงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพแล้ว ก็เป็นที่เชื่อถือว่ามาตรฐานการศึกษาจะดีตามไปด้วย เพราะมีความเชื่อและยอมรับกันว่า ไม่มีสถาบันใดที่จะบริการการศึกษาให้มีคุณภาพสูงเกินกว่าคุณภาพของอาจารย์ได้ นิสิตที่ประสงค์จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาใด ก็มักจะให้ความนิยมกับสถาบันที่มีชื่อเสียง และพบว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้สถาบันมีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมนั้น เกี่ยวพันกับคุณภาพของอาจารย์ วิจิตร ศรีสอาน (2518 : 71) และสมพร บัวทอง (2519 : บทนำ) ก็ได้กล่าวว่าคุณภาพของครูอาจารย์เป็นเครื่องชี้บ่งถึงคุณภาพของสถาบันการศึกษา ตลอดจนคุณภาพ

ผู้เรียนในสถาบันนั้น ๆ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร (ทิพย์วัลย์ สุรินยา, สุปราณี สนธิรัตน์ และสิริภา จามรรณ. 2531 : 13) อาจารย์ผู้สอนจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียน กล่าวคือ เป็นทั้งปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคของการเรียนรู้ เพราะผู้สอนเป็นทั้งสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งในห้องเรียน ซึ่งส่งผลถึงบรรยากาศและเป็นผู้สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ในห้องเรียนด้วย จนกล่าวได้ว่าหลักสูตรแม้จะดีเพียงใดก็ตาม จะนำไปใช้ไม่ได้ผลถ้าหากไม่เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สอน (จรรยา จ้วนาน. 2528 : 61)

คุณลักษณะของอาจารย์ในการสอนมีผลต่อมาตรฐานการศึกษาและความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนมีผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้และความต้องการของนิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ด้วย

3. ด้านบุคลิกภาพของอาจารย์ ลักษณะบุคลิกภาพของอาจารย์มีอิทธิพลต่อการสอนรวมทั้งบุคลิกภาพและความสำเร็จในการศึกษาของผู้เรียน เพราะการแสดงออกของอาจารย์นอกจากจะทำให้ผู้เรียนเอาอย่างแล้วยังทำให้การสอนดำเนินไปด้วยดีด้วย เนื่องจากการแสดงออกหรือบุคลิกภาพของอาจารย์ที่ดี เช่น อาจารย์มีกิริยาท่าทางดี อารมณ์ดี และมีความเห็นอกเห็นใจผู้เรียนดีแล้วจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในตัวอาจารย์ และในวิชาที่อาจารย์สอน (สมจิตต์ ศรีธัญรัตน์. 2498 : 17) และฉลอง บุญญานันต์ และศุภชัย ศุภวรรณ (2529 : 89) ได้กล่าวสรุปผลการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับรายงานไว้ว่า บุคลิกภาพและคุณลักษณะต่าง ๆ ของครูที่แสดงออกมาในขณะที่ทำหน้าที่สอนและปฏิบัติงานต่าง ๆ นั้นมีผลกระทบและเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการสอน

กาญจนา ไสภไธดร (2517 : 343) กล่าวว่าครูวิทยาศาสตร์ที่ดีเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่แท้ ครูทั้งหลายควรพัฒนาบุคลิกภาพทั้ง 2 ด้าน คือ

1. บุคลิกภาพทางกาย ได้แก่ ลักษณะท่าทาง การแต่งกาย สุภาพ แวดตาที่แสดงออกถึงความพอใจ น้ำเสียงและการพูดที่มั่นใจ ทนทานและขัดด้วยขัดคาและดั่งพอประมาณ
2. บุคลิกภาพทางจิต ได้แก่ มีความยุติธรรม เชื่อมั่นในตนเอง มีความเอาใจใส่ต่อสิ่งรอบตัว จะทำให้ศิษย์รักเคารพ และรักการเรียนขึ้น
3. ด้านอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การสอนหรืออุปกรณ์การศึกษา หมายถึง สื่อทุกชนิดที่นำมาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แบบเรียน

วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เป็นต้น ดังนั้น อุปกรณ์การสอนจึงจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนหรือเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ วินิจ เกตุขำ และชาญชัย ศรีไสยเพชร (2522 : 249) ซึ่งประกอบด้วย 1) สื่อเชิงอุปกรณ์ ได้แก่ สื่อที่เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาไปสู่ผู้เรียน เช่น เครื่องฉายภาพชนิดต่าง ๆ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับปฏิบัติการในกระบวนการเรียนการสอน 2) สื่อเชิงวัสดุ ได้แก่ สื่อการสอนที่เป็นตัวเสนอเนื้อหาวิชาด้วยตนเอง เช่น หนังสือ ตำรา สิ่งพิมพ์ ของจริง รูปภาพ หรือเป็นสิ่งที่อาศัยสื่อเชิงอุปกรณ์เป็นตัวนำเสนอ เช่น บทเรียนที่มีอยู่ในรูปของสไลด์ फिल्म ภาพยนตร์ แถบบันทึกภาพ แถบบันทึกเสียง และโปรแกรมบทเรียนที่ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ 3) สื่อเชิงกรรมวิธี ได้แก่ สื่อการสอนประเภทที่ทำหน้าที่เสนอเรื่องราวหรือเนื้อหาของบทเรียน ด้วยการอาศัยเทคนิค กระทำควบคู่ไปกับการใช้สื่อเชิงวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการสอน เช่น เทคนิคการเลียนแบบ เกมส์ การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ (ประมาณ สะกิมี่. 2529 : 25 - 26) ความสำคัญของอุปกรณ์การสอนหรือสื่อการเรียนการสอนนี้ วิจิตร ศรีสอ้าน (2518 : 52 - 53) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ระบบการวัดผลที่มีประสิทธิภาพระบบบริการห้องสมุด ไลบรารีสถานศึกษา ศูนย์เอกสาร ศูนย์หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาและเทคโนโลยีใหม่ ๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความสนใจให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียน ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้นานอีกด้วย การขาดอุปกรณ์การสอนจึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง ที่ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามเจตจำนงของการศึกษา (ปราณี ภาสกรณ์. 2514 : 150)

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอน ในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาของ โคแกน (Cogan. 1975 : 135 - 139) สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิตจะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น และยิ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งจะทำให้นิสิตสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนให้สูงตามขึ้นไปด้วย เพราะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน และทัศนคติที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน ถ้าหากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมี

ทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีผลการเรียนรู้ดีขึ้น พรุขลี อาชาวาร์จ (2525 : 232) กล่าวว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิต จัดเป็นพื้นฐานของสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้นถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตไม่ดีเท่าที่ควร จะทำให้ประสิทธิภาพการสอนด้อยลง และเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อสถาบัน และการคงอยู่ หรือการออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษาของนิสิต ด้วยเหตุนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ค : 57) จึงเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนไว้ประการหนึ่งว่า ควรเพิ่มความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนิสิต โดยอาจารย์ผู้สอนควรลดบทบาทความเคร่งเครียดลงบ้างเป็นการทำลายกำแพงน้ำแข็ง ระหว่างอาจารย์กับศิษย์ ความเป็นกันเองนี้ทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจผู้สอน และเป็นมูลเหตุจูงใจให้สนใจเรียนวิชานั้น ๆ เพิ่มขึ้น

6. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอนเป็น องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะเป็นวิธีการพิจารณาตัดสิน ประสิทธิภาพ และคุณค่าของการนำหลักสูตร ไปใช้ ช่วยให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าและความสามารถของผู้เรียนตามจุดหมายของการศึกษา ช่วยให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนดีขึ้น รวมถึงทำให้ ทราบเกี่ยวกับการสอนของครูและข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ตลอดจนบริการ ต่าง ๆ ที่สถาบันจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น (อู่พิชสิ แฉ่มเจริญ และสุกัญญา อารีวรรณ. 2523 : 275) การประเมินผลการเรียนการสอนจึง เป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และนักการศึกษาจะไปใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียน การสอนให้บรรลุเป้าหมายและมีคุณภาพยิ่งขึ้น อนันต์ ศรีโสภณ (2524 : 1 - 2) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการวัดผลการศึกษาไว้ว่าเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับ ต่าง ๆ เพราะจากผลการประเมินนี้จะใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของผู้เรียนและผู้สอน เพื่อใช้ปรับปรุงวิธีสอน การแนะแนว การประเมินผล หลักสูตร แบบเรียน การใช้อุปกรณ์ การสอน ตลอดจนช่วยปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการประเมิน ผลการเรียนการสอนนั้นมีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร หรือผู้เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน เพราะผลที่ได้รับจากการประเมินนั้นจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ดีขึ้น ในกรณีผู้เรียนนั้นก็จะทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความท้อถอยในการเรียน และมีโอกาสที่จะ สำเร็จการศึกษามากขึ้น

ในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้น ไพศาล หวังพานิช (2521 : 61 - 62) ได้เสนอแนะวิธีปฏิบัติในการวัดและประเมินการเรียนของนิสิตไว้ดังนี้ คือควรมีการกำหนดกติกาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจตรงกัน มีเกณฑ์ร่วมกัน ในระหว่างเรียนควรมีการทดสอบย่อย ติดตามงานที่มอบหมายให้นิสิตทำ ควรแจ้งผลการสอบ ผลการปฏิบัติงานทุกครั้งให้นิสิตทราบ สมบูรณ์ ชิตพงษ์ (2530 : 219) ได้เสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่ประเมินผล ควรจะได้ใช้วิจารณ์ญาณและคุณธรรมอันสูงยิ่งของตนโดยปราศจากความลำเอียงหรืออคติใด ๆ เป็นส่วนตัวต่อผู้เรียนและในขณะที่เดียวกันควรตกลงกับผู้เรียนตั้งแต่แรก ในจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการจะให้ผู้เรียนเป็นหรือบรรลุตามเป้าหมายใด การพิจารณาเกรดจะยึดจุดมุ่งหมายนั้นเป็นหลักและพร้อมที่จะชี้แจงหลักฐาน เหตุผลได้ว่าเพราะเหตุใดแต่ละคนจึงได้ผลการเรียนเช่นนั้น นอกจากนั้น พรชูลี อาชาวารุง (2525 : 250) ยังกล่าวถึงการประเมินผลเพื่อพัฒนานิสิตเอาไว้ว่า การเน้นเกรดมากกว่าการเรียนรู้เป็นการ "พัฒนาการของนิสิตโดยตรง การประเมินที่เสริมพัฒนาการ ควรใช้แบบอิงเกณฑ์มากกว่าอิงกลุ่ม และใช้การสอบแบบความสามารถ (Power Test) มากกว่าการดูเวลา (Time Test)

ลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติที่ อุตมพร ทองอุทัย (2522 : 71) ได้ศึกษา พบว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดอันดับคุณลักษณะของอาจารย์ที่พึงปรารถนาจากคุณสมบัติมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ มีการเตรียมการสอนดี มีความปรารถนาดี ต่อศิษย์ทั้งในและนอกห้องเรียน มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง มีการใช้ตัวอย่างข้อเปรียบเทียบ และความจริงในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม มีการบรรยายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สามารถกระทำได้อย่างถูกต้อง ส่วนอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดอันดับไว้ดังนี้ คือมีความรู้ทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง ขวนขวายหาความรู้สู่ตัวอาจารย์เอง มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนชัดเจน ส่วนในเรื่องของการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องคิดถึงสิ่งต่อไปนี้ คือให้คำอธิบายชัดเจนจนเป็นที่เข้าใจ เข้าใจ ความรู้สึกและปัญหาของนักศึกษา มีความรู้ในวิชาที่สอน เสนอบทเรียนเป็นไปตามลำดับขั้น เตรียมการสอนดี พูดดังฟังชัด พยายามและเต็มใจในการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน มีการสอนเร็ว หรือช้าตามความต้องการของชั้นมีอารมณ์ขัน เขียนกระดานชัด (ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ และคนอื่น ๆ. 2519 : 47)

โรไมน์ (Romine. 1974 : 139 - 143) ได้ศึกษาบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในคณะต่าง ๆ ของ

มหาวิทยาลัยโคโรลาโด จำนวน 1,237 คน พบว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพมาจากการมีบรรยากาศการสอนที่ดีแบ่งออกได้เป็น 6 ประเภท คือ

1. บุคลิกของผู้สอน เช่น ผู้สอนเป็นคนกระฉับกระเฉง มีความกระตือรือร้นสนใจในวิชาที่สอน และมีอารมณ์ขัน
2. การจัดและเตรียมการสอน เช่น เตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแนะนำสื่ออ้างอิงต่าง ๆ
3. ผลการสอนที่ผู้เรียนได้รับ เช่น ผู้เรียนได้รับประโยชน์ตามสมควรตามความตั้งใจจากผู้เรียนที่เลือกเรียนแต่ละวิชา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนไม่ใช่เป็นเพียงผู้ฟังอย่างเดียว
4. การเสนอเนื้อหา เช่น อธิบายชัดเจน ตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด
5. การประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงทางการเรียน เช่น เมื่อมีการทำรายงานหรือการสอบ เมื่อตรวจเสร็จแล้ว ผู้สอนจะต้องรีบแจ้งให้ผู้เรียนรู้และมีการชี้แจงด้วยว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น
6. การช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม เช่น มีการจัดเวลาหรือสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มพิเศษ สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนและบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสำคัญและเป็นสิ่งช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศที่ผู้สอนหรือผู้เรียนสร้างและกำหนดขึ้น บรรยากาศทางสังคมระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ นักศึกษากับนักศึกษา ตลอดจนความพร้อมของนักศึกษาและอาจารย์ การใช้สื่อการเรียนการสอน จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาของนักศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโต เป็นผู้ใหญ่รูปร่างและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความอยากรู้อยากเห็น ของความเป็นอิสระ มีความเชื่อมั่นในอุดมการณ์และความคิดใหม่ ๆ นักศึกษาเมื่อเข้าไปอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางด้านความรู้ ทักษะดี บุคลิกภาพและคุณธรรมของนักศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนสภาพแวดล้อม

สังคมกลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการด้านการเลือกคบเพื่อน อุดมคติในการเลือกคู่ครอง กิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน การใช้เวลาว่างในกลุ่มเพื่อนและเทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนของมวลสมาชิก นักศึกษาเป็นคนที่อยู่ในวัยที่มีความต้องการทางสังคม ต้องการเพื่อนสนิทความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับครอบครัวมีน้อยลง มีกลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทต่อนักศึกษามากขึ้นทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพของนักศึกษา (Newcomb. 1962 : 79)

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2514 : 47 - 55) ได้เห็นว่าสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนเกิดจากความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษาได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ความสัมพันธ์ทางอารมณ์เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความสัมพันธ์ต่อกัน เช่น ความรู้สึกระหว่างครอบครัว ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ หรือเพื่อนกับเพื่อน การตัดสินใจใด ๆ ก็อาศัยความรู้สึก อารมณ์ เช่น การบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ การกีฬา เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์ทางปัญญา มีความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ความคิด เหตุผลและสติปัญญาเป็นเครื่องมือเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกระหว่างเพื่อนร่วมงาน การศึกษารุ่นพี่กับรุ่นน้องเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การตัดสินใจพิจารณาปัญหาใด ๆ ก็อาศัยเหตุผลหลักการและความรู้เป็นหลัก คนมีเหตุผลดีกว่ามีหลักการดีกว่าย่อมถูกต้อง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ ได้แก่ การอภิปรายพูดคุยถกเถียง การประชุม สัมมนาในเรื่องความรู้ การเสียสละกำลังกายกำลังใจร่วมกัน ความสัมพันธ์นี้จะเกิดขึ้นและดำเนินไปด้วยดี อย่างเหมาะสมในสถาบันทางการศึกษา เป็นความสัมพันธ์ที่มีความยั่งยืนมั่นคง เพราะตั้งอยู่บนรากฐานของปัญญาและเหตุผล ประกอบ คูปรัตน์ (2525 : 179 - 180) ได้สรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักศึกษาตามแนวคิดของ เฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (Feldman and Newcomb. 1970) เอาไว้ว่า เพื่อนสามารถให้กำลังใจได้ทั่ว ไปซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์และชั้นเรียน เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านวัตถุ ประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ กลุ่มเพื่อนสามารถช่วยทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น และเพื่อนยังช่วยทำหน้าที่ในการฝึกการเข้าสังคมแก่นักศึกษาและช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานได้ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากในเรื่องทัศนคติและค่านิยมที่มีต่อด้านปัญหาธรรม และเลิศจร

การะสกุล (2516 : 12 - 14) ยังได้กล่าวอีกว่า นักศึกษาไทยรักความสะดวกสบาย ไม่หมกมุ่นศึกษาดำรง ไม่สนใจซักถามอาจารย์และเพื่อนหรือไม่สนใจอภิปรายกันในเรื่องของวิชาการ หรือไม่สนใจจับกลุ่มกันคิดว่าทดลองผลิตของใหม่ ส่วนใหญ่จะเที่ยวเตร่หาความสนุกสนานจากการซื้อของ ชมภาพยนตร์ แบ่งปันกีฬา มีชีวิตอยู่กับความสนุกสนานไปวัน ๆ หนึ่ง และมีจำนวนมากที่เรียนเพื่อปริญญาบัตร

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ก : 45 - 46) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ไว้ดังนี้

1. เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตได้รู้สึกได้ว่า ตนเองประสบความสำเร็จในด้านใดด้านหนึ่ง
2. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนและเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายทางพฤติกรรมของการศึกษาในมหาวิทยาลัย
3. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนสนองอารมณ์จิตใจ และความต้องการของนิสิต ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับอาจารย์ ห้องเรียนและมหาวิทยาลัย
4. เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้นิสิตเรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกัน การสมาคม และการทำงานกับคนที่ภูมิหลังแตกต่างกันได้ดี
5. กลุ่มเพื่อนอาจมีการยุยงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดหรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงของนิสิต หรือในทางกลับกัน กลุ่มเพื่อนก็อาจจะช่วยกันบำรุงรักษาสภาพที่คงเดิมไว้ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงอะไรก็ได้
6. นิสิตที่เรียนไม่ค่อยดีหรือมีความผิดหวัง กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เขาเลือกทางออกทางอื่น หรือช่วยให้เขามีภาพพจน์ในทางบวก โดยที่จะสนับสนุนให้ความสนใจต่อสิ่งอื่นที่มีใช้การศึกษา

7. องค์การบริหารนิสิตมักจะมีหน้าที่เป็นพรรคพวกของนิสิตแต่ละคน

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนดังกล่าวเป็นผลมาจากการรวมตัวของนิสิต มีการแพร่จากแต่ละคน ไปสู่กลุ่มและมีอิทธิพลจากกลุ่มไปสู่บุคคล การใช้ชีวิตในสังคมมหาวิทยาลัย ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนิสิตให้เจริญงอกงาม ดังที่ แอสติน (Astin. 1968 : 49) ได้ศึกษาพฤติกรรมของเพื่อนนักศึกษาที่เรียนและพักอาศัยด้วยกันจำนวน 60,505 คน ในสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา 246 แห่ง โดยใช้เครื่องมือแบบสำรวจกิจกรรม สถาบันอุดมศึกษา (The Inventory

of College Activities) ลักษณะสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนที่ศึกษามีหลายด้าน เช่น การใช้เวลาร่วมกันในการพักผ่อน การนัดเที่ยวกับเพื่อนต่างประเทศ การเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีและศิลปะกับเพื่อน การมีพฤติกรรมขัดแย้งกับการนับถือศาสนา นิสัยการนอนหลับ การใช้รถยนต์ การมีพฤติกรรมแบบผู้หญิง การหางานทำ ความใฝ่ใจในอาชีพ การใช้ห้องสมุด ความเป็นอิสระ ความขัดแย้งกับระเบียบของสถาบัน ความร่วมมือช่วยเหลือและการแข่งขันในกลุ่ม ส่วนดี คอสเตอร์ (DeCoster. 1971 : 5789 - A) ได้ศึกษาความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูงและมีแนวโน้มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ และวัลภา สุนาสัย (2521 : 3 - 7) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มเพื่อนที่ให้ความมั่นใจ และยอมรับในพฤติกรรม ทำให้นักศึกษามีทัศนคติและค่านิยมเปลี่ยนแปลงตามลักษณะของกลุ่มเพื่อน ในทางตรงกันข้ามกลุ่มเพื่อนก็อาจจะดำรงรักษาสภาพที่คงเดิมไว้ไม่เปลี่ยนแปลงก็ได้ลักษณะที่เป็นเช่นนี้สัมพันธ์กับค่านิยมของกลุ่มเพื่อน ดังที่ กอทเลียบ และฮอดจกินส์ (Gottlieb and Hodgkins. 1963 : 226 - 289) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและลักษณะของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ผลของการศึกษาพบว่า นักศึกษามีแนวโน้มแยกตัวออกจากชุมชนในสถาบันไปแสวงหาค่านิยมจากกลุ่มเพื่อน นักศึกษาอยู่ห่างจากการดูแลของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และมีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนอย่างใกล้ชิด ลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบอย่างเดี่ยวที่สำคัญที่สุดในประสบการณ์ของนักศึกษา

สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ตั้งอยู่เลขที่ 46 หมู่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เนื้อที่บริเวณประมาณ 310 ไร่ ห่างจากตัวจังหวัดราชบุรี ประมาณ 27 กิโลเมตร จำนวนอาคารและสิ่งก่อสร้างในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในขณะนั้นในด้านอาคารประกอบด้วยอาคารอำนวยการ อาคารเรียนทั่วไป 4 หลัง อาคารวิทยาศาสตร์ อาคารหอสมุด อาคารคหกรรม อาคารโสตทัศนศึกษา อาคารเกษตร อาคารหอวัฒนธรรม อาคารที่พักสำหรับผู้เข้ารับการอบรม 2 หลัง ศูนย์ฝึกอบรมและบริการวิชาการ และอาคารสหกรณ์ ในด้านอาคารที่ใช้สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น โรงฝึกงาน (ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างโลหะ ช่างปูน) โรงยิม เรือนเพาะชำ หอประชุม โรงอาหาร

โรงครัว เรือนรับรอง โรงเก็บรถ 2 โรง ส่วนในด้านอาคารที่เป็นที่พักอาศัยที่มีอยู่ คือ หอพัก นักศึกษาชาย 1 หลัง หอพักนักศึกษาหญิง 4 หลัง บ้านพักอาจารย์ 108 หลัง อาคารชุดอาจารย์ 1 หลัง บ้านพักคนงาน 3 หลัง ถึงเก็บน้ำใส 4 ถัง และด้านสนามกีฬาต่าง ๆ มีดังนี้ สนามฟุตบอล สนามเทนนิส สนามบาสเกตบอล สนามวอลเลย์บอล สนามตระกร้อ 2 สนาม ปัจจุบันสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้งบประมาณสร้างอาคารศูนย์วิทยาศาสตร์ และอาคาร โรงแรมสำหรับการเปิดโปรแกรมวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมอีกจำนวน 2 อาคาร (วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง. 2537)

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 กำหนดให้ สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา และวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่นและผลิตครู ทำการวิจัย ส่งเสริมวิทยฐานะของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยี ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงทำให้สถาบันราชภัฏมีภาระหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น
2. ทำการวิจัยเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น
3. ส่งเสริมวิทยฐานะของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
4. ทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรม
5. ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

นโยบายการบริหารงาน

1. ด้านการจัดการศึกษา

1.1 ผลิตกำลังคนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ทุกสาขาวิชาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถ ทักษะ กระบวนการคิดที่สร้างสรรค์และสมเหตุสมผลสามารถพัฒนาตนเองและท้องถิ่น ศรัทธาในอาชีพ สามารถสร้างงานและประกอบอาชีพอิสระได้ มีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และนำการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปในแนวทางที่ดีขึ้น

1.2 ผลิตกำลังคนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

1.3 เร่งรัดพัฒนาคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม

1.4 มุ่งขยายโอกาสในการได้รับการศึกษา ระดับอุดมศึกษาไปสู่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้มากขึ้น

1.5 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏด้วยกัน และสถาบันราชภัฏกับสถาบันประกอบการเอกชน สมาคมอาชีพในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

1.6 มุ่งเน้นให้สถาบันราชภัฏปรับปรุงกลไก สาระ รูปแบบของกิจการนักศึกษา เพื่อบัณฑิตได้พัฒนาครบทุกด้าน สามารถบูรณาการกิจการนักศึกษาเข้ากับการจัดการศึกษา การบริการวิชาการแก่ชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นปลูกฝังคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีตลอดจนการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

2. ด้านการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู

2.1 ผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ และปริมาณที่เหมาะสมสอดคล้องและจำเป็นในการใช้ครู การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและประเทศ

2.2 ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะตามช่วงเวลาที่กำหนด

3. ด้านการวิจัย

3.1 พัฒนากลไกและปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานวิจัยของสถาบัน ให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะสร้างบรรยากาศของการสร้างสรรค์ ทางวิชาการและการวิจัย

3.2 ส่งเสริมให้มีการระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวิจัยนอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน

3.3 สนับสนุนให้ใช้การวิจัยของสถาบันราชภัฏ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน พัฒนาองค์กร พัฒนาระบบการเรียนรู้ พัฒนาความรู้และเทคโนโลยี เพื่อการพึ่งพาตนเองและพัฒนาท้องถิ่น

4. ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

4.1 ให้สถาบันราชภัฏปรับปรุงกลไก และปัจจัยสำหรับการให้บริการวิชาการ ให้มีศักยภาพความพร้อมที่จะสนองความต้องการของท้องถิ่น

4.2 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏกับองค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐ และเอกชนในท้องถิ่น เพื่อกำหนดทิศทาง รูปแบบ เนื้อหา และร่วมกันดำเนินการให้บริการ วิชาการ

4.3 ส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมและระยะสั้น ที่ตอบสนองต่อสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

4.4 ให้มีการระดมทุนจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน นอกเหนือจาก การดำเนินการให้รัฐเพิ่มงบประมาณแผ่นดิน เพื่อบริการวิชาการแก่ท้องถิ่น

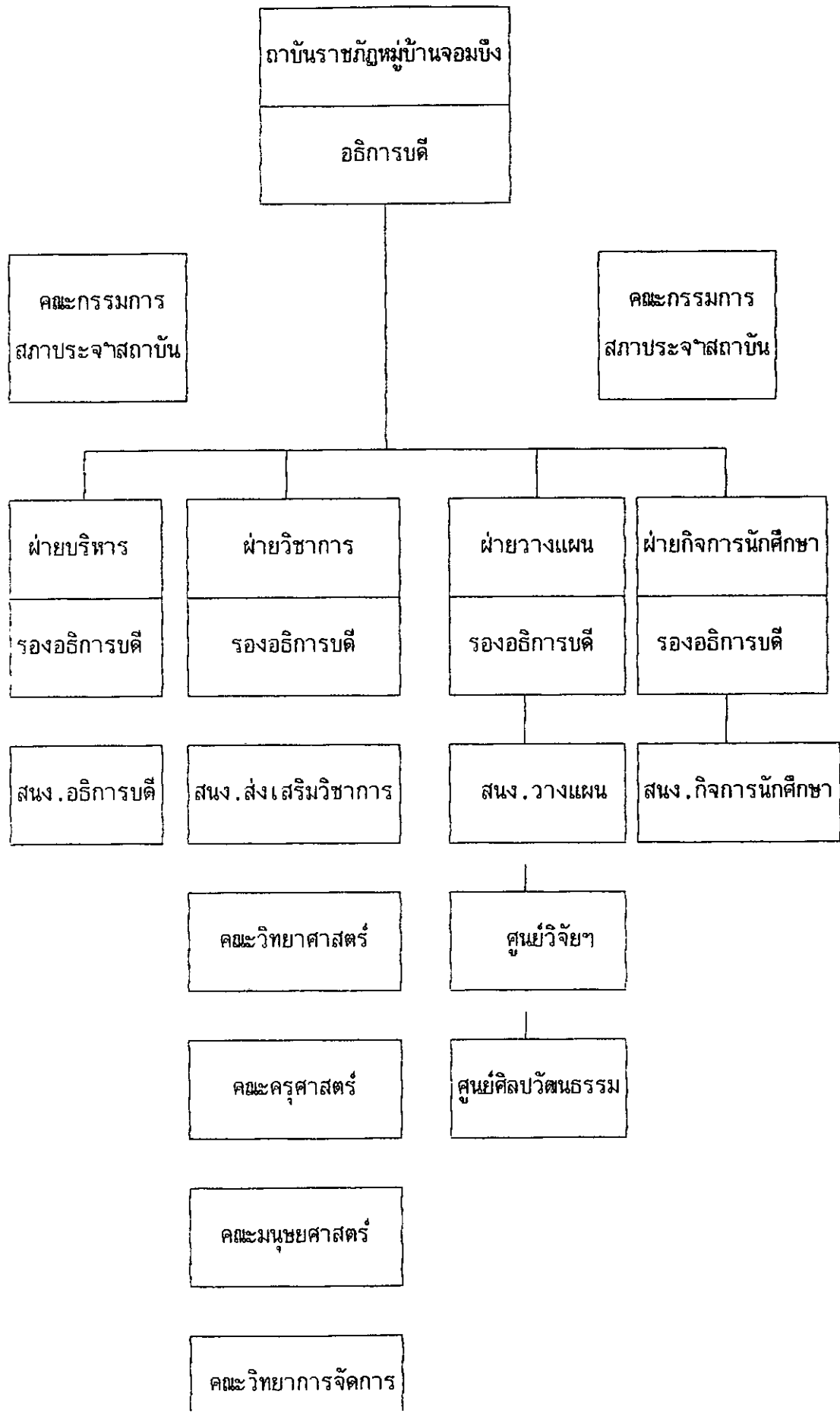
5. ด้านการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม

5.1 มุ่งเน้นให้สถาบันราชภัฏจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ พัฒนา เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ทั้งในเชิงวิชาการและการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของ ประชาชน

5.2 สนับสนุนกิจการนักศึกษา เพื่อสร้างวัฒนธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ พึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างโลกทัศน์ที่กว้างไกล เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเทศชาติและนานาชาติ

5.3 ส่งเสริมให้ระดมทรัพยากรจากท้องถิ่น องค์กรต่าง ๆ ทั้งของรัฐและ เอกชนร่วมกิจกรรมส่งเสริมทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น (วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง . 2537)

สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีวัตถุประสงค์ด้านการบริหาร คือมุ่งเน้นสถาบันให้เป็น สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และพึ่งตนเอง ได้ สามารถดำรงชีวิตและปรับตัวได้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง มุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางการอุดมศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ไปสู่ผู้ด้อยโอกาสให้ มากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

ปัจจุบันสถาบันราชภัฏ จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรวิทยาลัยครูฉบับปรับปรุง 2536 สามสาขาวิชา คือ สาขาวิชาการศึกษา (ครุศาสตร์บัณฑิต - ค.บ.) มีโปรแกรมวิชาหรือวิชาที่เปิดสอนจำนวน 31 โปรแกรมวิชา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชานี้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการสอนเป็นครู อาจารย์ในสถานศึกษา หรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยทั่วไป สาขาที่สอง คือสาขาวิทยาศาสตร์ (วิทยาศาสตร์บัณฑิต - วท.บ.) มีจำนวน 24 โปรแกรม และสาขาที่สาม คือ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ (ศิลปศาสตรบัณฑิต - ศศ.บ.) มีจำนวน 26 โปรแกรมวิชา บัณฑิตที่สำเร็จจากการศึกษาจากสองสาขาวิชาหลังนี้สามารถประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับคุณวุฒิที่ได้มา ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และการประกอบอาชีพอิสระ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันราชภัฏทั้ง 3 สาขาวิชา แม้จะเรียนต่าง ๆ สถาบันกัน แต่ศักยภาพและคุณภาพ ของบัณฑิตแต่ละแห่งก็มีความใกล้เคียงกัน เพียงแต่สถาบันขนาดใหญ่สามารถจัดการเรียนการสอนและเปิดโปรแกรมวิชาให้เลือกเรียนได้มากกว่า สถาบันราชภัฏที่มีขนาดเล็ก (กรมการฝึกหัดครู. 2537)

สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการ - ซึ่งเปิดสอนทั้งหมด 3 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาเปิดสอนทั้งหมด 13 โปรแกรมวิชา สาขาวิทยาศาสตร์เปิดสอน 6 โปรแกรมวิชา และสาขาวิทยาการจัดการเปิดสอน 6 โปรแกรมวิชา ส่วนโครงการการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการเปิดสอนทั้งหมด 3 สาขา วิชา เช่นเดียวกัน คือ สาขาการศึกษาเปิดสอน 5 สาขาวิชา สาขาวิทยาศาสตร์เปิดสอน 4 สาขาวิชา และสาขาวิทยาการจัดการเปิดสอนเปิดสอน 5 สาขาวิชาด้วยกัน เนื่องจากสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นสถาบันราชภัฏที่มีขนาดเล็ก และมีบุคลากรจำกัดจึงไม่สามารถเปิดสาขาเพิ่มขึ้น และนักศึกษาที่รับได้อย่างจำกัด จำนวน (วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง. 2537) ปัจจัยสำคัญที่สุดที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานในการศึกษาสูง คือคุณภาพและประสบการณ์ของอาจารย์ ดังนั้น มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา จึงควรพยายามแสวงหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ มาเป็นอาจารย์ สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอน มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษา เพราะการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และทักษะ รวมทั้งแนวคิดและอุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตร และปรากฏอยู่ในตัวของบัณฑิต กระบวนการดังกล่าวนี้จึงรวมถึงกิจกรรม และวิธีการในการ

ถ่ายทอดความรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน (ทบวงมหาวิทยาลัย.

2530 : 37) คุณลักษณะของครูที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ที่ดีนั้นมีคุณลักษณะดังนี้ เช่น การมีความรู้ครูต้องมีความรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพครูเป็นอย่างดี มีประสบการณ์และทักษะในการสอน กล่าวคือ ประสบการณ์ช่วยให้ครูได้เข้าใจปัญหาและ สภาพการณ์ตามความเป็นจริงมากขึ้น ส่วนด้านทักษะในการสอนครูต้องมีความสามารถในการสอน รู้จักใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสภาพสังคม กระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญของส่วนประกอบพื้นฐาน 4 ส่วน คือ 1) การวางวัตถุประสงค์ของการสอนให้ชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของสถาบัน 2) สำรวจความพร้อม ความรู้ ความสามารถ ทักษะ แรงจูงใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ของผู้เรียน 3) ดำเนินการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระของวิชา 4) เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมต่อสภาพผู้เรียนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การให้ทำ รายงาน การนำอุปกรณ์สื่อการสอนและเทคโนโลยีมาประกอบการสอน และการประเมินผลโดยวิธีที่เที่ยงตรงเหมาะสม เพื่อความก้าวหน้าและการพัฒนาของผู้เรียน

สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

ภาระหน้าที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือการพัฒนาและส่งเสริมบุคลิกภาพของ นักศึกษา ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เหมาะสมกับการเป็นบัณฑิต ซึ่งจะต้องอาศัยองค์ประกอบในด้าน การจัดสภาพแวดล้อม การจัดการบริหาร การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ การบริหารของ เจ้าหน้าที่สถาบัน และการเรียนของนักศึกษาเอง จากแนวคิดที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ทำให้สถาบัน อุดมศึกษาต้องกำหนดขอบข่ายของงานขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษา (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา.

2529 : 10) สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจัดดำเนินงานบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนา นักศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยใช้วิธีการและระเบียบต่าง ๆ ตามคู่มือการปฏิบัติงานกิจกรรม นักศึกษาของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้อง ตามลักษณะและสภาพการณ์ต่าง ๆ ของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (กรมการฝึกหัดครู.

2534) นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยกำลัง เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความอยากรู้ อยากเห็น ชอบความเป็นอิสระ มีความเชื่อมั่นในอุดมการณ์และความคิดใหม่ ๆ นักศึกษาเมื่อ

เข้าไปอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการทางด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพและคุณธรรมของนักศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการด้านการเลือกคบเพื่อน อุดมคติในการเลือกคู่ครอง กิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน การใช้เวลาวางในกลุ่มเพื่อน และเทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนของมวลสมาชิก นักศึกษาเป็นคนที่อยู่ในวัยที่มีความต้องการทางสังคม ต้องการเพื่อนสนิทความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับครอบครัวมีน้อยลง มีกลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทต่อนักศึกษามากขึ้นทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพของนักศึกษา สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน เกิดจากความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษาได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความสัมพันธ์ต่อกัน เช่น ความรู้สึกระหว่างครอบครัว ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ หรือเพื่อนกับเพื่อน การตัดสินใจใด ๆ ก็อาศัยความรู้สึก อารมณ์ เช่น การบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ การกีฬา เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์ทางปัญญา เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของเหตุผลและหลักการอาศัยความรู้ความคิด เหตุผลและสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกระหว่างเพื่อนร่วมงาน การศึกษารุ่นพี่กับรุ่นน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การตัดสินใจพิจารณาปัญหาใด ๆ ก็อาศัยเหตุผลหลักการและความรู้เป็นหลัก คนมีเหตุผลดีกว่ามีหลักการดีกว่าย่อมถูกต้อง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์นี้ ได้แก่ การอภิปรายพูดคุยถกเถียง การประชุมสัมมนาในเรื่องความรู้ การเสียสละกำลังกายกำลังใจร่วมกัน ความสัมพันธ์นี้จะเกิดขึ้นและดำเนินไปด้วยดี อย่างเหมาะสมในสถาบันทางการศึกษา เป็นความสัมพันธ์ที่มีความยั่งยืนมั่นคง เพราะตั้งอยู่บนรากฐานของปัญญาและเหตุผล ประกอบ คูปรัตน์ (2525 : 179 - 180) ได้สรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักศึกษาตามแนวคิดของ เฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (Feldman and Newcomb. 1970) ไว้ว่า เพื่อนสามารถให้กำลังใจได้ทั่วไป ซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์และชั้นเรียน เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ กลุ่มเพื่อนสามารถช่วยทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น และเพื่อนยังช่วยทำหน้าที่ในการฝึกการเข้าสังคมแก่นักศึกษาและช่วยใน

การฝึกการเข้าสังคมแก่นักศึกษาและช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานได้ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากในเรื่องทัศนคติและค่านิยมที่ต่อต้านปัญหารักรุม และเลิศจร ภาระสกุล (2516 : 12 - 14) ยังได้กล่าวอีกว่า นักศึกษาไทยรักความสะดวกสบาย ไม่หมกมุ่นศึกษาตำรา ไม่สนใจซักถามอาจารย์และเพื่อนหรือไม่สนใจอภิปรายกันในเรื่องของการวิชาการ หรือไม่สนใจจับกลุ่มกันคิดว่าทดลองผลิตของใหม่ ส่วนใหญ่จะเที่ยวเตร่หาความสนุกสนานจากการซื้อของ ชมภาพยนตร์ แ่่งขันกีฬา มีชีวิตอยู่กับความสนุกสนานไปวัน ๆ หนึ่ง และมีจำนวนมากที่เรียนเพื่อปริญญาบัตร

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์
2. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในแต่ละด้านและรวมสี่ด้านแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีจัดกระทำข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยบุคลากรจากสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 40 คน อาจารย์ประจำ จำนวน 90 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2537 จำนวน 1,758 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,888 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 30 คน อาจารย์ จำนวน 70 คน และนักศึกษาในปีการศึกษา 2537 จำนวน 316 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นปีของนักศึกษาที่กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาตามวิธีของ ยามาเน (Yamane, 1967 : 886 - 887) ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 416 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ผู้บริหาร	40	30	75.00
อาจารย์	90	70	77.77
นักศึกษา	1,758	316	17.98
รวม	1,888	416	22.03

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัย (The Inventory of College Activities หรือ ICA) ที่สร้างขึ้นโดย อเล็กซานเดอร์ ดับบลิว แอสติน (Alexander W. Astin) และแปลเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย วิจิตร สิ้นสิริ เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมสภาพแวดล้อมทั้งสี่ด้าน โดยศึกษาและดัดแปลงแบบสอบถามของ ชูพันธ์ สมเกื้อ (2523 : ภาคผนวก) ศุภฤดี สรรประเสริฐ (2529 : ภาคผนวก) ไส้ พัฒนาสระคู (2529 : ภาคผนวก) นงลักษณ์ สันติวิชัย (2535 : ภาคผนวก) จันทนา บุพรัตน์ (2537 : ภาคผนวก) และได้แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพจำนวน 27 ข้อ ด้านการบริหาร 19 ข้อ ด้านการเรียนการสอน 18 ข้อ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน 24 ข้อ รวม 88 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คือ ดร.จารุวรรณ สกุลคู รศ.ดร.วิรัช วรณรัตน์ รศ.ดร.โกศล มีคุณ ผศ.พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์

ผศ.อารมย์ สนั่นภู่งู ตรวจสอบแก้ไขสำนวนของข้อความในแบบสอบถามให้ชัดเจน และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริณิงานพันธ์ เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหาร จำนวน 10 คน อาจารย์ จำนวน 20 คน และนักศึกษา จำนวน 30 คน รวม 60 คน ของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item to Total Correlation) ปรากฏว่า ได้ข้อความที่นำมาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 87 ข้อ แบ่งข้อความด้านกายภาพ จำนวน 27 ข้อ ด้านการบริหาร 18 ข้อ ด้านการเรียนการสอน 18 ข้อ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน 24 ข้อ รวม 87 ข้อ ตั้งแต่ข้อความที่มีค่าสหสัมพันธ์ .3817 ขึ้นไป และตัดทิ้งไปจำนวน 1 ข้อ เนื่องจากมีค่าอำนาจจำแนกต่ำ ซึ่งข้อความที่ดีควรจะมีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก และมากกว่าศูนย์ (ภาคผนวก : ค) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9734 (ภาคผนวก : ค)

ลักษณะของเครื่องมือ

เป็นแบบสอบถามทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ห้าระดับของลิเคอร์ต (Likert) โดยกำหนดการให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยทักษะของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้
กำหนดใช้เกณฑ์ในการประเมินค่า ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ถึงอธิการบดีสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหาร อาจารย์ และ
นักศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2. ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง โดยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปดำเนินการแจกกลุ่มตัวอย่างและรับคืนด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด เลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์คิดค่าร้อยละของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 416 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.07 แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามสถานภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	แจกไป	ได้รับคืนสมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหาร	30	27	90.00
อาจารย์	70	68	97.14
นักศึกษา	316	288	91.14
รวม	416	383	92.07

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติ

3. นำแบบสอบถามส่วนที่เป็นปลายเปิด มาตรวจจัดกลุ่มคำตอบและแจกแจงความถี่ตามจำนวนของคำตอบ แบ่งเป็นสี่ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน นำเสนอข้อมูลเชิงบรรยายเพื่อใช้ประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้งสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ

ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

2.1 ถ้าสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน สูงกว่าค่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติแบบของ ไคเคิร์ทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

2.2 ถ้าสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน ต่ำกว่าค่า 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

2.3 ถ้าสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน ไม่พบว่า แตกต่างจากค่า 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับ ไม่แตกต่างกับเกณฑ์

3. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นรายด้าน และรวมสี่ด้าน ผู้วิจัยทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ (One - way ANOVA) ในกรณีที่พบว่ามีความนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) (Ferguson. 1981 : 49 - 68)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach. 1971 : 161)

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item to total Correlation) (สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. 2537 : 60 - 61)

3. ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่คะแนนต่อสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 3.00 ใช้ t-test (Ferguson. 1981 : 160)

4. ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 3 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่โดยใช้ วิธีของ Scheffe (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 240)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	หมายถึง	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
N	หมายถึง	จำนวนประชากร
n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
SS	หมายถึง	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	หมายถึง	ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล

การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาระดับทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในแต่ละด้านและรวมสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

ตอนที่ 2 ประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในแต่ละด้านและรวมสี่ด้าน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์และจัดกลุ่มคำตอบ และข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง แจกแจงความถี่ตามจำนวนคำตอบในเรื่องเดียวกันแล้วสรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นรายด้าน และรวมสี่ด้าน

สภาพแวดล้อม สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	ผู้บริหาร (N = 27)		อาจารย์ (N = 68)		นักศึกษา (N = 288)	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. ด้านกายภาพ	2.94	0.46	2.68	0.49	3.22	0.50
2. ด้านการบริหาร	2.94	0.56	2.70	0.52	3.15	0.65
3. ด้านการเรียนการสอน	3.25	0.41	3.05	0.56	3.23	0.59
4. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.25	0.41	3.05	0.56	3.10	0.61
รวม	3.09	0.40	2.87	0.47	3.17	0.52

จากตาราง 3 แสดงว่า ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$, $S = 0.40$, $\bar{X} = 2.87$, $S = 0.47$, $\bar{X} = 3.17$, $S = 0.52$ ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตอนที่ 2 ประเมินทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนและโดยรวมทุกด้านเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังแสดงในตาราง 4, 5, 6, 7 และ 8 ตามลำดับ

ตาราง 4 การประเมินทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สถานภาพ กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน เฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	t
ผู้บริหาร	2.935	0.461	0.089	0.73
อาจารย์	2.681	0.495	0.060	5.30*
นักศึกษา	3.221	0.506	0.030	-7.43*

จากตาราง 4 แสดงว่า ทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านกายภาพในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์

ตาราง 5 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
ด้านการบริหาร เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สถานภาพ กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน เฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	t
ผู้บริหาร	2.942	0.562	0.108	0.53
อาจารย์	2.701	0.521	0.063	4.72*
นักศึกษา	3.153	0.653	0.038	-3.99*

จากตาราง 5 แสดงว่า อาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ด้านการบริหารว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามี
ทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านการบริหารอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ส่วนผู้บริหารมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านการบริหารอยู่ในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
ด้านการเรียนการสอน เที่ยบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สถานภาพ กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน เฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	t
ผู้บริหาร	3.253	0.417	0.080	-0.16*
อาจารย์	3.049	0.560	0.068	-0.73
นักศึกษา	3.234	0.591	0.035	-6.72*

จากตาราง 6 แสดงว่าทักษะของผู้บริหาร และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาจารย์เห็นว่าสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์

ตาราง 7 การประเมินทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

สภาพภาพ กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน เฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	t
ผู้บริหาร	3.186	0.432	0.083	-2.25*
อาจารย์	2.791	0.551	0.067	3.12*
นักศึกษา	3.102	0.619	0.036	-2.82*

จากตาราง 7 แสดงว่า ทักษะของผู้บริหารต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักศึกษามีทักษะต่อสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาจารย์มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
โดยรวมทุกด้านเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สภาพภาพ กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน เฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	t
ผู้บริหาร	3.079	0.402	0.077	-1.03
อาจารย์	2.806	0.472	0.057	3.39*
นักศึกษา	3.178	0.525	0.031	-5.75*

จากตาราง 8 แสดงว่านักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทัศนะของอาจารย์
ต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนผู้บริหารมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกับเกณฑ์

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้าน
สังคมกลุ่มเพื่อน ดังแสดงในตาราง 9 - 16

ตาราง 9 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้าน
กายภาพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	16.8437	8.4219	33.5456*
ภายในกลุ่ม	380	95.4081	0.2511	
ทั้งหมด	382	112.2456		

จากตาราง 9 แสดงว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทักษะต่อสภาพแวดล้อม
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำ
การทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลการทดสอบแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้าน
กายภาพเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง		ผู้บริหาร	อาจารย์	นักศึกษา
	คะแนนเฉลี่ย	2.9359	2.6816	3.2211
ผู้บริหาร	2.9359	-	.0645	-.2215*
อาจารย์	2.6816		-	-.3181*
นักศึกษา	3.2211			-

จากตาราง 10 เมื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านกายภาพเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารกับนักศึกษา และอาจารย์กับนักศึกษา มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารกับอาจารย์ต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ไม่พบว่ามี ความแตกต่าง

ตาราง 11 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้าน
การบริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	11.6544	5.8272	14.9042*
ภายในกลุ่ม	380	148.5716	0.3910	
ทั้งหมด	382	160.2260		

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลการทดสอบแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้านการบริหารเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง		ผู้บริหาร	อาจารย์	นักศึกษา
	คะแนนเฉลี่ย	2.9415	2.7015	3.1538
ผู้บริหาร	2.9415	-	.0576	-.1535
อาจารย์	2.7015		-	.2982*
นักศึกษา	3.1538			-

จากตาราง 12 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านการบริหารเป็นรายคู่ พบว่า อาจารย์กับนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารกับอาจารย์ และนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมด้านการบริหารไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้าน
การเรียนการสอน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.9302	0.9651	2.9143
ภายในกลุ่ม	380	125.8395	0.3312	
ทั้งหมด	382	127.7696		

จากตาราง 13 แสดงว่า ทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการเรียนการสอน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ

ตาราง 14 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมด้าน
สังคมกลุ่มเพื่อน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	0.7671	0.3986	1.1184
ภายในกลุ่ม	380	135.4160	0.3564	
ทั้งหมด	382	136.4160		

จากตาราง 14 แสดงว่า ทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
โดยรวมทุกด้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	5.2030	2.6015	10.0045*
ภายในกลุ่ม	380	98.8130	0.2600	
ทั้งหมด	382	104.0160		

จากตาราง 15 แสดงว่า ทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
จึงได้เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลของการทดสอบแสดงไว้ใน
ตาราง 16

ตาราง 16 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม
โดยรวมทุกด้านเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง		ผู้บริหาร	อาจารย์	นักศึกษา
	คะแนนเฉลี่ย	3.0960	2.8710	3.1781
ผู้บริหาร	3.0960	-	-.0794	.1937
อาจารย์	2.8710		-	-.1780*
นักศึกษา	3.1781			-

จากตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้านเป็นรายคู่ พบว่า อาจารย์กับนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารกับอาจารย์ และนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อม โดยรวมแตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจากแบบสอบถามปลายเปิด สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สถาบันควรมีการดำเนินการเรื่องของถนนที่ตัดผ่ากลางสถาบัน เพราะทำให้เกิดมลพิษทางเสียงและทางอากาศมากบริเวณอาคารเรียน ควรได้รับการดูแล เรื่องของความสะอาดและอาคารเรียน ควรได้รับการปรับปรุงทั้งภายในและภายนอก การจัดโต๊ะเก้าอี้ภายในห้องเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาห้องสมุดควรมีที่นั่งและมีหนังสือที่ทันสมัยให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา โรงอาหารควรได้รับการปรับปรุงเพราะมีสภาพเก่าและไม่ถูกสุขอนามัย ควรจัดสถานที่จอดรถให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมกับขนาดของรถชนิดของรถและจำนวนของรถชนิดต่าง ๆ ควรมีการวางแผนระยะยาวเกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่พื้นที่ภายในสถาบันการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการเข้า - ออกภายในสถาบันควรมีประตูเปิด - ปิด เพื่อความปลอดภัย

2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทางการบริหาร สวัสดิการของนักศึกษาควรได้รับการดูแลมากกว่าเดิม การบริการด้านต่าง ๆ ภายในสถาบัน เช่น งานธุรการ งานทะเบียน งานอนามัย เป็นต้น ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งการบริการและบุคลากร นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และควรจัดแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ภายในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาให้ทราบโดยเร็ว ทั้งถึงและทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ การกำหนดบทลงโทษนักศึกษาควรชัดเจน และลงโทษให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ เมื่อนักศึกษากระทำความผิด และผู้บริหารควรมีเวลาใกล้ชิดกับนักศึกษาให้มากกว่าที่เป็นอยู่

3. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า อุปกรณ์การเรียนการสอนควรได้รับการปรับปรุง และเพิ่มเติมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ห้องปฏิบัติการควรมีการจัดสรรเพิ่มขึ้นให้มากกว่านี้ มีเสียงรบกวนขณะมีการเรียนการสอนมาก อาจารย์ส่วนใหญ่เตรียมการสอนเป็นอย่างดี แต่ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากกว่านี้ อาจารย์ควรประเมินผลนักศึกษาอย่างเป็นธรรมทุกคน ส่วนหลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้มากขึ้น

4. สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน นักศึกษามีความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน คือ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันดี แต่ควรมีการกระตุ้นให้นักศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมให้มากกว่านี้ วัฒนธรรมรุ่นพี่รุ่นน้องควรได้รับการยอมรับจากนักศึกษาส่วนใหญ่ให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ควรมีการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพและความรักสามัคคีภายในสถาบัน และควรส่งเสริมเกี่ยวกับการสร้างบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และจิตสำนึกที่ดีร่วมกัน นักศึกษาทุกคนควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของสถาบันอย่างเคร่งครัด และนักศึกษามีความเห็นอีกว่าสถาบันควรมีการติดตามพฤติกรรมการใช้ชีวิตภายนอกสถาบันของนักศึกษาด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้านและรวมทุกด้านโดยเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้านและรวมสี่ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2537 ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 30 คน อาจารย์ 70 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 316 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยแบ่งออกเป็นสี่ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน รวมคำถามทั้งหมด จำนวน 87 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และในตอนท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้อภิปรายผลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 416 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนสมบูรณ์ จำนวน 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.07

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ประเมินทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้
 - 2.1 ถ้าสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน สูงกว่าค่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติแบบของลิเคิร์ทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์
 - 2.2 ถ้าสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้านต่ำกว่าค่า 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์
 - 2.3 ถ้าสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้านไม่พบว่าแตกต่างจากค่า 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์
3. เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้านและรวมสี่ด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว
4. สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทั้งสี่ด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยจัดประเภทและเสนอคำตอบในเชิงบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้านสรุปผลตามลำดับดังนี้

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. การประเมินทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ปรากฏว่าผู้บริหารมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกับเกณฑ์ นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ปรากฏผลดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ พบว่า ทัศนะของอาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านกายภาพแตกต่างกับเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารเห็นว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพไม่แตกต่างกับเกณฑ์ โดยที่นักศึกษาเห็นว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อาจารย์เห็นว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

2.2 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร พบว่า ทัศนะของอาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านการบริหาร แตกต่างกับเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารเห็นว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ไม่แตกต่างกับเกณฑ์ โดยที่นักศึกษาเห็นว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ แต่อาจารย์เห็นว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

2.3 สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน พบว่า ทัศนะของนักศึกษา และผู้บริหารต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงแตกต่างกับเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาจารย์เห็นว่าสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกับเกณฑ์ โดยที่นักศึกษาและผู้บริหารเห็นว่าสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

2.4 สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่า ทัศนะของผู้บริหาร ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงแตกต่างกับเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทัศนะของอาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงแตกต่างกับเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และนักศึกษาเห็นว่าสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อาจารย์เห็นว่าสภาพแวดล้อมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

3. การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นรายด้าน และรวมสี่ด้าน ปรากฏผลดังนี้

3.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ บราควว่า ผู้บริหารกับนักศึกษา และอาจารย์กับนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารกับอาจารย์ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน

3.2 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ปรากฏว่า นักศึกษากับอาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารกับอาจารย์ และผู้บริหารกับนักศึกษาไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ไม่แตกต่างกัน

3.4 สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ไม่แตกต่างกัน

3.5 สภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้าน พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ปรากฏว่า อาจารย์กับนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารกับอาจารย์ และนักศึกษากับผู้บริหาร ไม่พบว่ามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันในแต่ละด้าน และรวมสี่ด้าน พบว่าทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นสถาบันราชภัฏขนาดเล็ก และเนื่องจากอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเป็นระยะทางไกล มีสภาพความเป็นอยู่ใกล้ชิดกัน จึงอาจทำให้มีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมไปในทิศทางเดียวกัน และเนื่องจากสถาบันราชภัฏหมู่บ้าน

จอมบึง สังกัดสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ทั้งประจำและชั่วคราวรวมประมาณ 2,000 คน ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับสถาบันราชภัฏในสังกัด สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาร่วมกันแล้ว จัดว่าเป็นสถาบันขนาดเล็ก งบประมาณรายได้ที่นำมาใช้ในการพัฒนาจะต้องมีการจัดสรรไปตามสถาบันที่สังกัดสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษารวม 36 แห่ง ทำให้การพัฒนาสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในกิจกรรมด้านการบริหาร การเรียนการสอน ด้านกายภาพ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ ค่าบำรุงรักษา และค่าใช้สอยอื่น ๆ มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการในการพัฒนาสถาบันราชภัฏในทุก ๆ ด้าน ทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการของบุคลากรได้อย่างทั่วถึง อนึ่งสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นสถานศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ระบบการบริหารงานของสถาบันขึ้นตรงกับสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม ทำให้การดำเนินงานต้องเป็นไปตามขั้นตอนของทางราชการ จึงอาจทำให้การบริหารงานโดยรวมขาดความเป็นอิสระ ดังที่ ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2533 : 159) กล่าวว่า บรรยากาศต่าง ๆ ในสถาบันจะขึ้นอยู่กับระบบบริหารเป็นสำคัญ เพราะสิ่งที่จะมีหรือเกิดขึ้นในสถาบันนั้นจะต้องอาศัยระบบบริหารที่ดี ดังนั้นสถาบันจำเป็นต้องใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้คณาจารย์ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ โดยการสร้างสิ่งจูงใจที่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคลากรในองค์การ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศองค์การเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานขององค์การเกิดประสิทธิผล อย่างไรก็ตามบุคลากรทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต้องการที่จะพัฒนาสถาบันให้มีความก้าวหน้า เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปี่ยมด้วยคุณภาพ และประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ แต่การจะพัฒนาสถาบันให้มีความเจริญก้าวหน้าได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ผู้บริหารจะต้องคิดดี คิดในสิ่งที่ถูกต้อง สร้างอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจเป็นธรรมผู้บริหารจะต้องปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง พุทธิมีมนุษยสัมพันธ์สูง และสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในสถาบันให้มากที่สุด (สุทิน เนียมพลับ, 2531 : 56 - 57) อันจะส่งผลต่อการทำให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ และเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอาจทำให้ทั้ง 3 กลุ่มมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงโดยรวมว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นว่าสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีความเหมาะสมในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพกำลังได้รับการปรับปรุง กล่าวคือ กำลังมีการพัฒนาห้องเรียน จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องสุขา ห้องสมุด จัดที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักศึกษาบริเวณรอบอาคารเรียน และศูนย์วิทยุศาสตร์กับโรงแรมสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพธุรกิจกำลังจะแล้วเสร็จ และอีกประการหนึ่ง สภาพแวดล้อมบริเวณภายในสถาบันอาจจะยังไม่ได้มาตรฐานตามที่ต้องการและความมุ่งหวังของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการบริการด้านน้ำดื่ม น้ำใช้ ห้องน้ำ ห้องสุขา ไม่เพียงพอ เรื่องถนนผ่ากลางสถาบันทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ทางเสียง และยังอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ที่สัญจรไปมาภายในสถาบันได้ โรงอาหารมีสภาพเก่า และไม่ถูกสุขอนามัย ห้องสมุดที่นั่ง ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา สถานที่จอดรถจัดไม่เป็นสัดส่วน ตามความต้องการของการจอดรถแต่ละชนิด ด้วยเหตุดังกล่าวอาจทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพในระดับปานกลาง

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่าการบริหารเป็นระบบราชการ งบประมาณในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ มีอย่างจำกัดทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารได้ ทั้งในด้านการพัฒนาอาจารย์ การได้รับสวัสดิการ การปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ การบริหารงานเป็นไปในลักษณะการปรึกษาหารือภายในกลุ่มผู้บริหารระดับสูง บุคลากรของสถาบันไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับนักศึกษา นโยบายการสนับสนุนงบประมาณทางด้านกิจกรรม และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษา เพราะฉะนั้นการบริหารจึงมีความสำคัญมาก เพราะผู้บริหารเป็นฝ่ายที่วางแผน กำหนดและดำเนินนโยบาย และจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีผลบังคับใช้กับบุคลากร และนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ดังที่ ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 65) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญมาก และการบริหารกิจการนักศึกษาจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหาร การที่ผู้บริหารยังไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นในการบริหาร การที่สถาบันยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับนักศึกษาและการบริการด้านต่าง ๆ ภายในสถาบันยังไม่ได้ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร กฎระเบียบ

ข้อบังคับยังไม่สามารถทำให้ตรงตามความเป็นจริงและเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน จากลักษณะดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อม สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านการบริหารในระดับเพียงปานกลาง

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่าบรรยากาศทางด้านการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมในบางส่วน กล่าวคือ เสียงรบกวนจากภายนอกมีมากเพราะเนื่องจากมีถนนผ่ากลางสถาบันทำให้เสียงรถยนต์ รถจักรยานยนต์รบกวนขณะทำการเรียนการสอน ในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัยที่ใช้ในการสอนภายในห้องเรียน ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษาและอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์บางท่านมีชั่วโมงสอนมากเกินไป อาจเป็นเหตุทำให้การเรียนการสอนในบางรายวิชา ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนได้อย่างสมบูรณ์ การที่นักศึกษาขาดความกระตือรือร้น และไม่เข้าใจถึงบทบาทในการเป็น นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาว่าควรจะดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ของการเป็นนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาให้เหมาะสมอาจเป็นผลกระทบต่อความรับผิดชอบต่อตัวนักศึกษาในเรื่องการเรียนได้อะไรหนึ่งการที่อาจารย์ส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดีแล้วนั้น การประเมินผลของอาจารย์ ควรจะประเมินผลให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างแท้จริง นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนให้มากขึ้น ห้องสมุดควรมีหนังสือให้เพียงพอต่อการค้นคว้าของนักศึกษา อย่างไรก็ตามการจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่ดี จะช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชีวิต มีความสามารถทั้งในด้านการเรียน และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นพลเมืองดีของชาติ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความต้องการในการเฝ้าหาความรู้โดยปราศจากการบังคับ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์ได้อย่างเสรี และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นสถาบันควรจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมเป็นอย่างมากในทุกประการ ดังที่ พิมพ์ศรี เปานิล (2530 : 2) ได้แสดงความคิดเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่า ลักษณะของหลักสูตร วิธีสอนของอาจารย์ และกิจกรรมการเรียนการสอน การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม การบริการทางวิชาการ การประเมินผลการเรียน รวมถึงสัมพันธภาพ

ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นอาจเป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการเรียนการสอนในระดับปานกลาง

สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนโดยรวมมีความสามัคคีกันดี จะมีความขัดแย้งกันบ้างก็เป็นเรื่องเล็กน้อย และมีนักศึกษาบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์ เช่น ดื่มสุรา เล่นการพนัน ประพฤติตนไม่เหมาะสมต่อการเป็นนักศึกษา เป็นต้น อีกประการหนึ่งสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนของนักศึกษายังมีลักษณะบางประการที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ ความร่วมมือของนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางด้านวิชาการ กิจกรรมด้านการกีฬา ด้านวัฒนธรรม เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับสถาบัน เป็นต้น การร่วมปรึกษาเกี่ยวกับวิชาการในกลุ่มเพื่อน การตระหนักถึงภาระหน้าที่ต่อการช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมาย และการให้นักศึกษาได้รู้จักสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงอาจทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง

2. การประเมินทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ผลปรากฏว่าสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านตามทัศนคติของผู้บริหารไม่แตกต่างกับเกณฑ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมในลักษณะเป็นภาพรวมทั้งสี่ด้าน กล่าวคือ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นสถาบันที่มีขนาดเล็กมีบุคลากรไม่มากนักงบประมาณที่ได้รับในการบริหารไม่เพียงพอต่อความต้องการในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณด้านการปรับปรุงอาคารสถานที่ และงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการเรียนการสอน เป็นต้น และผู้บริหารอาจมองว่า การบริหารงานในระบบราชการมีข้อจำกัดเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้รวดเร็วตามความต้องการได้ อีกประการหนึ่งการที่บุคลากรภายในสถาบันไม่พยายามปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ จึงทำให้ผู้บริหารประเมินสภาพแวดล้อมสถาบันโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างจากเกณฑ์ ในส่วนของนักศึกษามีทัศนคติว่าสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดและมีสัมพันธภาพที่ดีซึ่งกันและกันมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน อนึ่งนักศึกษาส่วน

ใหญ่มาจากชนบททางไกลและนักศึกษาไม่เคยสัมผัสสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษามาก่อนอาจมีทักษะต่อสภาพแวดล้อม เป็นภาพรวมทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ได้ ประกอบกับในปัจจุบันนี้ที่สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงกำลังมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ มีการสร้างอาคารใหม่เพิ่มมากขึ้น ห้องเรียนได้รับการปรับปรุงเป็นระยะ ๆ และสถาบันดูแลเอาใจใส่นักศึกษาเพิ่มมากขึ้นและการที่นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในหอพักของสถาบันจึงทำให้มีความสามัคคีกันดี อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันจึงทำให้มีความเข้าใจตรงกัน นักศึกษาจึงประเมินทักษะสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์

ในส่วนนี้อาจารย์มีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านต่ำกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่าง ๆ ของสถาบันน้อย และอาจารย์มีทัศนะมองว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับผู้บริหารยังไม่ดีเพียงพอ บรรยากาศภายในห้องเรียนยังไม่เหมาะสม อุปกรณ์การสอนยังขาดแคลน ห้องเรียนไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารไม่เสริมขวัญ และกำลังใจให้กับอาจารย์ ผู้บริหารขาดระบบการทำงานที่เหมาะสมทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากกระทำการใด ๆ เพราะความไม่แน่นอนในด้านต่าง ๆ ของผู้บริหาร เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับอาจารย์อาจไม่มีความจริงใจต่อกันมากเกินไปที่ควร ส่งผลให้การทำงานร่วมกันไม่บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเต็มที่ และการที่อาจารย์ไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างจริงจัง กล่าวคือ อาจารย์บางคนหาเวลาราชการ ไปแสวงหาผลประโยชน์เข้าตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงต่อทางราชการ การติดตามดูแลนักศึกษาของผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการนักศึกษายังอาจไม่ใกล้ชิดเท่าที่ควร เช่น การปล่อยให้นักศึกษาละเมิดกฎระเบียบทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบัน เป็นต้น จึงทำให้อาจารย์ประเมินสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงโดยรวมทุกด้าน ต่ำกว่าเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ปรากฏผลดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ พบว่า ผู้บริหารมีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพเหมาะสมอยู่ในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์ ส่วนอาจารย์มีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีความเหมาะสมในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และนักศึกษามีทัศนะว่าอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความเห็นว่า งบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ มีไม่เพียงพอ และการของงบประมาณต้องผ่านขั้นตอนในระบบราชการ ทำให้เกิดความล่าช้า และไม่ทันต่อการดำเนินงานทางด้านนี้ได้รวดเร็วตามความต้องการได้ อีกประการหนึ่งในปัจจุบัน กำลังได้รับการปรับปรุงด้านอาคารสถานที่อยู่แต่ยังไม่เสร็จเรียบร้อย และใช้งานได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ผู้บริหารประเมินทัศนสภาพแวดล้อมด้านกายภาพอยู่ในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

ส่วนอาจารย์มีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ อาจเป็นเพราะอาจารย์มีความเห็นว่า สถานที่ตั้งของสถาบันมีขนาดค่อนข้างคับแคบภายในสถาบันมีถนนผ่ากลาง ทำให้เกิดเสียงรบกวน และเกิดมลพิษทางอากาศ บริเวณรอบอาคารเรียนยังไม่ได้รับการดูแลเรื่องความสะอาดอย่างเพียงพอ ใต้เท้าอ้อมมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาโรงอาหารเก่าและไม่ถูกสุขอนามัย สถานที่จอดรถจัดไม่เป็นสัดส่วน อาคารเรียนต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ผู้บริหารยังไม่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการของอาจารย์ ซึ่งตรงกับที่แอสติน (Astin, 1968 : 84) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการดำรงชีวิต และต่อการเรียนการสอนในสถาบัน นอกจากนั้นยังรวมถึงสิ่งที่มีความเกี่ยวข้อง กับสิ่งที่จะทำให้เกิดความสะดวกสบายต่าง ๆ ภายในสถาบัน เช่น สภาพเมือง และชุมชนที่อยู่รอบ ๆ สถาบัน สภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่ตั้งสถาบัน ซึ่งลักษณะทางอาคารสถานที่ของสิ่งเหล่านี้ จะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา

นอกจากนั้นนักศึกษามีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพในเรื่องของการจัดตกแต่งและความสวยงามภายในสถาบัน รวมถึงมีที่นั่งพักผ่อนในระหว่างไม่มีการเรียนอย่างเพียงพอมีอากาศที่บริสุทธิ์ถึงจะมีถนนผ่ากลางสถาบันทำให้เกิดอากาศเสียได้แต่ก็ในเฉพาะตอนกลางวันในเวลาอื่น ๆ อากาศจะดีและไม่มียมลพิษทางอากาศ การคมนาคมไปมาสะดวกถึงสถาบันจะไกลจากตัวจังหวัด และห่างจากแหล่งความเจริญ แต่ถ้านับในปัจจุบันได้รับการปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยและสามารถใช้การได้ดีทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น อีกประการหนึ่งในปัจจุบัน หอพักภายในสถาบันได้รับการปรับปรุงให้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น และสามารถรับนักศึกษาได้มากขึ้นอีกด้วย

2.2 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร พบว่า ผู้บริหารมีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหารมีความเหมาะสมอยู่ในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์ ส่วนอาจารย์มีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหารมีความเหมาะสมในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และนักศึกษามีทัศนะว่าอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ การที่ผู้บริหารมีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหารอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความเห็นว่าการบริหารงานภายในสถาบันต้องใช้เวลามากในการดูแลงานด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารอาจไม่สามารถกระทำให้สมบูรณ์ได้อย่างทั่วถึงในทุกเรื่อง และบางเรื่องก็เป็นเรื่องปลีกย่อย ดังนั้นการแบ่งงานให้บุคลากรที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ สามารถดำเนินงานได้ตามภาระหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ และกระจายอำนาจการตัดสินใจในบางเรื่องที่เหมาะสมและสามารถดำเนินงานให้เสร็จสิ้นได้ในทุกกระบวนการก็อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นระบบการบริหารงานโดยให้ผู้นับปฏิบัติงานมีอิสระและมีเสรีภาพในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารจะต้องให้เสรีภาพแก่สมาชิกของสถาบัน ได้แก่คณาจารย์และนิสิต นักศึกษาในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งด้านการเรียนการสอน และการค้นคว้า (วัฒนา ล่วงลือ. 2535 : 30)

ส่วนอาจารย์มีทัศนะว่า สภาพแวดล้อมด้านการบริหารมีความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ โดยที่อาจารย์เห็นว่าผู้บริหารใช้ระบบสั่งการ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในเรื่องของการทำงาน และความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารและการตัดสินใจยังอยู่ในกลุ่มผู้บริหารงานเท่านั้น ซึ่งเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นสถานศึกษาซึ่งเป็นส่วนราชการ การบริหารงานภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ที่จะต้องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบของทางราชการ เพราะฉะนั้นหากผู้บริหารใช้กฎระเบียบเคร่งครัด โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานแล้ว อาจจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ยาก และยังอาจจะส่งผลทำให้เกิดความไม่พึงพอใจขึ้นมาได้ (Newell. 1978 : 19) การบริหารงานโดยส่วนใหญ่ยังยึดติดอยู่กับระบบอาวุโส ซึ่งบางครั้งผู้นับปฏิบัติงานขาดความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น และขาดการยอมรับ ซึ่งการแสดงความคิดเห็นในบางครั้ง อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อความคิดของผู้บริหารงานก็เป็นได้

ในส่วนของการศึกษามีทัศนะว่า สภาพแวดล้อมด้านการบริหารมีความเหมาะสมในระดับสูงกว่าเกณฑ์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมทางด้านการบริหารเป็นภาพรวมทั้งหมด และนักศึกษาส่วนใหญ่อาจเห็นว่าได้รับการดูแลเอาใจใส่ ให้ความสนใจในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ในปัจจุบันการบริหารกิจการศึกษากำลังได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และให้ความสำคัญกับนักศึกษามากขึ้น กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่ผู้บริหารใช้กับนักศึกษาไม่เคร่งครัด และไม่ยุ่งยากจนเกินไป ดังที่ ลอคคลิน (Locklin. 1976 : 147 - A) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับนโยบายกฎระเบียบการบริหาร การแบ่งหน้าที่หน่วยงานการปกครองสถาบันที่มีผลกระทบต่อนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย 4 แห่ง พบว่ามีมหาวิทยาลัย 2 แห่งให้นักศึกษามีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย แต่นักศึกษาทั้ง 4 แห่งก็ไม่ได้มีการรวมตัวกันเพื่อต่อต้านนโยบายการบริหารแต่อย่างใด และเมื่อเปรียบเทียบกันปรากฏว่า มหาวิทยาลัยให้นักศึกษาเข้าร่วมในการบริหารอย่างเต็มที่นั้น มีกฎระเบียบน้อย และไม่เคร่งครัด นักศึกษาและอาจารย์ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ส่วนมหาวิทยาลัยที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารน้อยนั้นจะมีกฎระเบียบที่ยุ้งยาก และเคร่งครัดมาก มีนักศึกษาที่ฝ่าฝืนระเบียบมากกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารอย่างเต็มที่ด้วย

2.3 สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน พบว่าผู้บริหาร และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนอาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านนี้ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์ การที่ผู้บริหารมีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบในเรื่องวิชาที่สอนดี และมีความตั้งใจในการที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ การที่อาจารย์มีคุณภาพและมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักศึกษา เช่น มีความสามารถ มีความรู้ดี สนใจและเอาใจใส่งาน มีการเตรียมพร้อม มีความเชื่อมั่น มีประสบการณ์ และมีความใฝ่รู้อยู่เสมอ ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2532 : 142 - 156) ได้ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันอาจารย์มีความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ดี แต่ยังไม่ทำ บ้างก็ไม่พึงพิถีพิถันกับการสอน และสนใจนักศึกษาเท่าที่ควร ดังนั้นสถาบันจึงควรแสวงหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ มาเป็นอาจารย์

ในส่วนของอาจารย์มีทัศนะว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์เป็นผู้สอนและรู้ถึงปัญหาในด้านการเรียนการสอนว่ายังมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น อุปกรณ์การสอนยังไม่เพียงพอ ห้องสมุดมีหนังสือในการศึกษาค้นคว้า ไม่เพียงพอ เป็นต้น อนึ่งในด้านคุณภาพอาจารย์ยังต้องได้รับการปรับปรุง และพฤติกรรมทางการสอนของอาจารย์ต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาด้วยจากประเด็นที่กล่าวมานี้ สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ การพัฒนาครูอาจารย์ให้มีคุณสมบัติ และลักษณะของครูที่ดี ดังที่ เกษม สุวรรณกุล (2531 : 20) กล่าวว่าในปัจจุบันและในอนาคตวิธีการสอนที่ได้รับความสนใจเน้นให้ทำมากขึ้น ได้แก่ การสอนให้คิดเป็น ทำเป็น คิดอย่างสร้างสรรค์อะไรใหม่ ๆ มากกว่าการสอนแบบป้อน ให้ผู้เรียนเข้าห้องสมุด เข้าห้องปฏิบัติการ และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539 ได้ระบุนโยบายเกี่ยวกับครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยระบุไว้ในข้อ 7 ว่า "เร่งพัฒนาครูอาจารย์ให้มีความสามารถในการสอนเชิงคิดวิเคราะห์มากขึ้น สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน และสามารถประสานการนำทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535)

ในส่วนของนักศึกษามีความเห็นว่ สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่อาจเห็นว่าอาจารย์ตั้งใจในการสอน และมีความห่วงใยต่อปัญหาทางด้านการเรียนการสอนของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด อาจารย์มีความรู้ความสามารถในการสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา จากประเด็นที่กล่าวมานั้นลักษณะบุคลิกภาพของอาจารย์มีอิทธิพลต่อการสอน รวมทั้งบุคลิกภาพและความสำเร็จในการศึกษาของผู้เรียน เพราะการแสดงออกของอาจารย์นอกจากจะทำให้ผู้เรียนเลียนแบบแล้ว ยังทำให้การสอนดำเนินไปได้ด้วยดีด้วย

2.4 สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่าผู้บริหาร และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนอาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านนี้ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีทัศนะต่อพฤติกรรมของนักศึกษาโดยรวมว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสถาบัน แต่อาจจะมีบ้างก็เป็นส่วนน้อย และไม่เป็นเรื่องที่ทำให้เสื่อมเสียถึงชื่อเสียงของสถาบัน เช่น การทะเลาะวิวาทกันระหว่างนักศึกษากับนักศึกษา เป็นต้น ส่วนนักศึกษามี

ความเห็นว่างสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อาจเป็นเพราะว่านักศึกษา มีความสามัคคีและช่วยเหลือกันดี ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สว่างจิต ศรีระชา (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์สนิทสนมในกลุ่มเพื่อนที่เป็น นักศึกษาด้วยกันมากกว่า กลุ่มบุคคลอื่น นอกจากนี้ศึกษายังพักอยู่ในหอพักของสถาบันจึงมีโอกา สพบปะ และทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ประกอบกับสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงอยู่ในตัวอำเภอซึ่งเป็น อำเภอขนาดเล็กจึงอาจทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ได้ใกล้ชิดกันมากกว่าสถาบันอื่น ๆ และทำให้เกิด ความรักผูกพันกันในกลุ่มเพื่อน

สำหรับอาจารย์มีทัศนะว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์เห็นว่านักศึกษายังมีการรวมกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมน้อยและอาจารย์มีความเห็นอีกว่านักศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมของความสามัคคี แบบพี่น้อง เพื่อสืบทอดการทำกิจกรรมภายในสถาบันให้มากขึ้น ซึ่ง ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ (2533 : 52) ได้ศึกษาทัศนะของนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา มีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมด้านกิจกรรมนักศึกษา มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อคำถามพบว่า ทุกข้อคำถามนักศึกษามีทัศนะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนะที่ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ได้แก่ นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมน้อย อีกประการหนึ่งควรมีการสนับสนุนให้นักศึกษาร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อสร้าง ความสามัคคีในกลุ่มเพื่อน และเน้นไปที่กิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่ง ผ่องใส ศุภจรรยารักษ์ (2534 : 2) ได้กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเน้นให้การให้การ เรียนรู้ แก่นิสิตนักศึกษาออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านวิชาการเป็นการให้เนื้อหาสาระตามหลักสูตร เพื่อนำไปประกอบอาชีพ และด้านประสบการณ์ เป็นการให้การ เรียนรู้ที่นอกเหนือสาระของ หลักสูตร เช่น การเรียนรู้โดยการเข้าร่วมกิจกรรม การทำงานในโครงการ การทำงานร่วมกับ กลุ่มเพื่อน การทำงานร่วมกับอาจารย์ ตลอดจนการซึมซับเอาวัฒนธรรมความเป็นอยู่ภายใน สถาบันเข้าไปเป็นหน้าที่ที่จะเห็นให้แก่นักศึกษา ได้เกิดการ เรียนรู้ทั้งสองด้านนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ สถาบันจะพึงตระหนักถึงหน้าที่ที่จะให้แก่นักศึกษาได้เกิดการ เรียนรู้ครบถ้วนเป็นไปอย่างประสาน สามัคคี เสริมสร้างการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งสองด้านอย่างต่อเนื่องตลอดจนวิธีการให้การ เรียนรู้แก่นิสิตนักศึกษาทุกคนอย่างไรให้มีพื้นฐานในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ วิธีการนี้ จะต้องเป็นจุดเชื่อมโยงแนวต่อการ เรียนรู้ทั้งสองด้าน ซึ่งต้องไม่ใช่เนื้อหาสามารถของ

หลักสูตรหรือกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ แต่ควรเป็นแนวทางสร้างสรรค์ให้มีความสามารถของวิธีการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในวิถีทางที่ถูกต้อง

3. การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อม สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นรายด้านและรวมสี่ด้าน ผลปรากฏว่า

3.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะแตกต่างกัน ส่วนผู้บริหาร และอาจารย์มีทัศนะไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารกับนักศึกษา และอาจารย์กับนักศึกษามีทัศนะแตกต่างกัน การที่ผู้บริหารกับอาจารย์มีทัศนะไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและอาจารย์มีความเหมือนกันตรงที่เป็นผู้สอนนักศึกษาด้วยกัน ถึงแม้ว่าในบางเวลาจะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารก็ตาม จึงอาจเป็นเหตุให้ผู้บริหาร และอาจารย์มองสภาพแวดล้อมด้านกายภาพในลักษณะที่ไม่ต่างกัน

3.2 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร จากการเปรียบเทียบพบว่า ทั้งสามกลุ่มมีทัศนะแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายคู่ปรากฏว่าอาจารย์กับนักศึกษามีทัศนะแตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารกับอาจารย์และผู้บริหารกับนักศึกษามีทัศนะไม่แตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอาจจะมาจากประเด็นที่นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบัน ต้องการให้สถาบันสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ รวมถึงการบริการ และสวัสดิการนักศึกษาที่ควรต้องได้รับการปรับปรุงในส่วนนี้อาจเห็นว่าผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญกับอาจารย์ ได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงานในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการปรึกษาหารือและแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารจะใช้ระบบสั่งการ และการพิจารณาความดีความชอบอาจไม่มีความเป็นธรรมเพียงพอ ซึ่งลักษณะเหล่านี้ อาจารย์มีทัศนะต่อประเด็นในด้านการทำงานและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเอง ซึ่งผู้บริหารเองถึงแม้ว่าจะได้ดำเนินงานด้านการบริหารอย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากสถาบันต้องอยู่ในระบบราชการ การดำเนินงานต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของทางราชการ ทำให้ขาดอิสระในการดำเนินงานทั้งทางด้านบุคคล และการเงิน การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกกลุ่มและทุกคนซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบและให้อิสระแก่ผู้ปฏิบัติงานในการแสวงหาวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา (วัฒนา ล่วงลือ. 2535 : 32) ซึ่ง โจเซ่ (Jose. 1978 : 59 - 60) ได้กล่าวว่าการที่นักศึกษาไม่พึงพอใจสถาบันนั้น เนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้ คือ ผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันไม่มีโมติวัจิต ไม่สุภาพและถือตัว บุคลากรของสถาบันผิคนดบ้อย ๆ นักศึกษาไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานและกฎระเบียบต่าง ๆ ของสถาบัน ผู้บริหาร และอาจารย์ไม่ต้องการและไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายหรือพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของสถาบันของนักศึกษา การดำเนินนโยบายและการดำเนินงานที่เหมาะสมของสถาบัน โดยให้นักศึกษารับรู้ด้วย ตลอดจนการจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาอย่างเพียงพอ และการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายในสถาบันกับนักศึกษา จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการผูกพันและการคงอยู่ของนักศึกษา (Lenning, Sauer and Beal. 1980 : 44)

3.3 สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ผลการเปรียบเทียบไม่พบว่าทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาแตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากทั้งสามกลุ่มมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านนี้อยู่ในระดับที่ควรได้รับการปรับปรุงบางส่วน โดยที่พิจารณาในรายละเอียดพบว่า อุปกรณ์ทางการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษาและอาจารย์ ห้องปฏิบัติการควรได้รับการเพิ่มเติมในแต่ละสาขาวิชา เสี่ยงรบกวนต่าง ๆ ขณะมีการเรียนการสอนควรต้องได้รับการแก้ไข และปรับปรุงอย่างจริงจัง ซึ่ง วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ข : 59 - 60) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการเรียนการสอน มีองค์ประกอบดังนี้คือ ผู้เรียน ผู้สอนซึ่งได้แก่ บุคลิกภาพของผู้สอน และความรู้ของผู้สอน อุปกรณ์การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม เช่น เสียง แสง สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ความร้อน หรือการบริหารงานต่าง ๆ เป็นต้น และเงื่อนไขอื่น ๆ เช่น หลักสูตร เนื้อหาวิชา และช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนของแต่ละวิชา บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสำคัญ และเป็นสิ่งช่วยเสริมสร้างและกำหนดขึ้น บรรยากาศทางสังคมระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ นักศึกษากับนักศึกษา ตลอดจนความพร้อมของนักศึกษาและอาจารย์ การใช้สื่อการเรียนการสอน จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาของนักศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน จากผลการเปรียบเทียบไม่พบว่าทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาแตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งทั้งสามกลุ่ม

มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสามกลุ่มเห็นว่า นักศึกษามีความสัมพันธ์กันดี อยู่ใกล้ชิดและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ ทั้งกิจกรรมภายนอกและ กิจกรรมภายในสถาบัน ได้แก่ กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมดนตรี กิจกรรม ส่งเสริมวัฒนธรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยเหลือสังคมท้องถิ่น เป็นต้น จึงทำให้เกิด ความเข้าใจตรงกันอย่างดี ประกอบกับผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ คล้ายคลึงกัน และมีความยอมรับในกฎระเบียบของสถาบัน ทำให้มวลสมาชิกมีระเบียบวินัยใน ตนเอง รวมทั้งสภาพการอยู่อาศัย ทั้งผู้บริหารอาจารย์ และนักศึกษา ส่วนใหญ่พักอาศัยภายใน บริเวณสถาบัน ถึงจะอยู่นอกสถาบันแต่ก็เป็นตัวอาเภอที่สถาบันตั้งอยู่ซึ่งไม่ไกลกันมาก ซึ่งทำให้ สังคมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีความใกล้ชิดกัน สม่ำเสมอมีคึกคักกลมเกลียวกันเป็นอย่างดี มีความเข้าใจต่อกัน และจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงอาจเป็นเหตุทำให้บุคคลทั้งสามกลุ่ม มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่แตกต่างกัน

3.5 สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงโดยรวมสี่ด้านพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมสี่ด้านแตกต่างกัน โดยที่อาจารย์กับ นักศึกษามีทักษะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมแตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารกับอาจารย์ และผู้บริหารกับ นักศึกษาไม่พบว่า มีทักษะโดยรวมแตกต่างกัน ข้อที่น่าสังเกตก็คือทุกกลุ่มเห็นว่าสภาพแวดล้อม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ความแตกต่างกันของทักษะระหว่างอาจารย์ กับนักศึกษา อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านในประเด็นเกี่ยวกับตัว นักศึกษาเอง เช่น มีเสียงรบกวนขณะเรียน การบริการด้านต่าง ๆ ที่สถาบันจัดให้กับนักศึกษา ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นความต้องการของนักศึกษา และในส่วนของอาจารย์อาจมองไปในประเด็นของตนเองเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เกี่ยวกับเรื่อง สวัสดิการต่าง ๆ ของอาจารย์ยังไม่เพียงพอและเหมาะสมต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ระบบการ บริหารงานใช้วิธีการสั่งการโดยไม่เปิดโอกาสให้อาจารย์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นในการ ปฏิบัติงาน อีกประการหนึ่งสถาบันกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ จึงอาจทำให้อาจารย์ และนักศึกษามีความต้องการในรายละเอียดปลีกย่อยที่ต่างกันได้ จึงทำให้ อาจารย์ และนักศึกษามีทักษะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไข เรื่องถนนที่ผ่ากลางสถาบันอย่างจริงจัง จัดระบบรักษาความสะอาดให้สามารถแก้ไขได้ และดำเนินการโดยเร่งด่วน ภายในห้องเรียนควรจัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เหมาะสมสำหรับห้องแต่ละขนาด จัดห้องปฏิบัติการให้เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการในแต่ละสาขาวิชา ห้องสมุดควรมีที่นั่ง และมีหนังสือที่ทันสมัยให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา โรงอาหารควรปรับปรุงให้สะอาด และถูกสุขอนามัย จัดสถานที่จอดรถให้เหมาะสมกับรถแต่ละประเภท และเป็นสัดส่วนเหมาะสม และควรมีการวางแผนระยะยาวในการใช้พื้นที่ภายในสถาบันให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย

2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ผู้วิจัยเสนอแนะว่าสถาบันควรปรับปรุงกฎ ระเบียบของสถาบันใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ให้โอกาสนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบัน ปรับปรุงระบบการบริหารงานให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ท้นต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ผู้บริหารควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม และเป็นธรรม สอดคล้องต่อความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร บทความต่าง ๆ ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ เพื่อช่วยปลูกสร้างจิตสำนึกที่ดีงาม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

3. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ควรจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน ผู้บริหารควรสนับสนุนให้อาจารย์ได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ เช่น การศึกษาต่อ การอบรมดูงานทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ สร้างบรรยากาศทางวิชาการภายในสถาบัน โดยการจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้น สร้างลักษณะนิสัยให้กับนักศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบในเรื่องการตรวจสอบตนเองทางด้านการเรียน และบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ที่นักศึกษาพึงมีในฐานะนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารควรหาวิธีตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับ การเรียนการสอนของอาจารย์ให้เหมาะสม โดยไม่ก้าวก่ายในเรื่องวิชาการของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา เพื่อควบคุมเกี่ยวกับคุณภาพทางด้านการเรียนการสอนให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามที่ได้มุ่งหวังไว้

4. สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ผู้วิจัยเสนอแนะว่า สถาบันควรวางแผนจัดรูปแบบกิจกรรมนักศึกษา โดยให้ผู้แทนนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษานักศึกษาเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมของนักศึกษา เช่น อุปกรณ์ในการใช้จัดกิจกรรม และบริการด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น เป็นต้น จัดหาสถานที่สำหรับรวมกลุ่มเพื่อนปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานด้านกิจกรรมให้กับนักศึกษาในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกกิจกรรมที่ตนเองถนัด และมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ ส่งเสริมให้นักศึกษา และอาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาให้มากขึ้น มีการจัดกิจกรรมนันทนาการ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา จัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษาให้มากขึ้น ส่งเสริมวัฒนธรรมรุ่นพี่รุ่นน้องให้กับนักศึกษา เพื่อสร้างลักษณะนิสัยในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมต่อการเข้าสู่สังคมต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนพบว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบ หรือปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในแต่ละด้านเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน ของสถาบัน ตามภาระหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุงเทพ, มหาวิทยาลัย. การสัมมนาทางวิชาการเรื่องยุทธศาสตร์ทางการบริหารเพื่อ
ความเป็นเลิศทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันและประเมินผล
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2534.
- กาญจนา ไสภไธดร. "ครูแพทย์," แพทยสภาสาร. 3(2) : 335 - 346 ; กุมภาพันธ์
2517.
- การฝึกหัดครู, กรม. รายงานการประชุมสัมมนาผู้บริหารหน่วยงานวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง.
สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 15 - 17 ตุลาคม 2527.
- _____. "สารประชาสัมพันธ์," กรมการฝึกหัดครู. ปีที่ 4. ฉบับที่ 4. เมษายน 2537.
- _____. คู่มือการปฏิบัติงานกิจกรรมนักศึกษาของวิทยาลัยครู. คณะทำงานเพื่อปรับปรุง
งานกิจกรรมนักศึกษาของกรมการฝึกหัดครู, 2534.
- _____. บทบาทการฝึกหัดครูไทยกับการรับใช้มวลชนในรอบ 100 ปี. สหวิทยาลัย
ทวารวดี : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2535.
- _____. เอกสารประชาสัมพันธ์การเปิดสอนหลักสูตรวิทยาลัยครู. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2537.
- ✓ กรรณิการ์ สุวรรณโคต. "นวัตกรรมการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาในต่างยุคสมัย,"
ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ชุดที่ 2 เรื่อง นวัตกรรมด้านหลักสูตร
และการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา. ตอนที่ 27. หน้า 1 - 16.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- เกษม สุวรรณกุล. "อุดมศึกษากับการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ," ใน การพึ่งตนเอง
ของมหาวิทยาลัยของรัฐกับความเป็นเลิศทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- ✓ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชบัณฑิตยสถาน. แผนพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539). มกราคม 2535.
- ฉลอง บุญยานันต์ และศุภชัย ศุภวรรณ. "คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยตามทัศนะ
ของนักศึกษา," วารสารทางการวิจัยทางการศึกษา. 16(1) : 89 - 104 ;
มกราคม - มีนาคม 2539.

จรรยา จัวนาน. "สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา," วารสารศึกษาศาสตร์ (มอ.). 1(2) :

55 - 64 ; กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2528.

จรรยา ถาวรจักร์. สภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ :

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ และคนอื่น ๆ. การสอนแบบต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา.

กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร,

2525.

ชูพันธ์ สมเกื้อ. การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

ดุสิต หงตระกูล. การบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูภาคเหนือในทัศนะผู้บริหาร

อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

ดุฎี สรรประเสริฐ. สภาพแวดล้อมสถาบันการศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานครในทัศนะ

ของนักศึกษาและอาจารย์พยาบาล. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

เดือนจิตต์ จิตต์อารีย์. การคบเพื่อนของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2522. อัดสำเนา.

ทิพย์วัลย์ สุรินยา สุปราณี และศิริภา จามรมาน. "การศึกษาลักษณะปัจจัยทางด้าน

บุคลิกภาพและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้," วารสารเกษตรศาสตร์สาขาสังคมศาสตร์. 9(1) : 1 - 15 ;

มกราคม - มิถุนายน 2531.

✓ทองคุณ หงส์พันธุ์. "คุยกับอธิการ," จดหมายข่าว. 157 : 4 - 5 ธันวาคม 2529.

ทองเรียน อมรัชกุล. การบริหารกิจกรรมนิสิต : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :

ห้างหุ้นส่วนจำกัด จงเจริญการพิมพ์, 2525.

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

ธีระ นทิวดีกุล. การศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

นัยนา อ่างสันติกุล. การวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย. วิทยานิพนธ์

ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

บุรุษชัย จงกลนี้. "บรรยากาศทางวิชาการในมหาลัย : อุดมคติที่ยากต่อการบรรลุถึง,"

วารสารศึกษาศาสตร์ (มข.). 12 : 24 - 26 ; มิถุนายน - กันยายน 2531.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.

กรุงเทพฯ : บี แอนด์ บี พับบริดจิง, 2534.

บุญเลิศ กลางใจ. การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

ประกอบ ศุภรัตน์. "นิสิตนักศึกษาและกระบวนการกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา," ใน

นิสิตนักศึกษา หลักการ ปัญหา และแนวปฏิบัติ. บรรณาธิการ โดย พรชูลี อาชาวอารัง

หน้า 177 - 189 กรุงเทพฯ : พีระพัฒน์, 2525.

ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2525.

ประดับ นิลพั่งงา. ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาใน

ส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

อัดสำเนา.

ประมาณ ยะกิม. "สื่อการสอน," สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 1 : 25 - 27 ;

มกราคม - มีนาคม 2529.

ประกาศรี สุนันทบุตร. สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะนักศึกษา.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2522. อัดสำเนา.

ปฐมพงศ์ นฤพัตติพงศ์. "รูปแบบและการกิจของมหาวิทยาลัย," วารสารรามคำแหง.

10(2) : 87 - 92 ; 2528.

ประสาธน์ มาลากุล ณ อยุธยา. "กระบวนการเรียนการสอนและความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต," ใน การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย. โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยทบวงมหาวิทยาลัย, 2519.

ประเสริฐ จรรย์านกุล. ยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ปริญญ์ ภาสกรณ์. การเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514. อัดสำเนา.

ปริญญ์ อังศุสิงห์. การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

ปฐมพงศ์ นฤพติพงศ์. "รูปแบบและภารกิจของมหาวิทยาลัย," วารสารรามคำแหง. 10(12) : 87 - 92 ; 2528.

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. "กระบวนการเรียนการสอนและความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต," ใน การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย. โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยทบวงมหาวิทยาลัย, 2519.

ป๋วย อึ๊งภากรณ์. "การบริหารมหาวิทยาลัย," ใน เสียชี้อย่างเสียสิ้น. กรุงเทพฯ : เติล็ดไทย, 2517.

_____. "การบริหารมหาวิทยาลัย," ใน การศึกษาในทัศนะข้าพเจ้า. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิไทมส์มิกทอง, 2530.

พกาทิพย์ เกษรากุล. สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

พ่องใส ศุภจรรยาภิรักษ์. "การพัฒนานิสิตนักศึกษา : กิจกรรมที่บูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของการเรียนรู้," ใน การประชุมทางวิชาการเรื่องนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13 - 14 มิถุนายน 2534.

พโยม วรรณศิริ. "บทนำ," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. 8(2) : 3 - 7 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2516.

- เพ็ญศรี เต๋นสกุล. การใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ของวิทยาลัยครูภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522. อัดสำเนา.
- พิมพ์ศรี เปาณิล. บรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามทัศนะของนิสิตและอาจารย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. "ความสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษา," สภาการศึกษาแห่งชาติ. 5(10) : พฤษภาคม 2514.
- _____. "ความสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษา," คัมภีร์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2518.
- _____. "การพัฒนาอาจารย์เก่าที่ผ่านมาสู่ทางออกในอนาคต," ใน งานวิชาการใน สถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2532.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. "ครุทัศน์," วารสารวิชาการ. ราชบุรี : คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, ธันวาคม 2530.
- ไพศาล หวังพานิช. "การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา," ใน สรุปผลการสัมมนา อาจารย์ใหม่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- ไพโรจน์ ค้วงวิเศษ. การศึกษาทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- _____. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- พรชูลี อาชาวำรุง. สู่การอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

- พรชูลี อาชาวาร์จ. "การพัฒนาหลักสูตรนักศึกษา," ใน นิตินักศึกษา : หลักการ บัณฑิต และแนวปฏิบัติ. บรรณาธิการ โดย พรชูลี อาชาวาร์จ หน้า 245 - 256. กรุงเทพฯ : พีระพัฒน์, 2525.
- ปิยะ ไสยธรรม. หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2514.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2530.
- _____. "บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์," ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องบทบาทและทิศทางของวิทยาลัยครูสำหรับอนาคต ณ โรงแรมวังใต้ สุราษฎร์ธานี. 21 - 23 มิถุนายน 2531.
- ✓ วัชรพี สาคริก. ศาสตร์อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ระวี ภาวิไล. "บรรยากาศทางวิชาการในมหาวิทยาลัย," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 7(3) : 12 - 19 ; ตุลาคม 2515.
- รังสรรค์ หันสนธิ์. สภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูนครราชสีมาในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปริญญาทิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- รัชนี้ อมรพันธ์. การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- รุ่งทิวา จักรกร. วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม, 2527.
- เลิศพร ภาระสกุล. "การอบรมระเบียบสังคมของเยาวชนในประเทศไทย," ใน เยาวชนไทย. หน้า 1 - 21. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีกิจ การพิมพ์, 2524.
- วิจิตร วรตบงกูร. การวางแผนผังและการพัฒนาสถานศึกษา. สมุทรปราการ : บริษัท การพิมพ์และโฆษณา, 2524.

วิจิตร ศรีสอ้าน. หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

_____. "กิจกรรมกีฬาเพื่อพัฒนานักศึกษา," ครูปริทัศน์. 9 : 58 - 63 ;
มีนาคม 2527.

✓ วิจิตร สิ้นสิริ. การอุดมศึกษาเชิงรุก. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินต์ติ้ง, 2534.

_____. นักศึกษาและภาวะแวดล้อม. เอกสารประกอบการเรียนวิชา อบ 630
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.,
เอกสารอัดสำเนา.

วัฒนา ล่วงลือ. ยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2530.

วินิจ เกตุขำ และชาญชัย ศรีไสยเพชร. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพ
ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเคียนสโตร์, 2522.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษาบรรยายภาคการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยทวารวดี.
วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, 2531. เอกสารอัดสำเนา.

วิไลวรรณ พิทยานุวัฒน์ และสมหวัง พิทยานุวัฒน์. "วิธีการประเมินสภาพแวดล้อม
มหาวิทยาลัย," ครูศาสตร์. 6(4) : 21 - 34 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม
2519.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. "ปรัชญาการจัดงานบุคลากรนิสิตนักศึกษา," ใน งานบุคลากร
นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาเยาวชน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

_____. งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทาง
วิชาการ, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530 ค.

_____. อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530 ข.

สมจิตต์ ศรีธัญรัตน์. "หลักบางประการสำหรับการสอนทั่วไป," ศูนย์ศึกษา. 2 :
13 - 17 ; มกราคม 2498.

สมพร บัวทอง. รายงานสรุปผลการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2519.

สมบัติ วจานสาริกกุล. สภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามทัศนะของนักศึกษา
อาจารย์ และผู้บริหาร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2530. อัดสำเนา.

✓ สมชัย วุฒิปรีชา. "แนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต," ใน เอกสารประกอบการประชุม
สัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การบริหารการศึกษากับสังคมยุคใหม่. หน้า พ.11.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. "ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของนิสิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย," วารสารบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 6 : 84 - 90 ;
ธันวาคม 2528.

สว่างจิต ศรีระบา. ชีวิตนักศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

สันต์ อยู่อรุณ. สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาสุพรรณบุรี ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์
และนักศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ไส พัฒนสระคู. สภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทัศนะของนักศึกษา
และอาจารย์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

สำเนาวิ ขจรศิลป์. "กิจกรรมกีฬาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา," ครูปริทัศน์. 9 : 58 - 63 ;
มีนาคม 2527.

สุวรรณ สุขสมภักดิ์. สภาพแวดล้อมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตเกษตร
นครศรีธรรมราช ในทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร. ปริญญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
อัดสำเนา.

สุปราณี สนิธรัตน์. วิธีการเพิ่มสมรรถภาพในการเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ป.ป. อัดสำเนา.

สุทิน เนียมพลับ. "ยุทธศาสตร์การบริหารครบวงจร," ครุปริทัศน์. 13 : 56 - 57 ;

สิงหาคม 2531.

อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ธารีวรรณ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ : ภาคหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2523.

หมู่บ้านจอมบึง, วิทยาลัยครู. ข้อมูลขั้นพื้นฐานวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง. ฝ่ายสถิติและ

ประมวลผล สำนักวางแผนและพัฒนา, 2534.

หมู่บ้านจอมบึง, วิทยาลัยครู. ข้อมูลพื้นฐานวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง. ฝ่ายสถิติ

และประมวลผล สำนักวางแผนและพัฒนา, 2537.

อนันต์ ศรีไสภา. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

✓ อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

อรรถพร คุณพันธ์. การสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย. วิทยานิพนธ์

ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.

อุทุมพร ทองอุไทย. "ลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ," ใน ครุปริทัศน์.

2 มีนาคม - เมษายน 2522.

_____. การประเมินอาจารย์ : วิจัยและเครื่องมือ. กรุงเทพฯ : สมานการพิมพ์,

2523.

เอกชัย สุขกัณฑ์. การบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์,

2527.

Astin, Alexander W. The College Environment. Washington, D.C. : American Council on Education, 1968.

Astin, Alexander W. and B.T. Calvin Lee. "The Student," The Invisible Colleges. United States of America, 1972.

Astin, Alexander W. and J.L. Holland. "The Environment Technique," A Way to Measure College Environment. New York : American Council on Education, 52 : 308 - 316 ; 1961.

Benn, Gerald Chester. "A Comparison of the Ideal and Real College Environment as Perceived by Entering Freshmen in an Oklahoma State University," Dissertation Abstracts. 36(11) : 7228-A ; May, 1976.

- Centra, J.A., R.T. Hartnett and R.E. Peterson. Faculty View of Institutional Functioning : A New Measure of College Environment," Journal of Educational and Psychological Measurement. 30 : 405 - 416 ; 1970.
- Cogan Morris L. "Studies of Teacher Behavior," The journal of Experimental Education. 26 : 135 - 139 ; January, 1975.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper, 1970.
- DeCoster, David Arther. "Some Effects of Different Classroom Conditions upon Interpersonal Relationship, Personal Adjustment and Achievement for College Freshmen," Dissertation Abstracts. 31 : 5789 - A ; May, 1971.
- Edwards, Allen Louis. Techniques of Attitude Scale Construction. New York : Appleton - Crofts, 1975.
- Feldman, Kenneth A. and Theodore M. Newcomb. The Impact of College on Students. San Francisco, Jossey - Bass Inc ; 1970.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. Tokyo : McGraw - Hill, International Book, 1981.
- Gottlieb, William P. and Harold L. Hodgkins. "College Students' Subculture : Their Structure and Characteristics in Relation to Student Attitude Change," School Review. 71 : 226 - 289 ; Autumn, 1963.
- Harold, Roger Davis. "The Control of Student Extra - Curricular Life in American Higher Education," Dissertation Abstracts. 27(8) : 2782 - A ; February, 1976.
- Harold, Webster. "Personality Change in College Students," in College and Character. New York : Nevitt Stanford, 1964.
- Heist, Paul. "Creative Students : College Transients," in The Creative College Student : and Unmet College. Berkley : Jossey - Bass Inc., 1970.
- Herron, Orley R. New Dimensions in Student Personnel Administration. Scranton, International Textbook, 1970.
- Hill, George Wayne. "A Study of Faculty and Student Perception of the Campus Environment at Florida Atlantic University," Dissertation Abstracts. 38(10) : 59446 - A ; April, 1978.
- Holland, Bobby T. "Student Personnel Administrative Services Provided by state Agencies for Community College," Dissertation Abstracts. 23 : 6155 - A ; April, 1972.
- Jaime, Mendez Gellor. "Student Perceptions of Campus Environment at the University of British Columbia," Dissertation Abstract. 32 : 6758 - A ; June, 1972.

- Francisco : Jossey Bass Inc., 1978.
- Knowles, Asa. Handbook of College and University Administration : General. New York : McGraw Hill, 1970.
- Layman, Barbara Lean. "Perception of College Environment of Oklahoma State University by Incoming Freshman Student," Dissertation Abstracts. 36(11) : 721 - A ; May, 1976.
- Lenning, Oscar T., Ken Sauer and Philip E. Beal. Student Retention Strategies. Washington, D.C. : American Association for Higher Education, 1980.
- Locklin, Ralph Howard. "Institutional Tension : A Multiple Case Study of Four Campuses Using the Transactional Analysis of Personality and Environment," Dissertation Abstracts. 37 : 147 - A ; July, 1976.
- Mack, Garner Shirley. "A Study of Institutional Image Analysis of Perception of Sub - Population in College Environment," Dissertation Abstracts. 4308 - A ; 1971.
- Millet, J.D. Governance in Higher Education. In T. Husen (ed) International Encyclopedia of Education. Oxford : Pergamon Press, 1985.
- Newcomb. "Student Peer - Group Influence," in Personality Factors on The College Campus. New York : Social Science Research Council, 1962.
- Newell, Clarence A. Human Behavior in Educational Administration. Englewood Cliffs, NJ. : Prentice - Hall Inc., 1978.
- Pace, C.R. and G.G. Stern. "An Approach to the Measurement of Psychological Characteristics of College Environment," Journal of Educational Psychology. 49L : 260 - 277 ; 1965.
- Peterson, J.S. "Some Observation on Superior Student," Journal of Education Sociology. 35 : 172 ; May, 1966.
- Romine, stephen. "Student and Faculty Perceptions of an Effective University Instructional Climates," The Journal of Education Research. 68 : 139 - 143 ; December, 1974.
- Rice, Janet Carol. "Relationship among Major Educational Goals Perception of Campus Environment and Personality for Junior College," Dissertation Abstracts. 36(2) : 7440 - A ; August, 1975.
- Sanford, Nevitt. "The Implications of Personality Studies for Curriculum and Personnel Planning," Personality Factors on the College Compus. The University of Texas, 1972.

Saylor, Galen J. and Alexander M. William. Planning Curriculum for Schools. New york : Holt Rinehart and Winston Inc., 1974.

✓ Seager, Paul W. Propose the School Building Code for Thailand. Indiana, Indiana : University, 1961.

Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. 2nd ed. New York : McGraw - Hill Book Company, 1971.

Yamane, Taro. Statistics An Introductory Analysis. N.Y. : Harpen and Row, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือแนบและแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

ข้าพเจ้า นายนิพนธ์ วรรณเวช อาจารย์ประจำสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในทัศนะผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เพื่อเสนอเป็นปฏิญานิพนธ์ ระดับปริญญาโท จึงมีความจำเป็นต้องขอข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยจากท่าน ผลงานของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงโดยตรง จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อผู้หนึ่งผู้ใดทั้งสิ้น

ดังนั้น ข้าพเจ้าใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดกรอกแบบสอบถามฉบับนี้และข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่าน จึงขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิพนธ์ วรรณเวช)

นิสิตปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ในทัศนะผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น หรือความรู้สึกของท่านที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพราะฉะนั้นจึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้ท่านตอบให้ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาเพื่อการปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงต่อไป

คำชี้แจง

ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 โปรดอ่านข้อความทางสภาพแวดล้อมโดยละเอียด แล้วพิจารณาด้วยความรอบคอบตามความรู้สึกของท่าน ว่าท่านมีความเห็นสอดคล้องกับข้อความดังกล่าวมากน้อยเพียงใด แล้วจึงกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางด้านทัศนะที่กำหนดไว้ ตามความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด

ตอนที่ 2 โปรดเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในแต่ละด้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

.....ผู้บริหาร

.....อาจารย์

.....นักศึกษา

คะแนนระดับความคิดเห็น

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง ในระดับน้อยที่สุด

ทักษะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
<u>ด้านกายภาพ</u>					
1. สถาบันมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมแก่ การเป็นสถาบันอุดมศึกษา					
2. สถาบันมีทำเลที่ตั้งปราศจากสิ่ง รบกวนต่าง ๆ ได้แก่ เสียงรถยนต์ กลิ่น ผุ่น เป็นต้น					
3. สถาบันตั้งอยู่ในพื้นที่ที่การคมนาคม ไปมาสะดวก					
4. สถาบันตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีบริการด้าน สาธารณูปโภคเหมาะสม					
5. สถาบันมีขนาดและเนื้อที่ภายใน บริเวณสถาบันกว้างขวางเพียงพอ สำหรับการก่อสร้างอาคารที่เป็น องค์ประกอบสำคัญ					
6. สถาบันมีขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสม สำหรับการขยายตัวของสถาบัน อนาคต					
7. การจัดแบ่งบริเวณต่าง ๆ ภายใน สถาบันมีลักษณะเป็นสัดส่วน					

ทัศนนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
8. การจัดตั้งอาคารตามบริเวณต่าง ๆ เหมาะสม ตามลักษณะการใช้งาน					
9. อาคารเรียนโดยรวมแข็งแรงช่วยให้ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยแก่ผู้ใช้					
10. บริเวณอาคารเรียนโดยรวม สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ เรียบร้อย					
11. ห้องเรียนมีสภาพถูกสุขลักษณะ ..					
12. ภายในห้องเรียนมีอุปกรณ์ที่จำเป็น สำหรับการเรียนการสอน ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ อาจารย์ และนักศึกษา กระดาน เป็นต้น เหมาะสม ...					
13. หอสมุดมีบรรยากาศเหมาะสมกับ เข้าศึกษาค้นคว้า					
14. หอสมุดมีที่นั่งอ่านหนังสือเพียงพอ กับจำนวนนักศึกษา					
15. บริเวณรับประทานอาหารสะอาด ถูกสุขลักษณะ					

ทัศนนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
16. ภายในสถาบันมีการจัดบริเวณ การจราจร เช่น ทางเท้า ถนน สำหรับรถยนต์ รถจักรยาน และ ที่จอด เป็นสัดส่วนเหมาะสม					
17. โดยรวมบริเวณห้องน้ำห้องส้วม ภายในสถาบันสะอาดถูกสุขลักษณะ					
18. ห้องน้ำห้องส้วมของนักศึกษา เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา					
19. สถาบันได้จัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ เช่น เครื่องทำน้ำเย็นแบบน้ำเหยียบ เพียงพอกับความต้องการของ นักศึกษา					
20. สถาบันเอาใจใส่ติดตามให้ เจ้าหน้าที่บำรุงรักษาอาคารสถานที่ และดูแลความเป็นระเบียบ เรียบร้อยภายในสถาบันอย่าง สม่ำเสมอ					
21. สถาบันส่งเสริมให้อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทุกฝ่ายมี ส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษา สภาพแวดล้อมภายในสถาบัน ...					

ทักษะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
22. สถาบันมีระบบจัดขยะมูลฝอย การระบายน้ำเหมาะสม					
23. สถาบันจัดให้มีเวรยามรักษาความ ปลอดภัย ภายในสถาบันอย่างทั่วถึง และเพียงพอ					
24. จากประสบการณ์ตรงหรือจาก สภาพแวดล้อมที่ปรากฏ ท่านเห็นว่า สถาบันได้มีการวางแผนการใช้ อาคารสถานที่และสภาวะแวดล้อม เหมาะสม					
25. การวางแผนการใช้อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในสถาบัน มีลักษณะเป็นการทำงานประสาน สัมพันธ์กันระหว่างบุคคลทุกฝ่าย ในสถาบัน					
26. สถาบันให้มีการส่งเสริมให้มีการใช้ อาคารสถานที่ และบริเวณภายใน สถาบันให้เป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอนและกิจกรรม อื่น ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า					

ทัศนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
สภาพแวดล้อม	5	4	3	2	1
27. สถาบันส่งเสริมให้มีการบริการการใช้อาคารสถานที่ของสถาบันแก่ ชุมชน					
<u>ด้านการบริหาร</u>					
28. การบริหารงานด้านต่าง ๆ ของ สถาบันสนับสนุนและเอื้ออำนวย ต่อการปฏิบัติการกิจของทั้งอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทุกฝ่าย ..					
29. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ภายในสถาบันเป็นไปโดยทั่วถึง เหมาะสม					
30. การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน หรือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบันมีความสะดวก รวดเร็ว					
31. ระเบียบข้อบังคับของสถาบันที่ใช้ กับนักศึกษาเหมาะสมกับสภาพสังคม ปัจจุบัน					

ทักษะ

ระดับความถี่เห็น

สภาพแวดล้อม

เห็นด้วย
น้อยที่สุด

1

32. ระเบียบข้อบังคับของสถาบันมี
มีหลักการเป็นลายลักษณ์อักษร
ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติอาจยืดหยุ่น
ได้บ้างตามสถานการณ์ที่สมควร
33. นักศึกษาทุกคนรับทราบระเบียบ
ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันอย่าง
ชัดเจน นับตั้งแต่วันแรกที่เข้า
ศึกษา
34. ผู้บริหารส่งเสริมและเปิดโอกาสให้
บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดง
ความคิดเห็นและความต้องการเพื่อ
นำไปสู่การบริหารสถาบันต่อไป
35. ผู้บริหารโดยภาพรวมแสดงบทบาท
ของผู้เอื้ออำนวยความสะดวก
ในการปฏิบัติการกิจของบุคลากร
ทุกฝ่ายมากกว่าบทบาทของผู้มี
อำนาจสั่งการ
36. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร
ทุกฝ่ายหรือผู้ที่ต้องการ
เข้าพบได้ทุกเวลา

ทัศนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
สภาพแวดล้อม	5	4	3	2	1
37. ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ที่ดีต่อกัน และมีความสามัคคี กลมเกลียวกันภายในสถาบัน ...					
38. ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลสวัสดิการ และบริการแก่อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง .					
39. ผู้บริหารและอาจารย์เข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา อย่างสม่ำเสมอ					
40. สถาบันสนับสนุนและอำนวยความสะดวก แก่นักศึกษาในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
41. สถาบันเปิดโอกาสให้นักศึกษา ได้มี โอกาสร่วมกิจกรรมการบริการ ชุมชนของสถาบันอย่างเหมาะสม					
42. สถาบันจัดสื่อสารประชาสัมพันธ์ เช่น จดหมาย โทรเลข ธนानัติ พัสตุ วให้เหมาะสม					
43. การจัดจำหน่ายสินค้าในรูปสหกรณ์ ของสถาบันมีความเหมาะสม ...					

ทัศนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
44. การบริการด้านสุขภาพของสถาบัน มีความเหมาะสม					
45. นักศึกษา ได้รับการบริการด้านหอพัก อย่างเหมาะสม					
<u>ด้านการเรียนการสอน</u>					
46. หลักสูตรของสถาบันที่ใช้อยู่ใน ปัจจุบันมีความเหมาะสมกับ สภาพสังคมปัจจุบัน					
47. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญา และวัตถุประสงค์ของสถาบัน ...					
48. เนื้อหาวิชาของรายวิชาต่าง ๆ โดยภาพรวมมีความทันสมัย					
49. โดยรวมอาจารย์มีการเตรียม การสอนมาเป็นอย่างดี					
50. อาจารย์ชี้แจงจุดมุ่งหมายรายวิชา วิธีการเรียน การวัดผลอย่าง ชัดเจนตั้งแต่ในชั่วโมงแรกของ การเรียนการสอนเพื่อให้ เข้าใจ ตรงกัน					

ลักษณะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
51. อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้อย่างดี					
52. อาจารย์ให้ความรู้ใหม่ ๆ ทันสมัยเกี่ยวกับเรื่องที่สอนอยู่เสมอ					
53. สถาบันได้จัดการอบรมเพื่อพัฒนาวิธีการสอนของอาจารย์อยู่อย่างสม่ำเสมอ					
54. อาจารย์สามารถนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม					
55. นักศึกษามีอิสระในการอภิปรายทางวิชาการ กับอาจารย์ที่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน					
56. อาจารย์กระตุ้นให้นักศึกษาได้ศึกษาด้วยตนเอง และค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ					
57. สถาบันจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยให้อาจารย์ และนักศึกษาอย่างเหมาะสม					

ทัศนนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
58. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษามี ส่วนร่วม ในการวัดผลและประเมิน ผลการเรียน					
59. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ประเมินผลการสอนของอาจารย์					
60. การตัดสินผลการเรียนของอาจารย์ โดยทั่วไป มีความยุติธรรมชัดเจน และถูกต้องตามหลักวิชาการ					
61. อาจารย์แจ้งผลการเรียนและ เอาใจใส่ติดตามผลการเรียนของ นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ					
62. อาจารย์ให้ความช่วยเหลือนักศึกษา ที่มีความบกพร่องในการเรียน					
63. โดยภาพรวมอาจารย์มีสัมพันธภาพ ที่ดีและเหมาะสมกับนักศึกษา ทั้งใน ชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน					

ทัศนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
<u>ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน</u>					
64. โดยรวมผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษา และบุคลากรทุกฝ่ายใน สถาบัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน					
65. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทุกฝ่าย ได้ซักถามปัญหาข้อข้องใจได้ อย่างเสรี					
66. บุคลากรทุกฝ่ายในสถาบันร่วมมือ กันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ ชื่อเสียงของสถาบัน					
67. นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี ในการทำกิจกรรมทั้ง ในส่วนที่สถาบันเป็นผู้จัดให้ และใน ส่วนที่นักศึกษาจัด					
68. นักศึกษาสนใจในการใช้สิทธิ เลือกตั้งตัวแทนไปทำหน้าที่บริหาร งานขององค์การ หรือสโมสร นักศึกษา					

ทัศนนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
สภาพแวดล้อม	5	4	3	2	1
69. องค์การนักศึกษามีความสามารถ ในการปฏิบัติงานกิจกรรมนักศึกษา					
70. สถาบันสนับสนุนให้นักศึกษาจัด กิจกรรมร่วมกับสถาบันอื่น					
71. นักศึกษามีอิสระในการจัดกิจกรรม ได้ตามความต้องการ					
72. กิจกรรมที่จัดขึ้นในสถาบันมีคุณค่า และประโยชน์ต่อการพัฒนา นักศึกษา					
73. สถาบันจัดสรรงบประมาณในการทำ กิจกรรม ให้แก่นักศึกษาอย่าง เพียงพอ					
74. สถาบันจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่าง เพียงพอ					
75. อาจารย์ที่ปรึกษางานกิจกรรม นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจใน การให้คำแนะนำในการจัด กิจกรรม					

ทักษะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด 5	เห็นด้วย มาก 4	เห็นด้วย ปานกลาง 3	เห็นด้วย น้อย 2	เห็นด้วย น้อยที่สุด 1
สภาพแวดล้อม					
76. นักศึกษาแบ่งเวลาในการเรียนกับการ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่าง เหมาะสม					
77. สถาบันจัดให้มีการติดตามและ ประเมินผล การจัดกิจกรรม ทุกครั้ง					
78. นักศึกษารุ่นพี่มีสัมพันธภาพอันดี กับนักศึกษารุ่นน้อง					
79. นักศึกษามีโอกาสประเมินผล โครงการกิจกรรมของนักศึกษา ร่วมกับอาจารย์และผู้บริหาร					
80. นักศึกษาต่างคณะมีสัมพันธภาพอันดี ระหว่างกัน					
81. โดยทั่วไปนักศึกษามักปรึกษาหารือ และร่วมมือกันแก้ปัญหาตนเอง อย่างใกล้ชิด					
82. เมื่อมีปัญหาที่ยุ่งยาก นักศึกษาจะ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ ที่ปรึกษา					

ทัศนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อม					
83. โดยรวมนักศึกษาทุกคณะทุกชั้นปี มีความสมัครสมานสามัคคีกันดี ..					
84. โดยทั่วไปนักศึกษาสามารถปรับตัว เข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี					
85. ในเวลาว่างนอกชั้นเรียนนักศึกษา มักสังสรรค์กันเองในกลุ่มเพื่อน .					
86. นักศึกษาได้ร่วมมือกันทบทวน บทเรียนก่อนสอบ					
87. โดยภาพรวมนักศึกษามีความรัก ผูกพันในสถาบันร่วมกัน					

จบตอนที่ 1 โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนต่อไป

ตอนที่ 2

1. โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

.....

.....

.....

.....

2. โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

.....

.....

.....

.....

3. โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

4. โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

1. ดร.จารุวรรณ สกุลคู
อาจารย์ประจำแผนกวิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.โกมล มีคุณ
รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์
หัวหน้าภาควิชาคณิตศาสตร์
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารมณีย์ สนานุกู
หัวหน้าฝ่ายสถิติข้อมูล และประมวลผล
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี

ภาคผนวก ค

คุณภาพของแบบสอบถาม

คุณภาพของแบบสอบถาม

1. แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)

ด้านกายภาพ				ด้านการบริหาร		ด้านการเรียนการสอน		ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน			
ข้อที่	Corr	ข้อที่	Corr	ข้อที่	Corr	ข้อที่	Corr	ข้อที่	Corr	ข้อที่	Corr
1	.4473	19	.5219	29	.6747	47	.6219	64	.3817	82	.6060
2	.5231	20	.6182	30	.5985	48	.7028	65	.4645	83	.7079
3	.5493	21	.7137	31	.6241	49	.7017	66	.7055	84	.6466
4	.5610	22	.5273	32	.5242	50	.7153	67	.5933	85	.5615
5	.3332	23	.6770	33	.5133	51	.7245	68	.7170	86	.7357
6	.3760	24	.5870	34	.5122	52	.7656	69	.6287	87	.8139
7	.6021	25	.6660	35	.7206	53	.6047	70	.5136		
8	.3069	26	.7577	36	.7619	54	.7674	71	.5501		
9	.4452	27	.7079	37	.4680	55	.4866	72	.7329		
10	.5867	28	.5783	38	.7000	56	.6520	73	.7167		
11	.6919			39	.8102	57	.6695	74	.5943		
12	.6232			40	.7660	58	.7228	75	.6602		
13	.5969			41	.7650	59	.4246	76	.5867		
14	.5297			42	.7193	60	.7594	77	.7071		
15	.6778			43	.5697	61	.6553	78	.7361		
16	.5714			44	.3889	62	.7893	79	.7245		
17	.6507			45	.5522	63	.5560	80	.7009		
18	.6101			46	.7512			81	.5540		

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9734

ภาคผนวก ง

ค่าความถี่ของความคิดเห็นเพิ่มเติม

ลำดับที่	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	ความถี่ของคำตอบ
1	ถนนผ่ากลางสถาบันทำให้เกิดมลพิษทางเสียงและทางอากาศ มากควรดำเนินการแก้ไข	87
2	บริเวณรอบอาคารเรียนควรได้รับการดูแลเรื่องความสะอาด	53
3	อาคารเรียนควรได้รับการปรับปรุงทั้งภายนอกและภายใน	48
4	ควรจัดโต๊ะเก้าอี้ภายในห้องเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	32
5	ห้องสมุดควรมีที่นั่งให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาและมีหนังสือ ที่ทันสมัย รวมทั้งหนังสือภาษาอังกฤษ	22
6	โรงอาหารเก่าไม่ถูกสุขอนามัยควรได้รับการปรับปรุง	22
7	ควรจัดที่จอดรถให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมกับขนาดและจำนวน ของรถยนต์ต่าง ๆ	18
8	ควรมีการวางแผนระยะยาวเกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่	9
9	ควรใช้พื้นที่ภายในสถาบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด	7
10	ควรมีการเปิด - ปิดทางเข้า - ออกภายในสถาบันเพื่อความ ปลอดภัย	6
11	ภายในหอพักสถาบันทั้งหญิง ชาย ควรติดโทรทัศน์ให้ครบทุกหอ	3
12	ควรมีป้ายบอกทาง ไปสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถาบัน	3
13	ควรขยายห้องพยาบาลให้ใหญ่ขึ้น	2

ลำดับที่	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน	ความถี่ของคำตอบ
1	อุปกรณ์การเรียนการสอนควรได้รับการปรับปรุงและเพิ่มเติมให้มากขึ้น	54
2	ห้องเรียนส่วนใหญ่มีเสียงรบกวนจากภายนอก	48
3	ห้องปฏิบัติการควรมีการจัดสรรให้เพิ่มมากขึ้น	32
4	อาจารย์ส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดี	26
5	นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากกว่านี้	15
6	อาจารย์ควรประเมินผลให้กับนักศึกษาอย่างเป็นธรรม	14
7	หลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย	7
8	ควรสร้างบรรยากาศทางวิชาการภายในสถาบันให้มากขึ้น	4
9	มีหนังสือในการค้นคว้าในแต่ละสาขาวิชาไม่เพียงพอ	3
10	อาจารย์ควรมีตำราเป็นของตนเอง	2

ลำดับที่	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	ความถี่ของคำตอบ
1	ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการบริหาร	48
2	สวัสดิการของนักศึกษาควรได้รับการดูแล	44
3	การบริการด้านต่าง ๆ ภายในสถาบันควรปรับปรุงให้รวดเร็วขึ้น	42
4	นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปรับปรุงกฎ ระเบียบเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	30
5	ควรจัดแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาให้ทราบโดยเร็วและทั่วถึง	24
6	ควรกำหนดบทลงโทษนักศึกษาให้ชัดเจน เมื่อนักศึกษากระทำความผิด	10
7	ผู้บริหารควรใกล้ชิดกับนักศึกษาให้มากกว่านี้	6

ลำดับที่	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน	ความถี่ของคำตอบ
1	อุปกรณ์การเรียนการสอนควรได้รับการปรับปรุงและเพิ่มเติมให้มากขึ้น	54
2	ห้องเรียนส่วนใหญ่มีเสียงรบกวนจากภายนอก	48
3	ห้องปฏิบัติการควรมีการจัดสรรให้เพิ่มมากขึ้น	32
4	อาจารย์ส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดี	26
5	นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากกว่านี้	15
6	อาจารย์ควรประเมินผลให้กับนักศึกษาอย่างเป็นธรรม	14
7	หลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย	7
8	ควรสร้างบรรยากาศทางวิชาการภายในสถาบันให้มากขึ้น	4
9	มีหนังสือในการค้นคว้าในแต่ละสาขาวิชาไม่เพียงพอ	3
10	อาจารย์ควรมีตำราเป็นของตนเอง	2

ลำดับที่	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	ความถี่ของคำตอบ
1	นักศึกษามีสัมพันธภาพกันดี	38
2	ควรมีการกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม	34
3	วัฒนธรรมรุ่นพี่รุ่นน้องไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร	18
4	ควรมีการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพและความรักสามัคคีภายในสถาบัน	13
5	ควรส่งเสริมเกี่ยวกับการสร้างบุคลิกภาพลักษณะนิสัยและจิตสำนึกที่ดีร่วมกัน	12
6	นักศึกษาควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันอย่างเคร่งครัด	4
7	ควรติดตามพฤติกรรมการใช้ชีวิตภายนอกสถาบันของนักศึกษา	4

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายนินธ์	ชื่อสกุล วรรณเวช
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพักเลขที่ 50/29 ต.ดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000
ตำแหน่งการงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ถนนราชบุรี - จอมบึง ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2526	ครุศาสตรบัณฑิต ค.บ. (คนตรี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2538	การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร